и н

НѢМ[illegible]КОГО ЯЗЫКА

для

школъ народныхъ.

Цѣна: 70 кр. а. в.

Оу ЛЬВОВѢ.
Въ цѣс. кор. накладѣ школьныхъ книжокъ
Ставропигійского Института.
1877.

Въ пȣбли́чныхъ шко́лахъ ма́ють сѧ оужива́ти лишь тоти̂ книжки̂, котри̂ сȣть припи́сани̂ Ра́дою шко̂льно́ю краево́ю, або́ вы́дани̂ въ ꙗко̂мъ ц. к. на́кладѣ шко̂льны́хъ книжо́къ, вы́нѧвши одна́кожь окре́ми̂ оуповажненѧ Ра́ды шко̂льно́и. Та-ко́жь не во̂льно тоти̂ книжки̂ по высшихъ цѣна́хъ надъ ска-за́ни̂ на заголо́вно̂мъ листѣ продава́ти.

ЧАСТЬ ПЕРВА.

Початки нѣмецкого читанѧ, правопись, переклады съ книжки и съ памѧти.

1.

	a, aa, ah.
Рáмѧ, бородá, шïѧ, рȣкá, травá, ваннó, гȣска, день.	Der Arm, der Bart, der Hals, die Hand, das Gras, der Kalk, die Gans, der Tag.
Угоръ, стéрво, кóлосъ, пáра.	Der Aal, das Aas, das Haar, das Paar.
Дрôтъ, рôкъ, сметáна, выбôръ, кȣлѧвый, лысый.	Der Draht, das Jahr, der Rahm, die Wahl, lahm, kahl.

2.

	e, ee, eh.
Горá, наймитъ, кóнь, сорóчка, свѣтъ, грóшѣ.	Der Berg, der Knecht, das Pferd, das Hemd, die Welt, das Geld.
Грѧдка, конюшина, мóре, вóйско, порóжный.	Das Beet, der Klee, das Meer, das Heer, leer.
Серна, глина, мȣкá. Учитель учить. Иди!	Das Reh, der Lehm, das Mehl. Der Leh-rer lehrt. Geh!

3.

i, ie, ih, y.

Образъ, дити́на, пастȣ́хъ, госпо́дарь, молоко̀, пе́рстень.
Пиво, листъ, пѣсня, во̂йна̀. Мо́ре есть глȣбо́ке. Люблю его̀. Сито есть гȣстѐ.
Поликарпъ, синаґо́ґа.

Das Bild, das Kind, der Hirt, der Wirt, die Milch, der Ring.
Das Bier, der Brief, das Lied, der Krieg. Das Meer ist tief. Ich lie-be ihn. Das Sieb ist dicht.
Po-ly-karp, Sy-na-go-ge.

4.

o, oo, oh.

Мѣсяць, зо́лото, голова̀, ко̂шь, горне́ць. ґȣзикъ, хлѣбъ.
Мо́хъ, мла́ка, чо́венъ.
Ухо, блоха̀, нагоро́да, макъ. Молоко̀ есть сырѐ. Ме́шкаю тȣтъ.

Der Mond, das Gold, der Kopf, der Korb, der Topf, der Knopf, das Brot.
Das Moos, der Moor, das Boot.
Das Ohr, der Floh, der Lohn, der Mohn. Die Milch ist roh. Ich woh-ne hier.

5.

u, uh.

Книжка, песъ, уста̀, во́здȣхъ, кровь, плȣгъ. Кȣля есть окрȣ́гла. Ты есѝ молоды́й и до́брый.
Годи́нникъ, коро́ва, кȣ́рка, сла́ва, крѣ́сло. Дити́на спочива́е.

Das Buch, der Hund, der Mund, die Luft, das Blut, der Pflug. Die Ku-gel ist rund. Du bist jung und gut.
Die Uhr, die Kuh, das Huhn, der Ruhm, der Stuhl. Das Kind ruht.

6.

ä, äh.

Когȣ́тъ, когȣ́ты; ла́вка, лавкѝ; стѣна̀, стѣны; стрѣчка,

Der Hahn, die Häh-ne; die Bank, die Bän-ke; die Wand, die Wän-de; das Band,

стрѣчкѝ; край, краѣ; крѝша, крѝшѣ; тела̀, тела̀та.

Медвѣдь. гамо̂ръ, шаблѧ, клѣтка, хрȣщь, оселе́дець. Огоро́дникъ есть лѣнивый. Фарбарь фарбȣе (красить).

Ко́лосъ, коро́на, грива, похожій. Хлѣбъ годȣе насъ. Коса́рь ко́сить. Когȣтъ пѣе.

die Län-der; das Land, die Län-der; das Dach, die Dä-cher; das Kalb, die Käl-ber.

Der Bär, der Lärm, der Sä-bel, der Kä-fig, der Kä-fer, der Hä-ring. Der Gärt-ner ist trä-ge. Der Fär-ber färbt.

Die Aeh-re, die Krä-he, die Mäh-ne, ähn-lich. Das Brot nährt uns. Der Mä-her mäht. Der Hahn kräht.

7.

ö, öh.

Вовкъ, вовкѝ; кȣхарь, кȣхарѣ; блоха̀, блохи; село̀, се́ла; дѣра̀, дѣры.

Мо́нахъ, коро́ль, левъ, пече́ра, мо́рховь. рȣра, олѣй. Єсмь звычайно весе́лый.

Der Wolf, die Wöl-fe; der Koch, die Kö-che; der Floh, die Flö-he; das Dorf, die Dör-fer; das Loch, die Lö-cher.

Der Mönch, der Kö-nig, der Lö-we, die Höh-le, die Möh-re, die Röh-re, das Oel. Ich bin ge-wöhn-lich fröh-lich.

8.

ü, üh.

Капелюхъ, капелюхѝ; о́вочь, о́вочѣ; корова, коровы; черва́къ, червакѝ; кȣрка, кȣри; молодый, молодець.

Ра́нній, весна̀, кȣхнѧ, пȣстынѧ, князь, пѧть, млынъ. Чȣствȣю. Осѣнь есть

Der Hut, die Hü-te; die Frucht, die Früch-te; die Kuh, die Kü-he; der Wurm, die Wür-mer; das Huhn, die Hüh-ner; jung, der Jüng-ling.

Früh, der Früh-ling, die Kü-che, die Wü-ste, der Fürst, fünf, die Müh-le. Ich füh-le. Der Herbst ist

холодна. Кв҄ѣтка цвите. Трава есть зелена. Наймитъ оре.

kühl. Die Blu-me blüht. Das Gras ist grün. Der Knecht pflügt.

9.

au, äu.

Дерево, дерева; сонъ, сны; шкора, шкоры; домъ, домокъ; мышь, мышка; хлопъ, хлопка; голубъ, голубатко; будувати, будынокъ; голосно, дзвонити; клубокъ; дымъ, подкурювати. Дитина снить.

Der Baum, die Bäu-me; der Traum, die Träu-me; die Haut, die Häu-te; das Haus, das Häus-chen; die Maus, das Mäus-chen; der Bau-er, die Bäu-e-rin; die Tau-be, das Täub-chen; bau-en, das Ge-bäu-de; laut, läu-ten; der Knäu-el; der Rauch, räu-chern. Das Kind träumt.

10.

ai, ei, eu.

Мѣсяць Май, гай, межа, кукурудза, бохонець хлѣба, сирота.

Яйце, лѣдъ, старець, олово, ворогъ, вино, жона (жѣнка), дубъ, миля, панѣ, панна. Твоя одежа есть чиста.

Сова, огонь, сѣно, вашь приятель, радость, люде, нынѣ, новый, девять. Мѣсяць свѣтить.

Der Mo-nat Mai, der Hain, der Rain, der Mais, ein Laib Brot, die Wai-se.

Ein Ei, das Eis, der Greis, das Blei, der Feind, der Wein, das Weib, die Ei-che, ei-ne Mei-le, die Frau, das Fräu-lein. Dein Kleid ist rein.

Die Eu-le, das Feu-er, das Heu, eu-er Freund, die Freu-de, die Leu-te, heu-te, neu, neun. Der Mond leuch-tet.

11.

s, ß.

Сокъ, пѣсокъ, сынъ, трꙋмна, шовкъ, сторона, стрꙋна, стовпъ, мыло. пила, грѣхъ, насѣне, заѧць, носъ, рожа, желѣзо, лꙋгъ, коса, сочевица, гꙋси, домы, цѣсарь, мыши. лице (зоръ).

Пильность, пильный, нога, мѣра, мѣрный, солодкій, бѣлый, великій, горѧчій.

Der Saft, der Sand, der Sohn, der Sarg, die Sei-de, die Sei-te, die Sai-te, die Säu-le, die Sei-fe, die Sä-ge, die Sün-de, der Sa me, der Ha-se, die Na-se, die Ro-se, das Ei-sen, die Wie-se, die Sen-se, die Lin-se, die Gän-se, die Häu-ser, der Kai-ser, die Mäu-se, das Ge-sicht.

Der Fleiß, flei-ßig, der Fuß, das Maß, mä-ßig, süß, weiß, groß, heiß.

12.

sch.

Снѣгъ, коваль, потъ, черевикъ, рыба, столъ, жаба, олень, чоловѣкъ, мѧсо, нѣмецкій, рꙋскій, красный, слабый, тѧжкій, школа, школѧрь (ꙋченикъ), швець. кравець, дзюбъ, вꙋжь, стодола. ножицѣ, ластовка, попѣлъ, бѣле, прачка.

Der Schnee, der Schmied, der Schweiß, der Schuh, der Fisch, der Tisch, der Frosch, der Hirsch, der Mensch, das Fleisch, deutsch, rus-si-nisch, schön, schwach, schwer, die Schu-le, der Schü-ler, der Schu-ster, der Schnei der, der Schna bel, die Schlan-ge, die Scheu-ne, die Sche-re, die Schwal-be, die A-sche, die Wä-sche, die Wa-sche-rin.

13.

t, th.

Долина, роса, звѣрѧ, дверѣ, ворота. вежа, чай, глина, болото, червоный, слеза, талѧрь,

Das Tal, der Tau, das Tier, die Tür, das Tor, der Turm, der Tee, der Ton, der Kot, rot, die Trä-ne, der Ta-ler,

ро̂зка, во̂ддыхъ, дорогі́й, покора, гордына, богацтво, цѣсарство.

Престолъ, Агата, Катарина, католицкій.

…ie Ru-te, der A-tem, teu-er, die De-mut, der Hoch-mut, der Reich-tum, das Kai-ser-tum.

Der Thron, A-ga-the, Ka-tha-ri-ne, ka-tho-lisch.

14.

v.

Наро̂дъ, товаръ, чотыре, отецъ, птахъ, фіялка, утрата, грызота, розумъ, сѣни, приємно̂сть.

Das Volk, das Vieh, vier, der Va-ter, der Vo-gel, das Veil-chen, der Ver-lust, der Ver-druß, die Ver-nunft, das Vor-haus, das Ver-gnü-gen.

15.

z, c.

Зубъ, число, часъ, гнѣвъ, вѣнецъ, хрестъ, серце, дерево, кожухъ, боль, со̂ль, короткій, чорный, два, десять, дванайцять, двайцять, сорокъ, свѣдокъ, коза, окраса, языкъ, крейцарь.

Цитрина, выбло (валокъ).

Der Zahn, die Zahl, die Zeit, der Zorn, der Kranz, das Kreuz, das Herz, das Holz, der Pelz, der Schmerz, das Salz, kurz, schwarz, zwei, zehn, zwölf, zwan-zig, vier-zig, der Zeu-ge, die Zie-ge, die Zier-de, die Zun-ge, ein Kreu-zer.

Ci-tro-ne, Cy-lin-der.

16.

qu.

Квадратъ має чотыре боки. Жаба квакає. Мешканє есть догоднє. Кутасъ есть красный. Чабрикъ есть ростина. Хороба есть велика мука. Не мучь нѣколи звѣрати.

Das Qua-drat hat vier Sei-ten. Der Frosch quakt. Die Woh-nung ist be-quem. Die Qua-ste ist schön. Der Quen-del ist ei-ne Pflan-ze. Die Krank-heit ist ei-ne gro-ße Qual. Quä-le nie ein Tier.

17.

chs, x.

Борсꙋ́къ, во̂лъ, лисъ, рысь, ло́сось, во̂скъ, рости́на, шѣсть, ко̂сь, ящѣ́рка, дышель, змѣ́на днѣвъ и ночей. Тока́рь то́чить пꙋ́шкꙋ̂ зъ бꙋкшпано́кого де́рева.	Der Dachs, der Ochs, der Fuchs, der Luchs, der Lachs, das Wachs, das Ge-wachs, sechs, die Ach-se, die Ei-dech-se, die Deich-sel, der Wech-sel der Ta-ge und Näch-te. Der Drechs-ler drech-selt ei-ne Büch-se aus Buchs-baum-holz.
Топо̂ръ, чаро̂вни́цѧ, Александеръ. Ксенофо́нтъ. складнѧ̀. звѣзда̀ ста́ла.	Die Axt, die He-xe, A-le-xan-der, Xe-no-phon, Syn-tax, der Fix-stern

18.

sp, st.

Бе́сѣда, говори́ти. обѣцѧ́ти, стра́ва, шпи́хлѣрь, коробе́ць. гра́ти сѧ, скака́ти, по̂зный.	Die Spra-che, spre-chen, ver-spre-chen, die Spei-se, der Spei-cher, der Sper-ling, spie-len, sprin-gen, spät.
Звѣзда̀, пꙋ̂зекъ, ного́гавка (панчо́ха), мѣ́сто, сталь, гордо̂сть, по́рохъ, стрꙋсь, рѣка̀, чоло̀, ка́мѣнь, сходы, ко̂мна́та, годи́на, чо̂бо̂тъ, солома. Левъ есть си́льный.	Der Stern, der Storch, der Strumpf, die Stadt, der Stahl, der Stolz, der Staub, der Strauß, der Strom, die Stirn, der Stein, die Stie-ge, die Stu-be, die Stun-de, der Stie-fel, das Stroh. Der Lö-we ist stark.

19.

ch (якъ k въ словахъ чꙋжи́хъ).

Исꙋсъ Христо́съ, христїани́нъ, Христи́на, хоръ.	Je-sus Chri-stus, der Christ, Chri-sti-ne, der Chor.

20.

ll, mm, nn, rr.

Пи́лка, ıгнѧ̀, пень. гребѣнь. ци́на, панъ, дȣра́къ, дȣрный, нѣмый. тонкій, сȣхій, ста́йнѧ, комо́ра, пе́кло, клевець. не́бо. Во́лъ реве́. Песъ бре́ше. Медвѣдь моркоти́ть. Дверѣ скриплѧть. Кȣри гребȣть. Склѧнки брѧзча́ть.

Der Ball, das Lamm, der Stamm, der Kamm, das Zinn, der Herr, der Narr, dumm, stumm, dünn, dürr, der Stall, die Kam-mer, die Höl-le, der Ham-mer, der Him-mel. Der Ochs brüllt. Der Hund bellt. Der Bär brummt. Die Tür knarrt. Die Hüh-ner schar-ren. Die Glä-ser klir-ren.

21.

dd, gg, ff, pp, dt, tt, ss.

Бара́нъ, ворона. малпа. ложка, юшка, лѧлька, гȣба, Богъ, листо́къ, до́шка, ло́жко, ма́ти, ма́сло, ха́та. товстый, гладкій, сытый, мѣсто, мѣста.

Дро́здъ, о́гнище (въ кȣзни), жерȣха, мо́сѧжь. Дити́на цѣлȣе матѣрь въ рȣкȣ.

Der Wid-der, die Eg-ge, der Af-fe, der Löf-fel, die Sup-pe, die Pup-pe, die Lip-pe, Gott, das Blatt, das Brett, das Bett, die Mut-ter, die But-ter, die Hüt-te, fett, glatt, satt, die Stadt, die Städ-te.

Die Dros-sel, die Es-se, die Kres-se, das Mes-sing. Das Kind küsst der Mut-ter die Hand.

22.

ck (kk), tz.

Мѣшо́къ, костȣ́ръ, солони́на, щáсте, ро́гъ, покры́вало, слима́къ, пека́рь, дзво́нъ. Посторо́нокъ есть грȣбый. Цȣ́коръ смакȣ́е.

Der Sack, der Stock, der Speck, das Glück, die Ec-ke, die Dec-ke, die Schnec-ke, der Bäc-ker, die Gloc-ke. Der Strick ist dick. Der Zuc-ker schmeckt.

Лыскавка, дотепъ, брȣдъ, пôдпора, калȣжа, шáпка, сикавка, спекота. Прѣю. Богъ хоронить мене.

Der Blitz, der Witz, der Schmutz, die Stüt-ze, die Pfüt-ze, die Müt-ze, die Sprit-ze, die Hit-ze. Ich schwit-ze. Gott schützt mich.

23.

Дѣлене слôвъ на склады.

Ѣжакъ, оселъ, пѣчь, воронъ, пôсланецъ, братъ, рожа, голка, перо, ворона, трȣдъ, имѧ, видѣти, король, дȣбъ, пôмста, кȣхнѧ, дорога, попѣлъ, кешенѧ, вôддыхъ, рôзка, товаръ, ꙗгода, коза, зеркало, око, голȣбъ, сирота, страва, свѣдокъ, пшеницѧ.

Хорȣговь, пожива, вȣголь, рȣра, чȣствовати, млынъ, учитель, стогнати, освоювати.

Каѧне (жаль), вѣрность, дорогій, вȣдовати, гроза, клȣбокъ, сѣѧти, Левъ, Ное, Іозȣа.

Лôкоть, вовна, комната, лѣто, громъ, сонце, тачки, баранъ, жито, перецъ, килимокъ, тополѧ, цѣлȣвати, тȣркотѣти, каса, слȣжба Божа, рôлѧ,

a) Der I-gel, der E-sel, der O-fen, der Ra-be, der Bo-te, der Bru-der, die Ro-se, die Na-del, die Fe-der, die Krä-he, die Mü-he, der Na-me, se-hen, der Kö-nig, die Ei-che, die Ra-che, die Kü-che, die Stra-ße, die A-sche, die Ta-sche, der A-tem, die Ru-te, die Waa-re, die Bee-re, die Zie-ge, der Spie-gel, das Au-ge, die Tau-be, die Wai-se, die Spei-se, der Zeu-ge, der Wei-zen.

b) Die Fah-ne, die Nah-rung, die Koh-le, die Röh-re, füh-len, die Müh-le, der Leh-rer, stöh-nen, zäh-men.

c) Die Reu-e, die Treu-e, teu-er, bau-en, ein Gräu-el, der Knäu-el, sä-en, Le-o, No-ah, Jo-su-e.

d) Die El-le, die Wol-le, das Zim-mer, der Som-mer, der Don-ner, die Son-ne, der Kar-ren, der Wid-der, der Rog-gen, der Pfef-fer, der Tep-pich, die Pap-pel, küs-sen, ras-seln, die Kas-se, die Mes-se, der Ac-ker,

мѣшки́, сидѣ́ти, ко́тъ, ка́ша.

die Säc-ke, sit-zen, die Kat-ze, die Grüt-ze.

Ка́чка, бере́за, оре́лъ, са́жень, ко́съ, ко́рѣнь, тȣлипа́нъ, землѧ́, плащь, дѣ́вчина, а́нгелъ, внȣ́къ, зима́, лю́де, ко́сь, воскȣва́ти.

e) Die En-te, die Bir-ke, der Ad-ler, die Klaf-ter, die Am-sel, die Wur-zel, die Tul-pe, die Er-de, der Man-tel, das Mäd-chen, der En-gel, der En-kel, der Win-ter, die Men-schen, die Ach-se, wich-sen.

Жнива́, горо́хъ, огоро́дникъ, до́вжникъ, бляха́рь, боѧти сѧ, тока́рь, бога́цтво, убо́го̂сть, полови́на, дзво̂нни́къ, вдова́, до́лѧ, блȣ́дъ, па́нство, при́ѧзнь, пото́чокъ, квѣ́точка, хоро́ба, ре́тельный, свѣ́доцтво, боѧзли́вый, молоде́ць, весна́, скȣ̂пый.

f) Die Ern-te, die Erb-se, der Gärt-ner, der Schuld-ner, der Klemp-ner, fürch-ten, der Drechs-ler, der Reich-tum, die Ar-mut, die Hälf-te, der Glöck-ner, die Wit-we, das Schick-sal, der Irr-tum, die Herr-schaft, die Freund-schaft, das Bäch-lein, das Blüm-chen, die Krank-heit, red-lich, das Zeug-nis, furcht-sam, der Jüng-ling, der Früh-ling, gei-zig.

Обма́нство, лицѐ (зо̂ръ), неви́нно̂сть, нещасте, во̂ддалити, за́сȣдъ, правнȣ̂къ, безконе́чный, ощадно̂сть, вдѧ́ка, непе́вно̂сть, мотыль, небезпе́чный, робȣ̂чий, зрозȣмѣ́лый, неща́сный, непло́дный, споро̂днене.

g) Der Be-trug, das Ge-sicht, die Un-schuld, das Un-glück, ent-fer-nen, das Ur-teil, der Ur-en-kel, un-end-lich, die Spar-sam-keit, die Dank-bar-keit, die Un-ge-wiss-heit, der Schmet-ter-ling, ge-fähr-lich, ar-beit-sam, ver-ständ-lich, un-glück-lich, un-frucht-bar, die Ver-wandt-schaft.

Сестра̀, камизе́лька, монасты́рь, скри́нѧ, во̂кно̂, по́дȣшка, пȣпѣнка, шепотѣ́ти. Скри́нѧ есть за́мкнена.

h) Die Schwe-ster, die We-ste, das Klo-ster, der Ka-sten, das Fen-ster, der Pol-ster, die Kno-spe, li-speln. Der Ka-sten ist ge-sperrt.

Сотворитель, ѩблоко, жертва.

Вôтчина, молитвенникъ, трикутникъ, грушка, суниця, бульбы, хустка на шію, хустка до носа, простирало, капелюхъ соломяный, наперстокъ, годинникъ стѣнный, садовина, рукавиця, рукавичникъ.

Der Schö-pfer, der A-pfel, das O-pfer.

i) Das Va-ter-land, das Ge-bet-buch, das Drei-eck, der Birn-baum, die Erd-bee-re, die Erd-ä-pfel, das Hals-tuch, das Schnupf-tuch, das Lein-tuch, der Stroh-hut, der Fin-ger-hut, die Wand-uhr, der Obst-baum, der Hand-schuh, der Hand-schuh-ma-cher.

a, ä, b, c, d, e, f, g, h,
A, Ä, B, C, D, E, F, G, H,
a, ä, b, c, d, e, f, g, h,
A. Ä. B, C, D, E, F. G. H.

ch, i, j, k, l, m, n, o, ö,
Ch, J, K, L, M, N, O, Ö,
ch, i, j, k, l, m, n, o, ö,
Ch, J, K. L, M. N, O, Ö,

p, q, r, ſ (s), ß, ſch, t, u,
P, Q, R, S, Sch, T, U,
p, q, r, ſ, s, ß, ſch, t, u,
P. Q. R, S, Sch, T, U,

ü, v, w, x, y, z.
Ü, V, W, X, Y, Z.
ü, v, w, x, y, z.
Ü. V. W. X, Y. Z

ЧАСТЬ ДРУГА.

Чітане бȣквъ нѣмецкихъ, перекладане съ книжки и съ памяти, спознакане водмѣнъ нѣмецкихъ словъ, примѣры практичнї въ розговорахъ.

Водѣлъ первый.

A.

Водмѣна глаголовъ: **sein, haben, werden.**

24.

Глаголъ **sein** *въ часѣ теперѣшнѣмъ.*

а) Я есмь малый (мала, малѣ). Ты есй ужажный. Конь есть пильный. Она есть пильна. Оно есть пильне. Мы есмо убогї. Вы есте робȣчї. Онї сȣть здоровї.	**Ich bin** klein. **Du bist** aufmerksam. **Er ist** fleißig. **Sie ist** fleißig. **Es ist** fleißig. **Wir sind** arm. **Ihr seid** arbeitsam. **Sie sind** gesund.
Ты есй чемный-а-е. Мы есмо смертельнї. Вонъ есть добрый.	**Du bist** bescheiden. **Wir sind** sterblich. **Er ist** gut.

Примѣтка. Колй приложникъ есть присȣдкомъ и водносить ся до подметȣ за посредствомъ глагола *бути*, тогды въ нѣмецкомъ языцѣ не водмѣнѧє ся.

б) Богъ есть всемогȣщїй. Звѣзда есть ясна. Вода есть течна. Надѣя есть обманчива. Дȣша есть безсмертна. Землѧ есть окрȣгла. Мȣравлѣ сȣть робȣчї. Пчолы сȣть пильнї.	Gott **ist** allmächtig. Der Stern **ist** hell. Das Waßer **ist** flüßig. Die Hoffnung **ist** triegerisch (trügerisch). Die Seele **ist** unsterblich. Die Erde **ist** rund. Die Ameisen **sind** arbeitsam. Die Bienen **sind** fleißig.

в) Сонце есть звѣзда стала. Гранитъ есть каменюкою. Мохъ есть ростина. Ильма есть дерево. Сова есть птица хижа. Волы суть пережувачѣ. Сосна есть дерево чатинне. Ракъ есть шкаралупникъ. Тигры суть хижаки.	Die Sonne **ist ein** Fixstern. Der Granit **ist ein** Gestein. Das Moos **ist ein** Gewächs. Die Ulme **ist ein** Baum. Die Eule **ist ein** Raubvogel. Die Ochsen **sind** Wiederkäuer. Die Kiefer **ist ein** Nadelholz. Der Krebs **ist ein** Krustentier. Die Tiger **sind** Raubtiere.

Примѣтка. Именники присудкови лучать ся въ нѣмецкомъ языцѣ съ подметомъ за посредствомъ глагола *бути*, кладуть ся въ першомъ падежи и прибераютъ въ числѣ единичномъ родовникъ ein, eine, ein, въ числѣ многомъ не маютъ родовника.

г) Иванъ есть школяръ. Шевченко есть поетъ. Галичина есть королевство. Швайцарія есть република. Днѣпро есть рѣка. Зарваница есть село.	**Johann** ist ein Schüler. **Schewczenko** ist ein Dichter. **Galizien** ist ein Königreich. **Die Schweiz** ist eine Republik. **Der Dniper** ist ein Fluß. **Zarwanycia** ist ein Dorf.

Примѣтка. Передъ именами власными особъ, вôдтакъ передъ именами власными краѣвъ рода середнего, и передъ именами власными мѣстъ и сѣлъ не кладе ся нѣколи родовникъ.

Часъ теперѣшній.

(я) есмь	**Ich bin**	z. B. klein
(ты) еси (есь)	**du bist**	"
(вôнъ, она, оно) есть (є)	**er (sie, es) ist**	"
(мы) есмо	**wir sind**	"
(вы) есте	**ihr seid**	"
(они) суть	**sie sind**	"

Примѣтка. Въ рускомъ языцѣ формы: *есмь, еси, есть, есмо, есте, суть*, а именно формы: *есмь, есмо* рѣдко коли уживають ся; звычайно говорить ся: я хорый, мы бѣдни (а не: я есмь хорый, мы есмо бѣдни); также: ты нечемный, вы недобри.

25.

Розговоры.

а) Чи ты здоровъ?	**Bist du** gesund?
Такъ. Я здоровъ.	Ja. Ich bin gesund.
Чи вôнъ (есть) богатый?	**Ist er** reich?
Вôнъ не (есть) богатый.	Er **ist nicht** reich.
Чи они (суть) набожни?	**Sind sie** andächtig?
Они (суть) набожни.	Sie sind andächtig.

Примѣтка. Рȣске *ли* въ реченѧхъ пытаючихъ независимыхъ не выражає ся въ нѣмецкомъ языцѣ. Въ реченѧхъ пытаючихъ кладе ся глаголъ передъ подметомъ.

в) Чи камѣнь есть легкій?	Ist der Stein leicht?
Нѣ. Камѣнь не есть легкій.	**Nein.** Der Stein ist nicht leicht.
Чи перо есть тѧжке?	Ist die Feder schwer?
Нѣ. Перо есть легке.	**Nein.** Die Feder ist leicht.
Чи атраментъ есть чорный?	Ist die Tinte schwarz?
Атраментъ не есть чорный.	Die Tinte ist nicht schwarz.
Вонъ есть червоный.	Sie ist rot.

Примѣтка. Nein ужывае ся только яко заперечаючій одвѣтъ.

в) Чи воробець есть птицѧ перелетна? — Нѣ. Воробець не есть птицѧ перелетна.	Ist der Sperling (Spatz) ein Zugvogel? — Nein. Der Spatz ist **kein** Zugvogel.
Чи сова есть птицѧ спѣвȣча? — Нѣ. Сова не есть птицѧ спѣвȣча.	Ist die Eule ein Singvogel? — Nein. Die Eule ist **kein** Singvogel.

Примѣтка. Замѣсть nicht ein передъ именниками кладе ся kein.

26 (якъ 24).

Вправы рȣско-нѣмецкû.

а) Я (есмь) гречный [1]). Она есть молода [2]). Ты (есй) хорый [3]). Оно есть веселе [4]). Вонъ есть милый [5]). Мы (есмо) сȣмнû [6]). Онû сȣть щасливû [7]). Вы (есте) лѣнивû [8]). Я (есмь) вѣрный [9]). Она есть терпелива [10]). Вонъ есть уважный [11]).

[1]) artig. [2]) jung. [3]) krank. [4]) fröhlich, heiter. [5]) angenehm. [6]) traurig. [7]) glücklich. [8]) träge. [9]) treu. [10]) geduldig. [11]) aufmerksam.

в) Наȣка [1]) есть хосенна [2]). Байка [3]) есть выдȣмана [4]). Прогȣлька [5]) есть приѧтна [6]). Працѧ [7]) есть похвальна [8]). Дармоване [9]) есть доганне [10]). Брехȣнъ [11]) есть безстыдный [12]). Блаватъ [13]) есть синій [14]). Простȣда [15]) есть шкодлива [16]). Школѧръ есть уважный. Дитина есть весела. Бȣчина [17]) есть тверда [18]).

[1]) der Unterricht. [2]) nützlich. [3]) die Fabel. [4]) erdichtet. [5]) der Spaziergang. [6]) angenehm. [7]) die Arbeit. [8]) lobenswert. [9]) der Müßiggang. [10]) tadelnswert. [11]) der Lügner. [12]) unverschämt. [13]) die Kornblume. [14]) blau. [15]) die Verkühlung. [16]) schädlich. [17]) das Buchenholz. [18]) hart.

в) Ро́жа[1]) есть квѣтка[2]). Ры́ба[3]) есть звѣрѧ̀ водянѐ[4]). Вовкъ[5]) есть звѣрѧ̀ сȣхозе́мне[6]). Оса̀[7]) есть кома́ха[8]). Жȣравель[9]) есть пти́цѧ перелѐтна[10]). Дармо́ване есть грѣхо́мъ[11]). Сосна̀[12]) есть дерево чати́нне[13]). Конюши́на[14]) есть рости́на пасто̀вна[15]). Щȣка[16]) и ко́ропъ[17]) сȣть рыбы. Дȣбъ[18]) и бȣкъ[19]) сȣть дерева листни̂[20]). Пра́цѧ есть обова̀зкомъ[21]).

[1]) die Rose. [2]) die Blume. [3]) der Fisch. [4]) das Wassertier. [5]) der Wolf. [6]) das Landtier. [7]) die Wespe. [8]) das Insekt [9]) der Kranich. [10]) der Zugvogel. [11]) die Sünde. [12]) die Kiefer. [13]) das Nadelholz. [14]) der Klee. [15]) Futterpflanze. [16]) der Hecht. [17]) der Karpfen. [18]) die Eiche. [19]) die Buche. [20]) das Laubholz. [21]) die Pflicht.

г) Ива́нъ есть годинникаре́мъ[1]). Австрїѧ[2]) есть цѣса́рство[3]). Львѡ̀въ[4]) есть мѣсто (го́родъ)[5]). Вѣдень[6]) есть столи́цѧ[7]). Сла́вско есть село̀[8]). Прȣтъ есть рѣка̀[9]). Кри́ванъ[10]) есть гора̀[11]).

[1]) der Uhrmacher. [2]) das Oesterreich. [3]) das Kaisertum. [4]) Lemberg. [5]) die Stadt. [6]) Wien. [7]) die Residenzstadt. [8]) das Dorf. [9]) der Fluß. [10]) der Krivan (въ Карпатахъ по сторонѣ Слова́ковъ). [11]) der Berg.

27 (якъ 25).

Розгово́ры.

а) Чи ко̂нь есть гре́чный? — Такъ. Во̂нъ есть гре́чный.
Чи они̂ сȣть щасли́ви̂? — Они̂ сȣть щасли́ви̂.
Чи пра́цѧ есть дога́нна? — Нѣ. Пра́цѧ есть похва́льна.
Чи влава́тъ есть жо́втый[1])? — Нѣ. Влава́тъ есть си́нїй.

[1]) gelb.

в) Чи ка́мѣнь[1]) есть мѧгкі́й[2])? — Ка́мѣнь не есть мѧгкі́й.
Чи щи́гликъ[3]) есть вели́кїй[4]). — Нѣ. Щи́гликъ не есть вели́кїй. Во̂нъ малы́й[5]).
Чи бȣзько[6]) есть малы́й? — Бȣзько не есть малы́й. Во̂нъ вели́кїй.

[1]) der Stein. [2]) weich. [3]) der Stieglitz. [4]) groß. [5]) klein. [6]) der Storch.

в) Чи стрȣсь[1]) есть пти́цѧ хи́жа[2])? — Нѣ. Стрȣсь не есть пти́цѧ хи́жа.
Чи пра́цѧ есть грѣхо́мъ? — Пра́цѧ не есть грѣхо́мъ.
Чи Га́личь есть село̀? — Га́личь не есть село̀. Га́личь есть мѣсто.

[1]) der Strauß. [2]) der Raubvogel.

28.

Глаго́лъ **sein** *въ часѣ́ мину́вшôмъ доко́нанôмъ.*

a) Я бȣвъ молоды́й, Я бȣла̀ молода̀, Я бȣлò молодѐ;	Ich bin jung **gewesen**;
Ты бȣвъ робȣ́чій, Ты бȣла̀ робȣ́ча, Ты бȣлò робȣ́че;	Du bist arbeitsam **gewesen**;
Вôнъ бȣвъ бога́тый, Она̀ бȣла̀ бога́та, Онò бȣлò бога́те.	Er (sie, es) ist reich **gewesen**.
Мы бȣли̂ бога́тû;	Wir sind reich **gewesen**;
Вы бȣли̂ здоро́вû;	Ihr seid gesund **gewesen**;
Они̂ бȣли̂ смѣ́ливû.	Sie sind mutig **gewesen**.
b) Надѣ́я бȣла̀ обманчи́ва. Школя́ръ бȣвъ послȣ́шный. Де́рево бȣлò зеле́не. Рѣка̀ бȣла̀ вели́ка. Ве́жа бȣла̀ дȣ́же высо́ка.	Die Hoffnung ist triegerisch (trüglich) **gewesen**. Der Schüler ist gehorsam **gewesen**. Der Baum ist grün **gewesen**. Der Fluß ist groß **gewesen**. Der Turm ist sehr hoch **gewesen**.

Часъ минȣ́вшій доко́наный.

Я бȣвъ, бȣла̀, бȣлò . .	**Ich bin** z. B. froh / ein Schüler	**gewesen.**
ты бȣвъ, бȣла̀, бȣлò	**du bist** „	
вôнъ бȣвъ, она̀ бȣла̀, онò бȣлò	**er (sie, es) ist** „	
мы бȣли̂	**wir sind** „	
вы бȣли̂	**ihr seid** „	
они̂ бȣли̂	**sie sind** „	

29.

Розгово́ры.

a) Чи вôнъ бȣвъ ста́рый? Нѣ. Вôнъ бȣвъ молоды́й.	Ist er alt **gewesen**? Nein. Er ist jung **gewesen**.
Вы бȣли̂ здоро́вû? Такъ. Мы бȣли̂ здоро́вû.	Seid ihr gesund **gewesen**? Ja. Wir sind gesund **gewesen**.
Чи братъ бȣвъ кравце́мъ? Нѣ. Братъ бȣвъ котляре́мъ.	Ist der Bruder ein Schneider **gewesen**? Nein. Der Bruder ist ein Kupferschmied **gewesen**.

в) Чи дитина бȣла хирна? Дитина не бȣла хирна.

Чи гора бȣла высока? Нѣ. Гора не бȣла высока.

Ist das Kind schwächlich **gewesen?** Das Kind **ist** nicht schwachlich **gewesen.**

Ist der Berg hoch **gewesen?** Nein. Der Berg **ist** nicht hoch **gewesen.**

в) А. Чи гора бȣла высока?

Б. Нѣ. Гора не бȣла высока. Але каменѣ бȣли велики̂. Дорога бȣла ховзка. Я бȣвъ сȣмный. Ты бȣвъ такожь нетерпеливый. Мы бȣли всѣ втомлени̂.

А. Хто бȣвъ Шевченко?

Б. Шевченко бȣвъ поетъ.

А. Чи Несторъ бȣвъ монахомъ?

Б. Такъ. Вонъ бȣвъ такожь историкомъ.

А. Хто бȣвъ Данило Романовичь?

Б. Данило бȣвъ король.

А. Чи бȣвъ хоробрый?

Б. Такъ. Бȣвъ хоробрый.

А. За-для чого?

A. **War** der Berg hoch?

B. Nein. Der Berg **war** nicht hoch. Aber die Steine **waren** groß. Der Weg **war** schlüpfrig. Ich **war** traurig. Du **warst** auch ungeduldig. Wir **waren** alle müde.

A. Was **war** Schewczenko?

B. Schewczenko **war** ein Dichter.

A. **War** Nestor ein Mönch?

B. Ja. Er **war** auch ein Geschichtsschreiber.

A. Was **war** Daniel Romanowicz?

B. Daniel **war** ein König.

A. **War** er tapfer?

B. Ja. Er war tapfer.

A. Warum?

Примѣтка. Въ розговорахъ и оповѣданяхъ, замѣсть ich bin gewesen, du bist gewesen и т. д. (якъ въ попередȣчѣмъ взорцѣ), говорить ся: ich war, du warst, er (sie, es) war; wir waren, ihr waret, sie waren.

30 (якъ 28).

Вправы руско-нѣмецки̂.

а) Я бȣвъ пильный. Вонъ бȣвъ терпеливый. Ты бȣвъ чемный [1]). Она бȣла ласкава [2]). Вонъ бȣвъ обережный [3]). Я бȣвъ справедливый [4]). Ты бȣвъ второпный [5]). Она бȣла привѣтлива [6]).

[1]) bescheiden. [2]) gnädig. [3] behutsam. [4]) gerecht [5]) klug. [6]) freundlich.

Тѣ сами̂ реченя въ числѣ многомъ.

Заробникъ [1]) бȣвъ лѣнивый. Домъ бȣвъ догодный [2]). Дерево бȣло плодовите [3]). Ножь бȣвъ острый [4]).

[1]) der Taglöhner. [2]) bequem. [3]) fruchtbar. [4]) scharf.

к) Сынъ [1]) бувъ кравце́мъ [2]). Донька́ [3]) була́ шва́чкою [4]). Братъ [5]) бувъ столяре́мъ [6]). Прия́тель [7]) бувъ маляре́мъ [8]).

[1]) der Sohn. [2]) der Schneider. [3]) die Tochter [4]) die Nähterin. [5]) der Bruder. [6]) der Tischler. [7]) der Freund. [8]) der Maler.

к) Петро́ Конаше́вичь бувъ [1]) гетьманъ [2]). Григо́рій Яхимо́вичь бувъ [1]) митрополи́тъ [3]). Христо́съ [4]) бувъ [1]) прия́телемъ дѣте́й [5]). Котляре́вскій бувъ [1]) поетъ.

[1]) war. [2]) der Feldherr. [3]) der Metropolit. [4]) Christus. [5]) der Kinderfreund.

31 (якъ 29).

Розговоры.

а) Чи (во́нъ) бувъ послу́шный [1])? Такъ. Вонъ бувъ послу́шный. Чи ты бувъ здоро́въ [2])? Я бувъ здоро́въ. Чи (она́) була́ робу́ча [3])? Такъ. Була́ робу́ча.

[1]) gehorsam, folgsam. [2]) gesund. [3]) arbeitsam.

в) Чи це́рковь [1]) була́ вели́ка? Нѣ. Це́рковь не була́ вели́ка. Чи ве́жа [2]) була́ высо́ка? Ве́жа не була́ высо́ка. Чи домъ бувъ дого́дный? Нѣ. До́мъ не бувъ дого́дный [3]).

[1]) die Kirche. [2]) der Turm. [3]) unbequem, за́мѣсть nicht bequem.

в) Чи Не́сторъ бувъ [1]) гетьма́номъ? Нѣ. Не́сторъ не бувъ [1]) гетьма́номъ. Вонъ бувъ [1]) мо́нахомъ. Бувъ тако́жь исто́рикомъ.

[1]) war

32.

Глаго́лъ **sein** *въ часѣ́ буду́чо́мъ недоко́нано́мъ.*

а) Буду пи́льный-а-е. Будешь щасли́вый-а-е. Вонъ буде обычайный. она́ буде обыча́йна, оно́ буде обыча́йне.	Ich **werde** fleißig **sein**. Du **wirst** glücklich **sein**. **Er** (sie, es) **wird** sittsam **sein**.
(Мы) будемо робу́чі́. (Вы) будете че́мні́. (Оні́) будуть набо́жні́.	**Wir werden** arbeitsam **sein**. **Ihr werdet** bescheiden **sein**. **Sie werden** andächtig **sein**.
в) Надѣя буде обманчи́ва. Дерево буде плодови́те. Сви́та буде дого́дна.	Die Hoffnung **wird** triegerisch **sein**. Der Baum **wird** fruchtbar **sein**. Das Kleid **wird** bequem **sein**.
к) Оси́пъ буде жовнѣремъ. Сестра́ буде учи́телькою. Дзвонъ буде голосный.	Josef **wird** ein Soldat **sein**. Die Schwester **wird** eine Lehrerin **sein**. Die Glocke **wird** laut **sein**.

Часъ будучій недоконаный.

(Я) буду послушный-а-е	Ich werde gehorsam	sein.
(ты) будешь "	du wirst "	
(вонъ, она, оно) буде "	er (sie, es) wird "	
(мы) будемо послушнû	wir werden "	
(вы) будете "	ihr werdet "	
(онû) будуть "	sie werden "	

33.

Розговоры.

г) Чи она буде терпелива? Буде терпелива. Перше была нетерпелива.

Чи свита буде догодна? Нѣ. Чому? Есть вузка. Тому не есть догодна.

Wird sie geduldig sein? Sie wird geduldig sein. Früher ist sie ungeduldig gewesen.

Wird das Kleid bequem sein? Nein. Warum? Es ist eng. Deswegen ist es unbequem.

34 (якъ 32).

Вправы руско-нѣмецкû.

а) Буду гречный-а-е. Буде послушна. Будуть щасливû. Буде богатый [1]). Будемо пильнû. Будешь обычайный-а-е. Будуть обережнû [2]).

[1]) reich. [2]) behutsam.

б) Приятель буде щирый [1]). Жовнѣрѣ будуть хоробрû [2]). Дѣти будуть веселû. Стефанъ буде радъ [3]). Марія буде робуча.

[1]) aufrichtig. [2]) tapfer. [3]) zufrieden. [4]) Marie.

35 (якъ 33).

Розговоры.

в) Чи приятель буде щирый? Такъ. Вонъ бувъ щирый. Вонъ буде завсѣгды [1]) щирый. Чи Ивась [2]) буде веселый [3])? Нѣ. Ивась не буде веселый. Чому [4])? Вонъ есть хорый [5]).

[1]) immer. [2]) Hans. [3]) fröhlich, lustig. [4]) warum [5]) krank.

Чи домъ буде великій? Домъ буде великій. Чи буде также догодный? Нѣ. Чому не буде догодный? Не мае пивницѣ [1]).

[1]) der Keller es hat keinen Keller.

Б.

Вѡдмѣна глагола **haben**, мати.

36.

Часъ теперѣшній.

а) Маю книжкꙋ. Маешь каламарь. Вонъ мае ножикъ водъ перъ. Она мае голкꙋ. Оно мае забавкꙋ.

Маемо домъ. Маете лꙋгъ (сѣножать). Оні мають роботꙋ.

Дерево мае корꙋ. Дерева мають листе.

Ich habe ein Buch. **Du hast** ein Tintenfaß. **Er hat** ein Federmeßer. **Sie hat** eine Nadel. **Es hat** ein Spielzeug.

Wir haben ein Haus. **Ihr habet** eine Wiese. **Sie haben** Arbeit.

Der Baum **hat** eine Rinde. Die Bäume **haben** Blätter.

Примѣтка. Именники мꙋжескѝ и середнѝ въ нѣмецкомъ ꙗзыцѣ мають падежь четвертый однаковый съ першимъ.

Часъ минꙋвшій доконаный.

б) Я мавъ (мала, мало) шапкꙋ. Ты мавъ (мала, мало) каламарь. Вонъ мавъ камизелькꙋ. Она мала свитꙋ. Оно мало забавкꙋ. Мы мали домъ. Вы мали свиты. Оні мали коровы. Дерево мало овочѣ. Дерева мали овочѣ.

Ich habe eine Mütze **gehabt. Du hast** ein Tintenfaß **gehabt. Er hat** eine Weste **gehabt. Sie hat** ein Kleid **gehabt. Es hat** ein Spielzeug **gehabt. Wir haben** ein Haus **gehabt. Ihr habet** Kleider **gehabt. Sie haben** Kühe **gehabt.** Der Baum **hat** Früchte **gehabt.** Die Bäume **haben** Früchte **gehabt.**

Примѣтка. Родовникъ ein, eine, ein не мае числа многого.

Часъ бꙋдꙋчій недоконаный.

в) Бꙋдꙋ мати книжкꙋ. Бꙋдешь мати соловѣꙗ. Бꙋде мати жайворонка.

Бꙋдемо мати голꙋбы. Бꙋдете мати годинникѝ. Бꙋдꙋть мати гꙋси и качкѝ.

Школарь бꙋде мати книжкѝ. Жерело бꙋде мати водꙋ.

Ich werde ein Buch **haben. Du wirst** eine Nachtigall **haben. Er** (sie, es) **wird** eine Lerche **haben.**

Wir werden Tauben **haben. Ihr werdet** Uhren **haben. Sie werden** Gänse und Enten **haben.**

Der Schüler **wird** Bücher **haben.** Die Quelle **wird** Waßer **haben.**

Взорець вôдмѣны глагола **haben.**

Часъ теперѣшній.

(Я) маю (н. пр. книжкȣ)	**Ich habe**	ein Buch
(ты) маєшь "	**du hast**	"
(вôнъ, она, оно) має "	**er (sie, es) hat**	"
(мы) маємо "	**wir haben**	"
(вы) маєте "	**ihr habet**	"
(они) мають "	**sie haben**	"

Часъ минȣвшій доконаный.

Я мавъ (мала, мало) . .	**Ich habe**	ein Buch	**gehabt.**
ты мавъ (мала, мало) . .	**du hast**	"	
вôнъ (она, оно) мавъ (мала, мало)	**er (sie, es) hat**	"	
мы мали	**wir haben**	"	
вы мали	**ihr habet**	"	
они мали	**sie haben**	"	

Часъ бȣдȣчій недоконаный.

(Я) бȣдȣ мати . . .	**Ich werde**	ein Buch	**haben.**
(ты) бȣдешь мати . .	**du wirst**	"	
(вôнъ, она, оно) бȣде мати	**er (sie, es) wird**	"	
(мы) бȣдемо мати . .	**wir werden**	"	
(вы) бȣдете мати . . .	**ihr werdet**	"	
(они) бȣдȣть мати . .	**sie werden**	"	

37.

Розговоры.

a) А. Чи маєшь книжкȣ?	A. **Hast du** ein Buch?
Б. Нѣ. Я не маю книжки. Маю только перо.	B. Nein. **Ich habe** kein Buch. **Ich habe** nur eine Feder.
А. Чи братъ має годинникъ?	A. **Hat** der Bruder eine Uhr?
Б. Нѣ. Вонъ не має годинника. Вонъ ще малый.	B. Nein. **Er hat** keine Uhr. **Er ist** noch klein.
А. Мають они поле?	A. **Haben sie** ein Feld?
Б. Нѣ. Они дȣже убогî. Они мають только домъ.	B. Nein. **Sie sind** sehr arm. **Sie haben** nur ein Haus.

А. Чи песъ мае зȣбы?

Б. Песъ вже дȣже старый. Не мае вже зȣбовъ.

в) А. Чи мали вы книжки?

Б. Мы не мали книжокъ.

А. Чомȣ?

Б. Мы бȣлй дȣже убогй.

А. Маете вы ще родичѣвъ?

Б. Нѣ. Мы сироты.

в) А. Чи бȣдешь мати книжкȣ?

Б. Я маю вже книжкȣ. Не маю однакожь пера. Не маю такожь и таблички.

А. Чомȣ?

Б. Я дȣже убогій.

А. Чи бȣдешь мати квѣткй?

Б. Нѣ. Братъ такожь не мавъ квѣтокъ. Сестра мае квѣткй.

A. **Hat** der Hund Zähne?

B. Der Hund **ist** schon sehr alt. **Er hat** keine Zähne mehr.

A. **Habet ihr** Bücher **gehabt?**

B. **Wir haben** keine Bücher **gehabt.**

A. Warum?

B. **Wir sind** sehr arm **gewesen.**

A. **Habet ihr** noch Eltern?

B. Nein. **Wir sind** Waisen.

A. **Wirst du** ein Buch **haben?**

B. **Ich habe** schon ein Buch. Ich **habe** aber keine Feder. **Ich habe** auch kein Täfelchen.

A. Warum?

B **Ich bin** sehr arm.

A. **Wirst** du Blumen **haben?**

B. Nein. Der Bruder **hat** auch keine Blumen **gehabt.** Die Schwester **hat** Blumen.

г) А. Чи школярь уважавъ (бȣвъ уважный)?

Б. Не все. Не мавъ книжки. Мавъ только забавкȣ. Вонъ бȣвъ за-для того неуважный.

А. Чи Иванъ вже здоровый?

Б. Ще нѣ. Мавъ вчера пропасницю. Мавъ такожь горячкȣ. Вонъ ще нынѣ недȣжій.

А. Чомȣ оловець тȣпый?

Б. Не маю ножика.

А. Ты мавъ прецѣ ножикъ водъ перъ.

A. War der Schüler aufmerksam?

B. Nicht immer. Er **hatte** kein Buch. Er **hatte** nur ein Spielzeug. Er war deswegen unaufmerksam.

A. Ist Johann schon gesund?

B. Noch nicht. **Er hatte** gestern Fieber. **Er hatte** auch Hitze. Er ist noch heute unpäßlich (unwohl).

A Warum ist die Bleifeder stumpf?

B. Ich habe kein Federmeßer.

A. Du **hattest** doch ein Federmeßer (або: Du hast doch ein Federmeßer gehabt).

Б. Нѣ. Братъ малъ только чепеликъ. Не мае его уже теперь.	B. Nein. Der Bruder hatte nur ein Schnappmeßer. Er hat es jetzt nicht mehr.
А. Чому?	A. Warum?

Примѣтки. Въ розговорахъ и оповѣданяхъ, замѣсть ich habe gehabt, du hast gehabt и т. д. (якъ взорець попередущiй), говорить ся: ich hatte, du hattest, er (sie, es) hatte; wir hatten, ihr hattet, sie hatten.

38 (якъ 36).

Вправы руско-нѣмецкiи.

а) Маю квѣтку. Маете книжку. Конъ мае перепелицю [1]). Маемо книжки. Маете поле. Ты маешь шаблю [2]). Маю каламарь. Маемо ножикъ кодъ перъ. Рыба мае остяки [3]). Олень мае роги [4]). Школярь мае книжку. Отець мае поле [5]).

[1]) die Wachtel. [2]) der Säbel. [3]) die Gräte. [4]) das Geweih. [5]) das Feld.

Тiи самiи реченя къ числѣ многомъ.

б) Я малъ квѣтку. Братъ малъ орѣхъ [1]). Ты малъ сокиру [2]). Мати мала дитину [3]). Отець малъ ножикъ кодъ перъ. Кухарка [4]) мала гуску [5]). Сусѣдъ [6]) малъ корову [7]). Дѣвка [8]) мала серпъ [9]). Сестра мала коробочку (шинкъ) [10]). Хлопець малъ тарабанъ [11]). Заробникъ малъ серпъ. Вуйко [12]) малъ вовцю [13]). Господарь [14]) малъ городъ [15]). Кравець малъ сукно [16]). Вуйна [17]) мала сестру.

[1]) die Nuß. [2]) die Axt. [3]) das Kind. [4]) die Köchin. [5]) die Gans. [6]) der Nachbar. [7]) die Kuh. [8]) die Magd. [9]) die Sichel. [10]) das Schächtelchen. [11]) die Trommel. [12]) der Onkel. [13]) das Schaf. [14]) der Wirt. [15]) der Garten. [16]) das Tuch. [17]) die Tante.

Примѣтки. Тiи самiи реченя выразити въ часѣ будучомъ, а водтакъ въ часѣ минувшомъ и будучомъ числѣ многого.

39 (якъ 37).

Розговоры.

А. Чи маешь табличку [1])? Б. Не маю таблички. Братъ малъ табличку. Я буду також [2]) мати табличку.

А. Чи маешь ножикъ кодъ перъ? Б. Маю ножикъ и годинникъ [3]).

А. Чи братъ буде мати також годинникъ? Б. Братъ не буде мати годинника.

А. Чи ма́ешь голубы[4])? Б. Не маю голубовъ. Маю только песика[5]) и котку. Братъ мавъ канарка[6]). Теперь буде ма́ти голубы.

А. Чи кравець мае сукно? Б. Мавъ сукно. Теперь не буде ма́ти сукна. А Чому? Б. Теперь вонъ убо́гій[7]).

[1]) das Täfelchen [2]) auch. [3]) Taschenuhr. [4]) die Taube [5]) das Hündchen. [6]) der Kanarienvogel. [7]) arm

Б.

Вôдмѣна глагола **werden**.

40.

Часъ теперѣшній.

а) Богатѣю (стаю бога́тый-а-е).	Ich **werde** reich.
Бѣднѣешь (стаешь бѣдный-а-е).	Du **wirst** arm.
Вонъ (она́, оно́) старѣе (стае́ старый-а-е).	Er (sie, es) **wird** alt.
Богатѣемо (стаемо́ бога́ти).	Wir **werden** reich.
Бѣднѣете (стаете́ бѣдни).	Ihr **werdet** arm.
Онѝ старѣють (стають стари).	Sie **werden** alt.
Яблоко достигае (стае́ достигле).	Der Apfel **wird** reif.
Атра́ментъ чорнѣе (стае́ чорный).	Die Tinte **wird** schwarz.
Де́рево порохнѣе (стае́ порохня́ве).	Der Baum **wird** morsch.

Часъ минувшій доко́наный.

б) Я ставъ ученикомъ (школяре́мъ). Ты ста́ла ученицею (школя́ркою). Братъ ставъ огородникомъ. Сестра́ ста́ла кухаркою. Дити́на ста́ла сирото́ю.	Ich **bin** ein Schüler **geworden**. Du **bist** eine Schülerin **geworden**. Der Bruder **ist** ein Gärtner **geworden**. Die Schwester **ist** eine Köchin **geworden**. Das Kind **ist** eine Waise **geworden**.
Мы ста́ли ремѣснико́ми. Онѝ ста́ли швачка́ми. Онѝ збѣднѣли. Вы ста́ли уря́дниками.	**Wir sind** Handwerker **geworden**. **Sie sind** Nähterinnen **geworden**. **Sie sind** arm **geworden**. **Ihr seid** Beamten **geworden**.

Часъ будȣчій.

в) Я станȣ жовнѣремъ.	Ich **werde** ein Soldat **werden**.
Ты станешь кравцемъ.	Du **wirst** ein Schneider **werden**.
Вонъ (она, оно) збѣднѣе.	Er (sie, es) **wird** arm **werden**.
Збогатѣемо.	Wir **werden** reich **werden**.
Збѣднѣете.	Ihr **werdet** arm **werden**.
Оні збѣднѣютъ.	Sie **werden** arm **werden**.
Яблоко достигне.	Der Apfel **wird** reif **werden**.
Атраментъ счорнѣе.	Die Tinte **wird** schwarz **werden**.
Листъ пожовкне.	Das Blatt **wird** gelb **werden**.

Взорецъ водмѣны глагола **werden**.

Часъ теперѣшній.

Старѣю	**Ich werde**	alt
Старѣешь	**du wirst**	„
Вонъ (она, оно) старѣе	**er (sie, es) wird**	„
Старѣемо	**wir werden**	„
Старѣете	**ihr werdet**	„
Оні старѣютъ	**sie werden**	„

Часъ минȣвшій доконаный.

Я постарѣвъ (-ла -ло)	**Ich bin**	alt	**geworden.**
Ты постарѣвъ (-ла -ло)	**du bist**	„	
Вонъ (она, оно) постарѣвъ (-ла -ло)	**er (sie, es) ist**	„	
Мы постарѣли	**wir sind**	„	
Вы постарѣли	**ihr seid**	„	
Оні постарѣли	**sie sind**	„	

Часъ будȣчій недоконаный.

Постарѣю	**Ich werde**	alt	**werden.**
Постарѣешь	**du wirst**	„	
Вонъ (она, оно) постарѣе	**er (sie, es) wird**	„	
Постарѣемо	**wir werden**	„	
Постарѣете	**ihr werdet**	„	
Оні постарѣютъ	**sie werden**	„	

41.

Розговóры.

А. Чи кȣпéць бѣднѣе? | A. **Wird** der Kaufmann **arm**?

Б. Нѣ. Кȣпéць богатѣе. Братъ збѣднѣвъ. | B. Nein. Der Kaufmann **wird reich**. Der Bruder **ist** arm **geworden**.

А. Чи пѣчь вже розогрѣла ся? | A. **Ist** der Ofen schon warm **geworden**?

Б. Нѣ. Она есть холоднá. | B. Nein. Er **ist** noch kalt.

А. Чи мешкане есть тепле? | A. **Ist** die Wohnung warm?

Б. Мешкане нѣколи не бȣло тепле. Печи сȣть старй и лихй. | B. Nein. Die Wohnung **ist** nie warm **gewesen**. Die Oefen **sind** alt und schlecht.

42 (якъ 40).

Вправы руско-нѣмецкй.

а) Конь старѣе (стае старый). Пѣчь розогрѣвае ся (стае тепла). Страва стигне [1]) (стае стȣдéна).

[1]) kalt werden.

в) Братъ ставъ кравцéмъ. Сестрá стáла панею. Ты ставъ свяще́никомъ [1]). Я ставъ годинникарéмъ. Сȣсѣда [2]) збогатѣла. Ремѣсникъ [3]) збѣднѣвъ. Бабка [4]) постарѣла.

[1]) der Geistliche. [2]) die Nachbarin. [3]) der Handwerker. [4]) die Großmutter

к) Конь стáне котлярéмъ [1]). Ты стáнешь пáномъ [2]). Я стáнȣ учителемъ. Братъ стáне кȣпцéмъ [3]). Сȣни́цѣ [4]) достигнȣть.

[1]) der Kupferschmied. [2]) der Herr. [3]) der Kaufmann [4]) die Erdbeere.

43 (якъ 41).

Розговоры.

А. Чи полотнó бѣлѣе (стае бѣле) [1])?

Б. Полотнó ужé выбѣлѣло.

А. Чи хȣсткй кодъ нóса [2]) ужé выбѣлѣли?

Б. Такъ. Онй дȣже краснй [3]).

А. Чи отéць здорóвъ?

Б. Нѣ. Конь хóрый [4]). Постарѣвъ и збѣднѣвъ.

А. Чи стáнешь жóвнѣремъ [5])?

Б. Не стáнȣ жóвнѣремъ.

А. Чомȣ?

Б. Я бȣвъ дȣже хóрый. Я ще слабкій [6]).

[1]) weiß. [2]) das Schnupftuch. [3]) schön. [4]) krank. [5]) der Soldat. [6]) schwach.

Г.

Вôдмѣна глаголôвъ слабыхъ

44.

Часъ теперѣшній.

а) 1. Говорю. Збираю. Орю.	Ich rede. Ich ſammle. Ich ackere.
2. Говоришь. Збираєшь. Орешь.	Du redeſt. Du ſammelſt. Du ackerſt.
3. Вôнъ (она, оно) говорить. Збирає. Оре.	Er (ſie, es) redet. Er ſammelt. Er ackert.
1. Говоримо. Збираємо. Оремо.	Wir reden. Wir ſammeln. Wir ackern.
2. Говорите. Збираєте. Орете.	Ihr redet. Ihr ſammelt. Ihr ackert.
3. Они говорѧть. Збираютъ. Орютъ.	Sie reden. Sie ſammeln. Sie ackern.

Примѣтка. Глаголы, котрыхъ пень кончить сѧ на d або t, на m або n съ попередôчою согласною, окрôмъ l або r (н. пр. red-en, wat-en, rett-en, atm-en, regn-en), не скорочуютъ своихъ окончѣній. Въ глаголахъ окôнченыхъ на eln, ern скорочаютъ сѧ окончена, окрôмъ въ першôй особѣ числа единичного.

Часъ минувшій доконаный.

1.	б) Ѧ говорилъ, ѧ збиралъ, ѧ оралъ, ѧ говорила, ѧ збирала, ѧ орала, ѧ говорило, ѧ збирало, ѧ орало;	Ich habe	geredet, geſammelt, geackert.
2.	Ты говорилъ, ты збиралъ, ты оралъ, ты говорила, ты збирала, ты орала, ты говорило, ты збирало, ты орало;	du haſt	
3.	Вôнъ говорилъ, збиралъ, оралъ, она говорила, збирала, орала, оно говорило, збирало, орало.	er (ſie, es) hat	
1.	Мы говорили, мы збирали, мы орали;	wir haben	
2.	Вы говорили, вы збирали, вы орали;	ihr habet	
3.	Они говорили, збирали, орали.	ſie haben	

Примѣтка. Причастникъ часу минувшого утворює сѧ, коли до нимъ додає сѧ t або et при глаголахъ, котрыхъ пень кончить сѧ на d, t, также на m або n съ попередôчою согласною (окрôмъ l и r). На початку глаголъ незложеный прибирає ще складъ ge, н. пр. ge-re-det, ge-wat-et, ge-rett-et, ge-atm-et, ge-zeichn-et, ge-regn-et, ge-ſammel-t, ge-acker-t.

Часъ бѹдѹчій недоконаный.

к)			
1. Бѹдѹ	говорити,	Ich werde	reden, sammeln, ackern.
2. Бѹдешь	збирати,	du wirst	
3. (вонъ) бѹде	орати.	er wird	
(она) бѹде		sie wird	
(оно) бѹде		es wird	
1. Бѹдемо		wir werden	
2. Бѹдете		ihr werdet	
3. Бѹдѹть		sie werden	

а) Селянинъ косить сѣножать (лѹгъ). Мати любить дитинѹ. Любимо Бога. Кѹхарь варить юшкѹ. Братъ збирае ростины. Огородникъ щепить деревца. Кѹпець числить грошѣ. Хвалимо Бога. Чѹемо голосъ. Ученикъ не робить задачѣ. Вонъ не рисѹе. Дрочить кота.

Der Landmann **mäht** die Wiese. Die Mutter **liebt** das Kind. **Wir lieben** Gott. Der Koch **kocht** die Suppe. Der Bruder **sammelt** Pflanzen. Der Gärtner **pfropft** Bäumchen. Der Kaufmann **zählt** Geld. **Wir loben** Gott. **Wir hören** eine Stimme. Der Schüler **macht** die Aufgabe **nicht. Er zeichnet nicht. Er neckt** die Katze.

б) Ты зробивъ задачѹ. Она ушила сорочкѹ. Вонъ числивъ. Она не рисовала. Вонъ не одвѣчавъ.

Du hast die Aufgabe **gemacht. Sie hat** das (ein) Hemd **genäht. Er hat gerechnet. Sie hat** nicht **gezeichnet. Er hat** nicht **geantwortet.**

Селянинъ зоравъ поле. Сестра збирала квѣтки. Хлопець надивъ пѣсика. Огородникъ щепивъ деревца. Когѹтъ пѣвъ. Котка форкала. Вѣтеръ вѣявъ. Вовкъ вывъ. Вовки выли.

Der Landmann **hat** das Feld **geackert.** Die Schwester **hat** die Blumen **gesammelt.** Der Knabe **hat** das Hündchen **gelockt.** Der Gärtner **hat** Bäumchen **gepfropft.** Der Hahn **hat gekräht.** Die Katze **hat gefaucht.** Der Wind **hat geweht.** Der Wolf **hat geheult.** Die Wölfe **haben geheult.**

Я ѣздивъ. Ты ѣздивъ. Вонъ ѣздивъ. Мы ѣздили. Вы ѣздили. Они ѣздили.

Ich bin gereist. **Du bist** gereist. **Er ist** gereist. **Wir sind** gereist. **Ihr seid** gereist. **Sie sind** gereist.

Примѣтка. Часъ минꙋвшій доконаный складае ся съ часꙋ теперѣшнего глагола haben або sein и съ причастника часꙋ минꙋвшого властйвого глагола.

Глаголы означаючи рꙋхъ прибираютъ sein (не haben).

Я навѣстивъ сестрꙋ. Ты ужйвъ атраментꙋ. Злóдѣй укравъ грóшѣ. Братъ суховавъ грóшѣ. Непріятель зрꙋйнꙋвавъ мѣсто. Я полінювавъ скрйптꙋрꙋ.

Ich **habe** die Schwester **besucht** (не gebesucht). Du **hast** die Tinte **gebraucht** (не gegebraucht). Der Dieb **hat** das Geld **entwendet** (не geentwendet). Der Bruder **hat** das Geld **versteckt** (не geversteckt). Der Feind **hat** die Stadt **zerstört** (не gezerstört). **Ich habe** das Schreibheft **linirt** (не gelinirt).

Примѣтка. Глаголы съ приставками **be, ge, emp, ent, er, ver, zer, mis**, также и тй, що кончать ся на **iren**, не прибираютъ **ge** въ причастникꙋ часꙋ минꙋвшого.

в) Ученикъ бꙋде говорити правдꙋ. Зроблю задачꙋ. Бꙋдемо Бога любити. Сестры зроблять задачꙋ. Братъ не бꙋде танцювати. Они за товаръ не заплатять.

Der Schüler **wird** die Wahrheit **reden**. Ich **werde** die Aufgabe **machen**. Wir **werden** Gott **lieben**. Die Schwestern **werden** die Aufgabe **machen**. Der Bruder **wird** nicht **tanzen**. Sie **werden** die Waare nicht **bezahlen**.

Старець бꙋде молити ся. Звѣзды бꙋдꙋть сіяти. Учитель бꙋде учити. Ученики бꙋдꙋть слꙋхати. Учителѣ не бꙋдꙋть упоминати. Ловець не бꙋде полювати. Песъ бꙋде брехати. Песъ не бꙋде брехати. Кꙋхарка не бꙋде гꙋскꙋ рѣзати.

Der Greis **wird beten**. Die Sterne **werden leuchten**. Der Lehrer **wird unterrichten**. Die Schüler **werden gehorchen**. Die Lehrer **werden** nicht **ermahnen**. Der Jäger **wird** nicht **jagen**. Der Hund **wird bellen**. Der Hund wird nicht **bellen**. Die Köchin **wird** die Gans nicht **schlachten**.

Взорець вѡдмѣны слабыхъ глаголѡвъ.

Часъ теперѣшній.

Ich lobe	z. B. das Kind	.
du lobst	"	.
er (sie, es) lobt	"	.
wir loben	"	.
ihr lobet	"	.
sie loben	"	.

Часъ минѹвшій доконаный.

Ich habe	das Kind	**gelobt.**
du hast	"	
er (sie, es) hat	"	
wir haben	"	
ihr habet	"	
sie haben	"	

Часъ бѹдѹчій недоконаный.

Ich werde	das Kind	**loben.**
du wirst	"	
er (sie, es) wird	"	
wir werden	"	
ihr werdet	"	
sie werden	"	

45.

Розговоры.

а) А. Що (ты) робишь?
Б. Робю задачѹ рахѹнковѹ.

A. Was **machst du?**
B. **Ich mache** eine Rechenaufgabe.

А. Чи сѧ задача трѹдна?
Б. Нѣ. Сѧ задача легка.

A. Ist die Aufgabe schwierig?
B. Nein. Die Aufgabe ist leicht.

А. Чи отець кѹпивъ домъ?

A. **Hat** der Vater ein Haus **gekauft?**

Б. Нѣ. Отéць кꙋпитъ село̀. Отéць спродáвъ до̀мъ.

А. Чи сестра̀ посади́ла вже квѣткѝ?

Б. Такъ. Посѣе ще и̂ншій квѣткѝ.

А. Хто управля́е свѣ́томъ?

Б. Богъ управля́е свѣ́томъ.

А. Чого̀ шꙋкáешь?

Б. Шꙋкáю пера̀.

А. На́-що?

Б. Бꙋдꙋ рахꙋвáти.

А. Чи гꙋ́ска пѣ́е?

Б. Нѣ. Гꙋ́ска гегае.

А. Чого̀ смѣ́ешь ся?

Б. Я не смѣю ся. Я не смѣя́въ ся.

А. Чого̀ сестра̀ плáкала?

Б. Бꙋла̀ хора.

А. Що ро́битъ огоро́днякъ?

Б. Огоро́днякъ зрывáе квѣткѝ.

А. Чи деревця̀ вже защепи́въ?

Б. Нѣ. Во́нъ бꙋде грꙋшѣ очкꙋвáти.

А. Що освѣчꙋе и огрѣвáе зéмлю?

Б. Со́нце освѣчꙋе и огрѣвáе зéмлю.

А. Чи дощь звогчи́въ зéмлю?

Б. Дощь звогчи́въ зéмлю.

B. Nein. Der Vater **wird** ein Dorf **kaufen.** Der Vater **hat** ein Haus **verkauft.**

A. **Hat** die Schwester die Blumen schon **gepflanzt?**

B. Ja. **Sie wird** noch andere Blumen **säen.**

A. Wer **regiert** die Welt?

B. Gott **regiert** die Welt.

A. Was **suchst du?**

B. **Ich suche** eine (die) Feder.

A. Wozu?

B. **Ich werde rechnen.**

A. **Kräht** die Gans?

B. Nein. Die Gans **schnattert.**

A. Warum **lachst du?**

B. **Ich lache** nicht. **Ich habe** nicht **gelacht.**

A. Warum **hat** die Schwester **geweint?**

B. Sie **ist** krank **gewesen.**

A. Was **macht** der Gärtner?

B. Der Gärtner **pflückt** Blumen.

A. **Hat er** die Bäumchen schon **gepfropft?**

B. Nein. **Er wird** die Birnbäume **okulieren.**

A. Was **beleuchtet** und **erwärmt** die Erde?

B. Die Sonne **beleuchtet** und **erwärmt** die Erde.

A. **Hat** der Regen die Erde **befeuchtet?**

B. Der Regen **hat** die Erde **befeuchtet.**

б) А. Що вы вчéра роби́ли?

Б. Мы бáвили ся.

А. Якъ вы ся бáвили?

A. Was habet ihr gestern gemacht?

B. Wir haben gespielt.

A. Wie habet ihr gespielt?

Б. Дуже добре. Заразъ тобѣ роскажу. Родичѣ дарували намъ круглѣ. Братъ зробивъ кругольню. Я мавъ кулю. Данило и Осипъ також насъ навѣстили. Забава тревала досыть довго. Батько бувъ такожь при томъ.

B. Sehr gut. Ich werde es dir gleich erzählen. Die Eltern **schenkten** uns Kegel. Der Bruder **machte** eine Kegelbahn. Ich hatte eine Kugel. Daniel und Josef **besuchten** uns auch. Das Spiel **dauerte** genug lange. Der Vater war auch dabei.

Я. Чи мали вы при томъ ꙗблока або орѣхи?

A. Habet ihr dabei Aepfel oder Nüße gehabt?

Б. Я такъ. Мати купила намъ ꙗблокъ и орѣховъ. Сказала: Вы були нынѣ гречнѝ и послушнѝ. Забава була протѣ приꙗтна. Зроблю вамъ еще сю несподѣванку.

B. Ja. Die Mutter **kaufte** uns Aepfel und Nüße. **Sie sagte**: Ihr waret heute artig und gehorsam. Die Unterhaltung war deswegen angenehm. Ich werde euch noch die Ueberraschung machen.

Я. Коли?

A. Wann?

Примѣтка. Въ розговорахъ и оповѣданяхъ замѣсть ich habe gelobt, du hast gelobt, и т. д. (якъ въ попередущомъ взорцѝ) говорить ся: ich lob t e, du lob t e st, er (sie, es) lob t e; wir lob t e n, ihr lob t e t, sie lob t e n.

46 (якъ 44).

Вправы руско-нѣмецкѝ.

а) Говорю правду [1]). Робишь задачу. Вôнъ любить [2]) працю. Она шіє сорочку [3]). Оно (дитꙗ) говорить правду. Мати остерѣгає [4]) дитину. Чоловѣкъ хвалить Бога. Школꙗрь рисує [5]) образъ [6]). Дитина плаче [7]). Ученицꙗ грає [8]). Дощь покрѣплꙗє [9]) ростины. Вѣтеръ чистить [10]) воздухъ. Косарь [11]) косить [12]) лугъ (сѣножать) [13]). Пастухъ [14]) пасе [15]) вовцѣ. Песъ стереже [16]) дому. Песъ бреше [17]) голосно. Котъ форкає [18]). Вѣтеръ вѣє [19]).

1) die Wahrheit. 2) lieben. 3) das Hemd. 4) warnen. 5) zeichnen. 6) das Bild. 7) weinen. 8) spielen. 9) erquicken. 10) reinigen. 11) der Mäher. 12) mähen. 13) die Wiese. 14) der Hirt. 15) weiden. 16) hüten. 17) bellen. 18) fauchen. 19) wehen.

Тѝ самѝ реченꙗ въ числѣ многомъ, а вôдтакъ еще разъ въ часѣ минувшомъ и будущомъ.

б) Мы мешкали догодно [1]). Братъ красно рисувавъ. Сестра училa ся дуже пильно. Ты вôдповѣдавъ [2]) добре. Вы

зробили задачȣ дȣже добре. Вѣтры дȣли (вѣѧли) сильно[3]). Вѣтеръ осȣшивъ[4]) землю. Хлопецъ ȣбивъ[5]) мȣхȣ[6]). Школѧръ шȣкавъ[7]) книжки. Селѧнинъ справлѧвъ[8]) поле. Дощь звогчивъ[9]) и освѣживъ[10]) землю. Морозъ[11]) вигȣбивъ[12]) гȣсѣльницѣ[13]). Морозъ знищивъ[14]) овочѣ[15]). Богъ покаравъ[16]) злочинство[17]). Богъ нагородивъ[18]) чеснотȣ[19]). Сонце[20]) огрѣло[21]) землю[22]). Огородникъ[23]) зрывавъ[24]) квѣтки. Богъ выслȣхавъ[25]) молитвȣ[26]).

[1]) bequem. [2]) antworten. [3]) ſtark, heftig. [4]) trocknen. [5]) tödten. [6]) die Fliege. [7]) ſuchen. [8]) bearbeiten. [9]) befeuchten. [10]) erfriſchen. [11]) der Froſt. [12]) vernichten, vertilgen. [13]) die Raupe. [14]) verwüſten. [15]) die Frucht. [16]) beſtrafen. [17]) das Verbrechen. [18]) belohnen. [19]) die Tugend. [20]) die Sonne. [21]) erwärmen. [22]) die Erde. [23]) der Gärtner. [24]) pflücken. [25]) erhören. [26]) das Gebet

в) Ученицѧ зробить задачȣ. Бȣдȣ рисȣвати. Полюбишь працю. Мати бȣде молити сѧ[1]). Дитина бȣде плакати. Ученикъ бȣде рахȣвати[2]). Сестра кȣпить[3]) книжкȣ. Ивась бȣде водповѣдати. Учитель пытати бȣде (пытати 'ме)[4]) школѧрѣвъ. Сȣсѣдъ продасть[5]) сѣножать[6]). Наймитъ[7]) рȣбати 'ме (рȣбати бȣде) дрова[8]). Богъ нагородить чеснотȣ. Богъ покарае злочинство.

Хлопецъ не бȣде галасȣвати[9]), вонъ бȣде ȣчити сѧ[10]). Сестра не бȣде рисȣвати, она бȣде грати. Кȣпецъ не продасть товарȣ[11]). Огородникъ не бȣде зрывати квѣтокъ. Школѧръ не бȣде дрочити[12]) кота[13]).

[1]) beten. [2]) rechnen. [3]) kaufen. [4]) fragen. [5]) verkaufen. [6]) die Wieſe. [7]) der Knecht. [8]) das Holz ſpalten. [9]) lärmen. [10]) lernen. [11]) die Waare. [12]) necken. [13]) die Katze.

Тѣ сами реченѧ (подъ бȣквою в) въ часѣ теперѣшнѣмъ и минȣвшомъ

47 (якъ 45).

Розговоры.

А. Чого шȣкаешь? Б. Шȣкаю фіѧлокъ[1]).

А. Тȣтъ нема фіѧлокъ. Ты любишь[2]) фіѧлки? Б. Дȣже любю фіѧлки.

А. Чи маешь задачȣ? Б. Не маю задачѣ. Я рисȣвавъ, а теперь робити 'мȣ задачȣ.

А. Чого плачешь? Б. Не маю пера[3]).

А. Чи сестра бȣде грати? Б. Нѣ, вже[4]) грала. Она вышивати 'ме[5]) подȣшкȣ[6]).

Я. Чи дощь звогчи́въ зе́млю? Б. Дощь не звогчи́въ земл҃ѣ.

Я. Чомꙋ? Б. Земля́ бꙋла́ дꙋже сꙋха́ [7]).

Я. Хто вы́полошивъ (вы́страшивъ) [8]) малинôвкꙋ [9])? Б. Хло́пець пꙋстый [10]) вы́полошивъ перепели́цю [11]) и соловѣя [12]).

[1]) das Veilchen. [2]) hast du gern? [3]) die Feder. [4]) schon. [5]) sticken. [6]) das Kissen. [7]) trocken. [8]) verscheuchen. [9]) die Grasmücke. [10]) lose. [11]) die Wachtel. [12]) die Nachtigall.

Вôддѣлъ другій.

Вôдмѣна именникôвъ.

Именники же́ньскій, прибира́ючій въ числѣ мно́гомъ и ако си.

48.

Дру́гій па́дежъ.

За́пахъ квѣтки (квѣто́къ) есть при́ятный. Ро́жа есть королéвою квѣто́къ. Спѣвъ жа́йворонка (жа́йворонкôвъ) есть при́ятный. Робꙋ́чость мꙋравля́ (мꙋравлѣвъ) есть вели́ка. Дзюбъ совы́ (совъ) есть кривый и коро́ткій. Робо́та пчолы́ (пчôлъ) есть чꙋдова́ (го́дна по́дивꙋ). Звꙋкъ дзво́на (дзво́нôвъ) есть пова́жный. Зада́ча ꙋ́чениц̂ѣ (ꙋ́чениць) есть до́бра. Устро́ене годи́нника (годи́нникôвъ) есть штꙋ́чне. Могꙋ́чость при́язни есть вели́ка. Пи́льность ꙋ́чениц̂ѣ (ꙋ́чениць) есть похва́льна. Па́зꙋры кота́ (котôвъ) сꙋть о́стрій. Свѣтло со́нця есть бѣле.

Der Duft der Blume (der Blumen) ist angenehm. Die Rose ist die Königin der Blumen. Der Gesang der Lerche (der Lerchen) ist angenehm. Die Arbeitsamkeit der Ameise (der Ameisen) ist groß. Der Schnabel der Eule (der Eulen) ist krumm und kurz. Die Arbeit der Biene (der Bienen) ist bewunderungswürdig. Der Klang der Glocke (der Glocken) ist feierlich. Die Aufgabe der Schülerin (der Schülerinnen) ist gut. Die Einrichtung der Uhr (der Uhren) ist künstlich. Die Macht der Freundschaft ist groß. Der Fleiß der Schülerin (der Schülerinnen) ist lobenswert. Die Krallen der Katze (der Katzen) sind scharf. Das Licht der Sonne ist weiß.

Тре́тій па́дежъ.

Иней шко́дить квѣтц̂ѣ (квѣтка́мъ). Воробе́ць похо́жій есть на жа́йворонка. Га́лка

Der Reif schadet der Blume (den Blumen). Der Sperling (Spatz) ist der Lerche ähnlich. Die Dohle ist

похóжа есть на ворóнȣ. Стȣдѣнь шкóдить ростúнѣ (ростúнамъ). Поправлꙗю сестрѣ (сéстрамъ) рисȣнокъ.

Гóлка докóнче потрѣбна есть швáчцѣ (швачкáмъ). Покоѣвка есть пáни (пáнамъ) послȣшна. Мȣрлúкане пúтоме есть котóви (котáмъ). Не робú вдовúцамъ и сúротамъ крúвды.

der Krähe ähnlich. Die Kälte schadet der Pflanze (den Pflanzen). Ich verbeßere der Schwester (den Schwestern) die Zeichnung.

Die Nadel ist der Nähterin (den Nähterinnen) unumgänglich nötig. Das Stubenmädchen ist der Frau (den Frauen) gehorsam. Das Schnurren ist der Katze (den Katzen) eigen. Tue den Witwen und Waisen kein Unrecht.

Взорцѣ вôдмѣны слабои.

Число единичне	1. Хто? що? Wer? was?	квѣтка, die Blume	пáнѣ, die Frau
	2. Когó? чогó? чіє? Wessen?	квѣтки, der Blume	пáнѣ, der Frau
	3. Комȣ? чомȣ? Wem?	квѣтцѣ, der Blume	пáни, der Frau
	4. Когó? що? Wen? was?	квѣткȣ, die Blume	пáню, die Frau
	Признáка числá мнóгого	n	en
Числó мнóге	1. Хто? що? Wer? was?	квѣтки, die Blumen	пáнѣ, die Frauen
	2. Чіє? Wessen?	квѣтóкъ, der Blumen	пань, der Frauen
	3. Комȣ? чомȣ? Wem?	квѣткáмъ, den Blumen	панамъ, den Frauen
	4. Когó? що? Wen? was?	квѣтки, die Blumen	пáнѣ, die Frauen

Примѣтка. Жéньскіи úменники въ числѣ единúчномъ не змѣнають сѧ.

49.

Розговóры.

Я. Чи чȣвъ ты соловѣꙗ?

Б. Чȣвъ.

Я. Чи спѣвъ соловѣꙗ (есть) прꙗтный?

Б. Дȣже прꙗтный.

Я. Чи дзюбъ совы есть прóстый?

Б. Нѣ. Вôнъ кривый.

Я. Чи крáска квѣтóкъ однáкова?

Б. Нѣ. Краска и зáпахъ квѣтóкъ сȣть розлúчніи.

A. Hast du die Nachtigall gehört?

B. Ja, ich habe gehört.

A. Ist der Gesang der Nachtigall angenehm?

B. Sehr angenehm.

A. Ist der Schnabel der Eule gerade?

B. Nein. Er ist krumm.

A. Ist die Farbe der Blumen einerlei?

B. Nein. Die Farbe und der Duft der Blumen sind verschieden.

А. Пôсла́въ ты ма́тери ро́жѣ?	A. Haſt du der Mutter die Roſen geſchickt?
Б. Я пôшлю нарци́сы. Ро́жѣ пôшлю тѣтцѣ.	B. Ich werde die Narziſſen ſchicken. Die Roſen ſchicke ich (замѣсть ich werde ſchicken) der Tante.
А. Чи ма́ете грȣшки́?	A. Habet ihr Birnen?
Б. Ма́емо, але цїе не присти́гли̂.	B. Ja, aber ſie ſind noch nicht reif.
А. Чи за́пахъ тȣлипа́новъ (есть) приѧ́тный?	A. Iſt der Duft der Tulpen angenehm?
Б. Тȣлипа́ны не па́хнȣть. Але за́пахъ ро́жѣ (рожъ) и гвôздика (гвôздиковъ) есть приѧ́тный.	B. Die Tulpen duften nicht. Aber der Duft der Roſe (der Roſen) und der Nelke (der Nelken) iſt angenehm.
А. Длѧ ко́го шїе шва́чка сорочкȣ?	A. Für wen näht die Nähterin das Hemd?
Б. Длѧ сестры́.	B. Für die Schweſter.
А. Чи смакȣва́ли сестрамъ те́рки?	A. Haben die Schlehen den Schweſtern geſchmeckt?
Б. Зôвсѣмъ нѣ. Прецѣжь те́рки сȣть терпки̂.	B. Ganz und gar nicht. Die Schlehen ſind ja herb.
А. Що ты тȣтъ збира́въ?	A. Was haſt du hier geſammelt?
Б. Я збира́въ песи̂ ꙗгоды.	B. Ich habe Tollkirſchen geſammelt.
А. Що ты ро́бишь? Песи̂ ꙗгоды сȣть дȣже ѣдови́ти̂.	A. Was machſt du? Die Tollkirſchen ſind ſehr giftig.

50 (ꙗкъ 48).

Вправы ру́ско-нѣмецки̂.

Спѣвъ коса [1]), жа́йворонка [2]) и соловѣѧ есть прие́мный [3]). Пѣре [4]) га́лки [5]) есть чо́рне. Обовѧ́зки [6]) ма́тери сȣть важни̂ [7]). Землѧ есть окрȣ́гла (опȣка) [8]). есть кȣ́лею [9]). Смакъ [10]) дакти́лѧ (да́ктилѣвъ) [11]) есть прие́мный. Мȣ́ры [12]) тверди́нѣ [13]) (тверди́нь) сȣть грȣ́би̂ [14]). Цвѣтъ [15]) чере́шнѣ [16]) есть бѣ́лый [17]). Летъ [18]) ла́стôвки [19]) есть швыдкій [20]). Око́лицѣ [21]) мѣста сȣть прина́дни̂ [22]). Бȣдо́ва [23]) ростинъ [24]) есть поди́вна [25]). Квѣ́ты сȣть окра́сою [26]) землѣ. Хосе́нъ (пожи́токъ) [27]) пчôлъ [28]) есть вели́кій [29]). Не убива́йте [30]) совъ [31]); они̂ сȣть дȣже пожито́чни̂. Кра́ски̂ [32]) и за́пахъ [33]) квѣ́токъ сȣть дȣже розли́чни̂ [34]). Уко́лене [35]) осъ, шершѣ́нѣвъ [36]), пчôлъ и кома́рôвъ [37]) есть болю́че [38]). Не ты́кай [39]) кропи́вы [40]). Мѣ́рность [41]) скрѣпла́е [42]) здоро́ве [43]).

Звѣрѧ [44]) любить волю [45]), такъ ыкъ чоловѣкъ. Морозъ шкодить [46]) ростинамъ. Кертицѣ [47]) не шкодѧть лугамъ. Донька не завсѣгды похожа есть на матѣрь. Сынъ есть послушный матери. Обережность [48]) вроджена [49]) есть котови. Я поправивъ [50]) сестрѣ задачу рахункову [51]). Гнѣвъ [52]) шкодить здоровю. Гусѣльницѣ шкодѧть ростинамъ. Я купивъ сестрѣ перъ, вуйнѣ [53]) голокъ [54]); матери купю бавовны [55]) и шовку [56]).

[1]) die Amsel. [2]) die Lerche. [3]) angenehm. [4]) das Gefieder. [5]) die Dohle. [6]) die Pflicht. [7]) wichtig. [8]) rund. [9]) die Kugel. [10]) der Geschmack. [11]) die Dattel. [12]) die Mauer. [13]) die Festung. [14]) dick. [15]) die Blüte. [16]) die Kirsche. [17]) weiß. [18]) der Flug. [19]) die Schwalbe. [20]) schnell. [21]) die Umgebung. [22]) reizend. [23]) der Bau. [24]) die Pflanze. [25]) bewunderungswürdig. [26]) die Zierde. [27]) der Nutzen. [28]) die Biene. [29]) groß. [30]) tödten. [31]) die Eule. [32]) die Farbe. [33]) der Duft. [34]) verschieden. [35]) der Stich. [36]) die Horniß. [37]) die Mücke (die Gelse). [38]) schmerzlich. [39]) berühren. [40]) die Brenneßel. [41]) die Mäßigkeit. [42]) stärken. [43]) die Gesundheit. [44]) das Tier. [45]) die Freiheit. [46]) schaden. [47]) der Maulwurf. [48]) die Vorsicht. [49]) angeboren. [50]) verbessern. [51]) die Rechnungsaufgabe. [52]) der Zorn. [53]) die Tante. [54]) die Nadel. [55]) die Baumwolle. [56]) die Seide.

51 (ыкъ 49).

Розговоры.

А. Чи дзюбъ [1]) коса есть чорный?

Б. Нѣ. Дзюбъ коса (косовъ) есть жовтый. Спѣвъ [2]) косовъ есть звонкій [3]).

А. Кому коробочка (есть) потрѣбна?

Б. Коробочка потрѣбна сестрѣ. Я не потребую [4]) коробки.

А. Чи коренѣ [5]) тополѣ [6]) суть довгû [7])?

Б. Такъ. Коренѣ тополѣ суть дуже довгû. Онû шкодѧть засѣвамъ [8]).

А. Чи сѧ шапка [9]) нова?

Б. Такъ. Шапка сѧ нова.

А. Чи маешь соловѣѧ?

Б. Не маю соловѣѧ. Я мавъ только сороку [10]) и галку.

А. Чи галки суть шкоднû?

Б. Зовсѣмъ нѣ [11]). Галки и соловѣѣ суть дуже пожиточнû.

А. Ты збиравъ ростины?

Б. Нѣ.

А. А чому нѣ?

Б. Я не мавъ часу. Я учивъ сѧ лекціѣ.

А. Щожь ты рисовавъ?

Б. Я нѣчого не рисовавъ.

Я. Чи бꙋ́дешь рисова́ти?

Б. Бꙋдꙋ [12]).

Я. Що?

Б. Квѣ́ты и церкві [13]).

[1]) der Schnabel. [2]) der Gesang. [3]) laut. [4]) brauchen 4-ый падежь). [5]) die Wurzel. [6]) die Pappel. [7]) lang. [8]) die Saat. [9]) die Mütze. [10]) die Elster. [11]) gar nicht. [12]) ja. [13]) die Kirche.

Да́льше о и́менникахъ.

Именники мꙋ́жескі, прибира́ючі въ числѣ́ многомъ и або ен.

52.

Дрꙋ́гій па́дежь.

а) Европа не есть вотчиною малпы (малпъ). Бояздливость за́яця (за́яцѣвъ) есть велика. Розпꙋ́ста сего хлопця (сихъ хлопцѣвъ) есть безкрайна. Пѣре ворона (вороновъ) есть чорне якъ вꙋголь. Грива льва (львовъ) есть жовта. Хоробрость козаковъ есть звѣстна. Робꙋ́чость Нѣмцѣвъ и Чеховъ есть наслѣдована достойна.

Europa ist nicht das Vaterland des Affen (der Affen.) Die Furchtsamkeit des Hasen (der Hasen) ist groß. Die Ausgelassenheit des Buben (der Buben) ist gränzenlos. Das Gefieder des Raben (der Raben) ist schwarz wie eine Kohle. Die Mähne des Löwen (der Löwen) ist gelb. Die Tapferkeit der Kosaken ist bekannt. Die Arbeitsamkeit der Deutschen und Bohmen ist nachahmungswürdig.

б) Хоробрости жовнѣрѣвъ завдячꙋемо спасене мѣста. Подорожь князя (князѣвъ) есть уже певна. Трꙋдъ пастꙋха (пастꙋховъ) не есть утяжливый. Робота челядника (челядниковъ) нѣ на що не придае ся. Шкора мꙋрина (мꙋриновъ) не есть бѣла, она есть чорна.

Der Tapferkeit der Soldaten verdanken wir die Rettung der Stadt. Die Reise des Fürsten (der Fürsten) ist schon bestimmt. Die Beschäftigung des Hirten (der Hirten) ist nicht lästig. Die Arbeit des Gesellen (der Gesellen) taugt nichts. Die Haut des Mohren (der Mohren) ist nicht weiß, sie ist schwarz.

Третій падежь.

а) Мы не чинимо ближнёму (ближнимъ) нѣякои пакости. Ворона похожа есть на крука (ворона). Малпѣ (малпамъ) смакують овочѣ; заяцёви (заяцамъ) смакуе конюшина. Даруй хлопцёви (хлопцамъ) шапку. Не бажай ближнёму (ближнимъ) нещастя.

Wir verursachen dem Nächsten (den Nächsten) kein Leid. Die Krähe ist dem Raben ähnlich. Dem Affen (den Affen) schmecken die Früchte; dem Hasen (den Hasen) schmeckt der Klee. Schenke dem Buben (den Buben) die Mütze. Wünsche dem Nächsten (den Nächsten) kein Unglück.

б) Богъ дае чоловѣкови (людямъ) здорове. Не вѣримо дуракови (дуракамъ). Медъ есть солодкій; вонъ смакуе медведёви (медведямъ). Громады платять начальству податки. Хлопцеви (хлопцямъ) смакують черницѣ и малины. Пастухови (пастухамъ) потрѣбна есть чуйность.

Gott schenkt dem Menschen (den Menschen) Gesundheit. Wir glauben dem Narren (den Narren) nicht. Der Honig ist süß; er schmeckt dem Bären (den Bären). Die Gemeinden zahlen der Obrigkeit die Steuern. Dem Knaben (den Knaben) schmecken die Heidelbeeren und die Himbeeren. Dem Hirten (den Hirten) ist Wachsamkeit nötig.

Четвертый падежь.

а) Люби ближнёго (ближнихъ). Песъ гонить заяця (заяцѣвъ). Учитель учить хлопця (хлопцѣвъ). Панъ выжидавъ посланця (посланцѣвъ). Чемность украшае чоловѣка. Орелъ роздеръ заяця.

Liebe den Nächsten (die Nächsten). Der Hund verfolgt den Hasen (die Hasen). Der Lehrer lehrt den Knaben (die Knaben). Der Herr hat den (einen) Boten (Boten) erwartet. Bescheidenheit ziert den Menschen. Der Adler hat einen Hasen zerfleischt.

б) Чеснота ублагороднюе людей. Псы гонять медведя. Рѣзникъ купивъ вола. Отецъ спродавъ волы. Бодвага украшае жовнѣра (жовнѣрѣвъ). Вовкъ похитивъ пастухамъ козу и вола.

Die Tugend veredelt die Menschen. Die Hunde verfolgen den Bären. Der Fleischer hat einen Ochsen gekauft. Der Vater hat die Ochsen verkauft. Mut ziert den Soldaten (die Soldaten). Der Wolf hat den Hirten eine Ziege und einen Ochsen geraubt.

Примѣтка. Всѣ именники мужески и женьски, прибираючи въ числѣ многомъ **n** або **en**, не змѣняють нѣколи корѣнныхъ буквъ **a**, **o**, **u**, **au** на **ä**, **ö**, **ü**, **äu**.

Вôдмѣна родôвника.

Число единичне.				Число многе.
	1. der — ein	die — eine	das — ein	die —
	2. des — eines	der — einer	des — eines	der —
	3. dem — einem	der — einer	dem — einem	den —
	4. den — einen	die — eine	das — ein	die —

Взорцѣ вôдмѣны слабои.

	А.	Б.	В.	Г.
	Такъ вôдмѣнаютъ ся только сами женьскии именники.		Такъ вôдмѣнаютъ ся только мужескии именники.	
Число единичне.	1. die Blume	die Frau	der Hase	der Hirt
	2. der Blume	der Frau	des Hasen	des Hirten
	3. der Blume	der Frau	dem Hasen	dem Hirten
	4. die Blume	die Frau	den Hasen	den Hirten
	n	en	n	en
Число многе.	1. die Blumen	die Frauen	die Hasen	die Hirten
	2. der Blumen	der Frauen	der Hasen	der Hirten
	3. den Blumen	den Frauen	den Hasen	den Hirten
	4. die Blumen	die Frauen	die Hasen	die Hirten

Котрии именники належать до вôдмѣны слабои? Чи именники женьскии вôдмѣняють ся въ числѣ единичнôмъ? По чѣмъ познаемо тогды падежъ? Чимъ рôжнить ся вôдмѣна слаба именниковъ мужескихъ вôдъ вôдмѣны слабои именниковъ женьскихъ?

53.

Розговоры.

А. Кого учить учитель?
Б. Учитель учить хлопцѣвъ.

А. Чи хлопцѣ суть послушнии?
Б. Такъ. Они послушнии. Учать ся дуже пильно.

A. Wen unterrichtet der Lehrer?
B. Der Lehrer unterrichtet die Knaben.

A. Sind die Knaben gehorsam?
B. Ja. Sie sind gehorsam. Sie lernen sehr fleißig.

Я. Чи слонь есть великій?	A. Ist der Elephant groß?
Б. Слонь есть дуже великій и сильный. Трӯба слона есть довга. Кость слонева есть дорога.	B. Der Elephant ist sehr groß und stark. Der Rüßel des Elephanten ist lang. Das Elfenbein ist teuer.
Я. Чи посѣлости графа суть великі?	A. Sind die Besitzungen des Grafen groß?
Б. Посѣлости графа суть дуже великі.	B. Die Besitzungen des Grafen sind sehr groß.
Я. Чи любите графа?	A. Liebt ihr den Grafen?
Б. Такъ. И громады любять графа.	B. Ja. Auch die Gemeinden lieben den Grafen.
Я. За-для чого?	A. Warum?
Б. Графъ громадамъ побудовавъ школы.	B. Der Graf hat den Gemeinden Schulen gebaut.
Я. Чи маєшь заблицю?	A. Hast du einen Finken?
Б. Не маю анѣ заблицѣ анѣ воробця. Я мавъ ворона.	B. Ich hab: weder einen Finken noch einen Spatzen. Ich habe einen Raben gehabt.
Я. Чи стрій Француза (Данця, Чеха, Финляндця, Грека, Угра, Жида, Шведа, Турка) есть красный?	A. Ist die Tracht des Franzosen (des Dänen, des Böhmen, des Finnen, des Griechen, des Ungarn, des Juden, des Schweden, des Türken) schön?
Б. Строѣ Французôвъ (Данцѣвъ, Чехôвъ, Финляндцѣвъ, Грекôвъ, Угрôвъ, Жидôвъ, Шведôвъ, Турковъ) суть красні.	B. Die Trachten der Franzosen (der Dänen, der Böhmen, der Finnen, der Griechen, der Ungarn, der Juden, der Türken) sind schön.

54 (якъ 52).

Вправы руско-нѣмецкі.

Другій падежь.

а) Житє невольника [1]) (невольникôвъ) есть немиле [2]). Летъ сокола [3]) (соколôвъ) есть шкидкій якъ стрѣла [4]). Городъ хрестного батька [5]) есть великій. Голова [6]) льва [7]) есть округла. Книжка хлопця есть замаргана [8]). Воронъ [9]) жіє [10]) дуже довго.

[1]) der Sklave. [2]) unangenehm. [3]) der Falke. [4]) ist pfeilgeschwind. [5]) der Pate. [6]) der Kopf. [7]) der Löwe. [8]) befleckt. [9]) der Rabe. [10]) leben.

в) Тѣло [1]) мȣрина [2]) (мȣриновъ) есть чорне [3]). Посѣлости [4]) княза [5]) (князѣвъ) сȣть великі. Сила [6]) медведя [7]) (медведѣвъ) есть велика. Спѣвъ забалицѣ [8]) есть приятный. Ходъ [9]) вола [10]) есть поволный [11]).

[1]) der Körper. [2]) der Mohr. [3]) schwarz. [4]) die Besitzung. [5]) der Fürst. [6]) die Kraft. [7]) der Bär. [8]) der Fink. [9]) der Gang. [10]) der Ochs. [11]) langsam.

Третій падежъ.

а) Не вѣрю [1]) посланцеви [2]) (посланцамъ). Дитина расказȣе [3]) хрестномȣ батькови [4]) подѣѣ [5]). Огородникъ пославъ [6]) князеви вѣты.

[1]) glauben. [2]) der Bote. [3]) erzählen. [4]) der Taufpate. [5]) die Geschichte. [6]) schicken.

в) Ласкаешь ся [1]) князеви. Кравець робить хлопцеви (хлопцамъ) камизелькȣ [2]) (камизельки). Гостина [3]) графа не была приятна князеви.

[1]) schmeicheln. [2]) die Weste. [3]) der Besuch.

Четвертый падежъ.

а) Кравȣсъ убивъ змія [1]). Братъ кȣпивъ сокола. Хлопцѣ подивляли [2]) льва. Давидъ убивъ великана [3]). Вы не мали свѣдка [4]) (свѣдковъ). Мы послали посланця (посланцѣвъ).

[1]) der Drache. [2]) bewundern. [3]) der Riese. [4]) der Zeuge.

в) Отець навѣстивъ [1]) адвоката [2]). Праця збогачȣе [3]) чоловѣка. Подданй [4]) платять [5]) монархови [6]) податки [7]). Братъ кȣпивъ заяця. Люби ближнего [8]). Майстеръ [9]) хваливъ челядника [10]) (челядниковъ).

[1]) besuchen. [2]) der Advokat. [3]) bereichern. [4]) der Untertan. [5]) zahlen, entrichten. [6]) der Monarch. [7]) die Steuer, die Abgabe. [8]) der Nächste. [9]) der Meister. [10]) der Geselle.

55 (вкъ 53).

Розговоры.

Я. Учитель заохочȣе [1]) ученика дȣже часто [2]). Б. За-для чого?

Я. Хлопець не робить задачь. Учить ся мало. Есть лѣнивый.

А. Чи посла́въ ты посла́нца? Б. Нѣ.

А. Чомꙋ? Б. Посла́нець занедꙋжавъ[3]).

А. Що кꙋповавъ батько? Б. Кꙋпова́въ годи́нникъ.

А. Чи батько ма́е чела́дника? Б. Не ма́е чела́дника. Ма́е то́лько помо́чника[4]). Пи́льность помо́чника есть взорце́ва[5]).

А. Чи князь кꙋпи́въ село́? Б. Не кꙋпить села́.

А. Чомꙋ? Б. Не ма́е грошей[6]); во́нъ ма́е довги́[7]).

А. Чи князь обдари́въ ꙋрядникꙋ́въ[8])? Б. Князь обдари́въ ꙋрядникꙋ́въ.

А. За-для чо́го кꙋпи́въ оте́ць своякꙋ́ви[9]) годи́нникъ? Б. Учи́ть ся дꙋже до́бре.

[1]) ermuntern. [2]) oft. [3]) krank werden. [4]) der Gehilfe. [5]) musterhaft. [6]) das Geld. [7]) die Schuld. [8]) der Beamte. [9]) der Anverwandte.

56.

Во́дмѣна си́льна.

Именники мꙋжескі̂, же́ньскі̂ и сере́днѣ прибира́ючи̂ въ числѣ много́мъ е, а не змѣня́ючи̂ самогла́сныхъ а, о, и, аи.

Ло́сось есть рыба. Ло́сосѣ сꙋть рыбы. И кꙋпи́въ ло́сося и ꙋ́горя. Вꙋжь похо́жій есть на ꙋ́горя, а не на ло́сося. Мя́со ло́сося (ло́сосѣвъ) есть смачнѣ. Мя́со ꙋ́горя (ꙋ́горѣвъ) есть дꙋже товстѣ; не есть здоро́ве. Пе́ра стрꙋ́ся (стрꙋ́сѣвъ) сꙋть дꙋже кра́снѣ̂. Вѣрность пса (псо́въ) есть звѣ́сна. Во́вна во́вцѣ (ове́ць) есть дꙋже пожиточна. Копыта коньскі̂ сꙋть рогова́ті̂. Кꙋзня ковалѧ (ковалѣвъ) есть окоптѣла. Робо́та ковалѧ есть тяжка́. Клѣщѣ ра́ка (ра́ко́въ) сꙋть зꙋбча́сті̂. Скорпі́й похо́жій есть на ра́ка. Во́лосъ ста́рця есть си́вый. Воло́ся старцѣвъ сꙋть си́ві̂. Ро́ги оленя сꙋть гиля́сті̂. Си́ла моли́твы есть вели́ка. Житѐ Спаси́теля стае́ намъ

Der Lachs ist ein Fisch. Die Lachse sind Fische. Ich habe einen Lachs und einen Aal gekauft. Die Schlange ist dem Aale, aber nicht dem Lachse ähnlich. Das Fleisch des Lachses (der Lachse) ist schmackhaft. Das Fleisch des Aales (der Aale) ist sehr fett; es ist nicht gesund. Die Federn des Straußes (der Strauße ако́ die Straußfedern) sind sehr schön. Die Treue des Hundes (der Hunde) ist bekannt. Die Wolle des Schafes (der Schafe) ist sehr nützlich. Die Hufe des Pferdes sind hornartig. Die Schmiede des Schmiedes (der Schmiede) ist rußig. Die Arbeit des Schmiedes ist schwer. Die Scheren des Krebses (der Krebse) sind gezähnt. Der Skorpion ist dem Krebse ähnlich. Das Haar des Greises ist grau. Die Haare der Greise sind grau. Das Geweih des Hirsches ist ästig. Die Kraft des Gebetes ist groß. Das Leben des Heilandes (ако́ des Hei-

за прим́ѣръ. Свѣдо́цтва молодца̀ сꙋть похва́льнѝ. Ли́сте липъ есть гꙋстѐ. Сонъ есть о́бразомъ сме́рти. Не за́видꙋй и во́рогови нѣчо́го.

landѕ) dient uns zum Beispiel. Die Zeugnisse des Jünglinges (або́ des Jünglings) sind rühmlich. Das Laub der Linden ist dicht. Der Schlaf ist ein Bild des Todes. Misgönne auch dem Feinde nichts.

Першій взорець во̂дмѣ́ны сі́льнои.

Число̀ единичне	1. День	der Tag
	2. дня	des Tages
	3. днёви	dem Tage
	4. день	den Tag
Призна́ка числа̀ мно́гого		e
Число̀ мно́гое	1. Днѣ	die Tage
	2. днѣвъ	der Tage
	3. днямъ	den Tagen
	4. днѣ	die Tage

Чи зъ дрꙋгого па́дежа числа̀ единичного мо́жна во̂дгада́ти про́чі па́дежѣ числа̀ единичного? и т. п.

57.

Розгово́ры.

А. Що ты тамъ пока́зꙋешь?

Б. Ось есть саламандра цятката.

А. Чи ставъ глꙋбо́кій?

Б. Такъ. Глꙋбѣнь ставꙋ есть значна̀.

А. Чи є (сꙋть) тꙋтъ рыбы?

Б. Такъ, сꙋть щꙋкѝ.

А. Де жіють оселе́дцѣ?

Б. Оселе́дцѣ жіють въ мо́ри.

А. Чи веретѣльниця есть вꙋжемъ?

Б. Нѣ. веретѣльниця есть ящѣркою.

A. Was zeigst du da?

B. Hier ist ein Feuersalamander.

A. Ist der Teich tief?

B. Ja. Die Tiefe des Teiches ist bedeutend.

A. Sind hier Fische?

B. Ja, es sind Hechte.

A. Wo leben die Häringe?

B. Die Häringe leben im Meere.

A. Ist die Blindschleiche eine Schlange?

B. Nein, die Blindschleiche ist eine Eidechse.

А. Чи боишь сѧ ѧщѣрки? — A. Fürchtest du die Eidechse?

Б. Я ѧщѣрки не бою сѧ. Ѧщѣркѝ не сȣть ѣдовитѝ; онѝ (сȣть) пожитóчнѝ. — B. Ich fürchte die Eidechse nicht. Die Eidechsen sind nicht giftig; sie sind nützlich.

58 (ѩкъ 56).

Вправы рýско-нѣмецкѝ.

Стéжка[1]) есть вȣзкá[2]). Дорóга[3]) есть широ́ка[4]). Кинжáлъ[5]) есть óстрый. Рысь[6]) есть звѣрѧ хúже. Кнотъ[7]) свѣ́чки[8]) есть тонкїй[9]). Песъ стережè вовцѣ. Козá[10]) есть цѣкáва[11]).

[1]) der Fußsteig. [2]) schmal. [3]) die Straße. [4]) breit. [5]) der Dolch. [6]) der Luchs. [7]) der Docht. [8]) die Kerze. [9]) dünn. [10]) die Ziege. [11]) neugierig.

Тѝ самѝ рéченѧ въ числѣ̀ многóмъ.

Посылáю сестрѣ̀ листъ[1]) и пéрстѣнь[2]). Горы сȣть дéколи[3]) дȣже высóкѝ[4]). Вѣтры[5]) чи́стѧть воздȣхъ. Дзюбъ дѧ́клика[6]) есть клиновáтый[7]). Зáпахъ чаю[8]) есть приѧ́тный. Господáрь[9]) мáе наймита. Наймитъ есть послȣ́шный господáреви. Рáтицѣ[10]) серны[11]) (сернъ) сȣть малѝ. Посылáю приѧ́телеви[12]) кожȣхъ[13]). Любю приѧ́телѣвъ. Столъ[14]) есть знарѧдъ[15]). Конóвка[16]) есть сȣди́на[17]). Чистотá[18]) сȣдинъ есть потрѣбна. Бáтько кȣпи́въ доньцѣ[19]) перстéнѣ и корáлѣ[20]). Шкóркѝ[21]) овéць достáрчȣ-ють[22]) кожȣхóвъ[23]). Сѣно[24]) и конюши́на кóнѧмъ[25]) и волáмъ, кóзамъ и вовцѧмъ больше смакȣе, ѩкъ солóма[26]).

Тѝ самѝ рéченѧ въ чáсѣ бȣдȣщомъ.

[1]) der Brief. [2]) der Ring. [3]) manchmal. [4]) hoch. [5]) der Wind. [6]) der Specht. [7]) keilförmig. [8]) der Tee. [9]) der Wirt. [10]) die Klaue. [11]) das Reh. [12]) der Freund. [13]) der Pelz. [14]) der Tisch. [15]) das Gerät. [16]) die Kanne. [17]) das Gefäß. [18]) die Reinlichkeit. [19]) die Tochter. [20]) die Koralle. [21]) das Fell, das Schaffell. [22]) liefern. [23]) der Pelz, das Pelzwerk. [24]) das Heu. [25]) das Pferd. [26]) das Stroh.

59 (ѩкъ 57).

Розговóры.

А. Чи порáда[1]) приѧ́телѧ есть хосéнна[2])? Б. Порáда приѧ́телѧ есть хосéнна.

А. Чи гȣсѣльницѣ сȣть шкодли́вѝ? Б. Гȣсѣльницѣ шкó-дѧть рости́намъ.

А. Що пасè[3]) пастȣхъ? Б. Пастȣхъ пасè конѣ, волы, вовцѣ и козы.

Я. Чи дзюбъ ястрѵба[4]) есть простый? Б. Нѣ. Дзюбъ ястрѵба есть кривый[5]).

Я. Чій дзюбъ есть также кривый? Б. Дзюбъ соколы есть також кривый.

[1]) der Rat. [2]) nützlich. [3]) hüten. [4]) der Habicht. [5]) krumm.

Б.

60.

Именники мужескіи, женьскіи и середніи, прибираючіи къ числѣ многомъ е и змѣняючіи самогласніи a, o, u, au на ä, ö, ü, äu.

а) Лѣкарь лѣчить хорого. Лѣкарѣ лѣчать хорыхъ. Поважаемо лѣкаря (лѣкарѣвъ). Я вдячный лѣкареви (лѣкарямъ). Помочь лѣкаря (лѣкарѣвъ) есть хорому потрѣбна.

Der Arzt behandelt den Kranken. Die **Ärzte** behandeln die Kranken. Wir ehren den Arzt (die **Ärzte**). Ich bin dem Arzte (den **Ärzten**) dankbar. Die Hilfe des Arztes (der **Ärzte**) ist dem Kranken notwendig.

Выжидаю госта (гостей.) Гребень когута есть червоный. Гребенѣ когутовъ суть червоніи. Хитрость лиса (лисовъ) есть дивна. Хищность вовка (вовковъ) есть велика. Бузько зъѣдае жабы и ропухи. Колы у плота (плотовъ) суть порохнявіи. Шія лебедя есть довга. Пожиточность плуга (плуговъ) есть дуже велика. Цапы мають бороды. Вѣтви дубовъ суть суковатіи. Кертицѣ суть пожиточніи. Листе и цвѣты суть окрасою деревъ.

Ich erwarte einen Gast (**Gäste**). Der Kamm des Hahnes ist rot. Die **Kämme** der **Hähne** sind rot. Die List des Fuchses (der **Füchse**) ist merkwürdig. Die Raubsucht des Wolfes (der **Wölfe**) ist groß. Der Storch verzehrt **Frösche** und Kroten. Die **Pflöcke** des Zaunes (der **Zäune**) sind morsch. Der Hals des Schwanes ist lang. Die Nützlichkeit des Pfluges (der **Pflüge**) ist sehr groß. Die Ziegen**böcke** haben **Bärte**. Die **Äste** der Eichen sind knorrig. Die **Maulwürfe** sind nützlich. Das Laub und die Blüten sind eine Zierde der **Bäume**.

б) Не маемо сокиры (сокиръ). Востре сокиры (сокиръ) есть выщерблене. Лавкіи суть за довгіи. Гуси гелають. Пастухъ пасе корову (коровы). Зубы мыши

Wir haben keine Axt (**Äxte**). Die Schneide der Axt (der **Äxte**) ist schartig. Die **Bänke** sind zu lang. Die **Gänse** schnattern. Der Hirt weidet eine Kuh (**Kühe**). Die **Zäh**=

(мышѣй) сꙋть острѣ. Прикраса стѣны (стѣнъ) есть вкꙋсна.

ne der Maus (der Mäuse) sind scharf. Die Verzierung der Wand (der Wände) ist geschmackvoll.

Сокъ тростины цꙋкровои есть солодкій. Рыбакъ готовить даравꙋ.

Der Saft des Zuckerrohres ist süß. Der Fischer bereitet ein Floß.

Вторый взорецъ вѡдмѣны сильнои.

Число единичне	1.	гость	der Gast
	2.	гостѧ	des Gastes
	3.	гостеви	dem Gaste
	4.	гостѧ.	den Gast.
Признака числа многого ӓ, ӧ, ӱ, ӓu			e
Число многе	1.	гостѣ	die Gäste
	2.	гостей	der Gäste
	3.	гостѧмъ	den Gästen
	4.	гостей	die Gäste.

61.

Розговоры.

а) Я. Чи кꙋпивъ ты капелюхъ?

Б. Нѣ. Кꙋплю шапкꙋ. Капелюхи теперь дꙋже дорогѣ.

Я. Ты хорый?

Б. Зꙋбъ менѣ болить. Зꙋбы менѣ болѧть.

Я. Що варѧть кꙋхарѣ?

Б. Варѧть мѧсо, бꙋльбы и горохъ.

Я. Що робить кꙋхарка?

Б. Харить горшки.

б) Я. Що робѧть слꙋжницѣ?

Б. Вымѣтають стайнѣ.

A. Hast du einen Hut gekauft?

B. Nein. Ich werde eine Kappe kaufen. Die Hüte sind jetzt sehr teuer.

A. Bist du krank?

B. Der Zahn schmerzt mich. Die Zähne schmerzen mich.

A. Was kochen die Köche?

B. Sie kochen Fleisch, Kartoffeln und Erbsen.

A. Was macht die Köchin?

B. Sie reinigt die Töpfe.

A. Was machen die Mägde?

B. Sie fegen die Ställe.

Я. Маєшь орѣхи?
Б. Я купивъ два кошики орѣхôвъ. Только одèнъ орѣхъ есть хробачливый.
Я. Хто пасè коровы и вôвцѣ?
Б. Пастухъ.
Я. Хто пообгрызавъ солонину?
Б. Мыши.

A. Hast du Nüße?
B. Ich habe zwei Körbe Nüße gekauft. Nur eine Nuß ist wurmstichig.
A. Wer weidet die Kühe und die Schafe?
B. Der Hirt.
A. Wer hat den Speck benagt?
B. Die Mäuse.

62 (якъ 60).

Вправы руско-нѣмецкû.

а) Пѣре лебèдѣвъ [1]) есть бѣле якъ снѣгъ [2]). Шкôркû [3]) кертиць суть чôрнû. Сестра робить [4]) панчоху (панчохи) [5]). Пастухъ зробить кошикъ [6]) (кошики). Бузькû суть пожиточнû. Ноги [7]) бузька суть довгû. Батько купивъ сынови (сынамъ) пилку [8]). Глубѣнь [9]) рѣкъ [10]) и потокôвъ [11]) не есть однакова [12]). Маю два капелюхû [13]). Когуты [14]) суть заздрôснû [15]). Дѣвчата [16]) збирали квѣткû. Будуть робили вѣнкû [17]). Торгû [18]) суть тутъ кепскû [19]).

[1]) der Schwan. [2]) schneeweiß. [3]) der Balg. [4]) stricken. [5]) der Strumpf. [6]) der Korb. [7]) der Fuß. [8]) der Ball. [9]) die Tiefe. [10]) der Fluß. [11]) der Bach. [12]) gleich. [13]) der Hut. [14]) der Hahn. [15]) eifersüchtig. [16]) das Mädchen. [17]) der Kranz. [18]) der Markt. [19]) schlecht (armselig).

б) Ночь [1]) есть холодна [2]). Ночи суть холоднû. Улицѣ [3]) мѣста [4]) (мѣстъ) суть краснû. Сила льва есть велика. Багна [5]) суть малû. Лѣто есть дуже горяче [6]). Плоды польнû [7]) достигають [8]). Дерева [9]) украшають [10]) околицѣ [11]).

[1]) die Nacht. [2]) kühl. [3]) die Gaße. [4]) die Stadt. [5]) der Sumpf. [6]) heiß. [7]) die Feldfrucht. [8]) reifen. [9]) der Baum [10]) zieren. [11]) die Gegend.

Розговоры.

(Якъ 61.)

Я. Маєшь пилку? Б. Маю двѣ пилкû.
Я. Будемо грати ся [1])? Б. Добре.
Я. Що тутъ робять бузькû? Б. Шукають [2]) жабъ [3]).
Я. Маєте палицѣ (костуры) [4])? Б. Не потребуемо палиць. Гора не есть стромка [5]).

Я. Чи сестра̀ здоро́ва[6])? Б. Недꙋ́жа; ма́є ко́рчѣ[7]).

[1]) spielen. [2]) suchen (4-ый па́дежь). [3]) der Frosch. [4]) der Stock. [5]) steil. [6]) gesund. [7]) der Krampf.

В.

63.

Именники мꙋ́жескі̂ и сере́дні̂ прибира́ючі̂ въ числѣ̀ мно́го́мъ er.

1. пад. Лѣсъ есть гꙋсты́й. Лѣсы сꙋть пожито́чні̂.

Der Wald ist dicht. Die **Wälder** sind nützlich.

4. пад. Любю лѣсъ. Хо́димо ча́сто до лѣсо́въ.

Ich habe den Wald gern. Wir besuchen oft die **Wälder**.

3. пад. Гꙋсѣ́льницѣ шко́дать лѣсови (лѣса́мъ).

Die Raupen schaden dem Walde (den **Wäldern**).

2. пад. Тѣнь лѣса (лѣсо́въ) есть си́льна.

Der Schatten des **Waldes** (der **Wälder**) ist stark.

Насл ѣ́дки кꙋпели (кꙋпелі́й) сꙋть спасе́нні̂. Въ бо́чцѣ (въ боч-ка́хъ) есть вино̀. Терпели́вость ягня́ти (ягня́тъ) стаѐ намъ за при́мѣръ. Обыча́ѣ на́ро-до́въ сꙋть разли́чні̂. Вѣрꙋю въ еди́ного Бо́га. Пога́не почи-та́ли мно́гихъ бого́въ. Я вдя́ч-ный опѣкꙋнови (опѣкꙋна́мъ). При́двй ся вꙋдо́вѣ пти́чого гнѣзда̀ (пти́чихъ гнѣздъ). Дзво́ны у ко́леса (у колѣсъ) сꙋть сла́бі̂. Видъ ланꙋ̀ (лано́въ) есть кра́сный. Бога́цтво не тво́рить ещѐ щаста чолові́ка. Бога́цтва свѣта сꙋть ма́рні̂. Сего домага́є ся обова́зокъ слꙋ́жбы (ꙋ́рядꙋ). Чоловѣ́къ сей справля́є два ꙋ́ряды (двѣ слꙋж-

Die Wirkungen des **Bades** (der **Bäder**) sind heilsam. In dem **Fasse** (den **Fässern**) ist Wein. Die Geduld des **Lammes** (der **Lämmer**) dient uns als Beispiel. Die Sitten der **Völker** sind verschieden. Ich glaube an einen Gott. Die Heiden haben viele **Götter** verehrt. Ich bin dem **Vormunde** (den **Vormündern**) dankbar. Betrachte den Bau eines **Vogelnestes** (der **Vogelnester**). Die Felgen des **Rades** (der **Räder**) sind schwach. Die Ansicht eines **Kornfeldes** (der **Kornfelder**) ist schön. Reichtum bildet noch nicht das Glück des Menschen. Die **Reichtümer** der Welt sind vergänglich. Das erfordert die Pflicht des **Amtes**. Der Mensch

вы). Прядивлюю ся часто гробамъ. Тѣла людскй зогниваютъ. | bekleidet zwei **Ämter**. Ich betrachte oft die **Gräber**. Die **Leiber** der Menschen verwesen.

Примѣтка. Всѣ именники мужескй и середнй, прибираючй въ числѣ многомъ **er**, змѣняють **a, o, u, au** на **ä, ö, ü, äu**.

Третій взорець вôдмѣны сильнои.

Число єдинчне.	1.	лѣсъ	der Wald
	2.	лѣса	des Wald**es**
	3.	лѣсови	dem Wald**e**
	4.	лѣсъ	den Wald
Признака числа многого **ä, ö, ü, äu**			**er**
Число многе.	1.	лѣсы	die W**ä**ld**er**
	2.	лѣсôвъ	der W**ä**ld**er**
	3.	лѣсамъ	den W**ä**ld**ern**
	4.	лѣсы	die W**ä**ld**er**.

64.

Розговоры.

Я. Що есть зелене?
Б. Трава (травы), листъ (листя), зѣле (зела) суть зеленй.

A. Was ist grün?
B. Das Gras (die **Gräser**), das Blatt (die **Blätter**), das Kraut (die **Kräuter**) sind grün.

Я. Що робить кухарка?
Б. Харить шкланкй.
Я. Де есть шкланка?
Б. Шкланкй суть ось-де.
Я. Де есть кафтанъ?
Б. Кафтаны суть тутъ.
Я. Чи кафтаны суть добрй?
Б. Тутъ есть дѣра. И тутъ дѣры.

A. Was macht die Köchin?
B. Sie reinigt die Gl**ä**s**er**.
A. Wo ist das Glas?
B. Die Gl**ä**s**er** sind hier.
A. Wo ist das Wamms?
B. Die W**ä**mms**er** sind hier.
A. Sind die W**ä**mms**er** gut?
B. Hier ist ein Loch. Auch hier sind L**ö**ch**er**.

65 (ꙗкъ 63).

Вправы рȣско-нѣмецки̂.

Кȣпѣль [1]) есть стȣдена [2]). Кȣпелѣ сȣть здорови̂. Краска стрѣчки [3]) (стрѣчокъ) есть гарна. Вовна [4]) ꙗгнати [5]) (ꙗгнатъ) есть тонка. Опѣкȣнъ [6]) спродавъ село (села). Сȣкно [7]) есть дороге [8]). Сȣкна сȣть широки̂. Смродъ [9]) стерва [10]) есть нездоровый [11]). Галки и вороны [12]) стелять [13]) вже гнѣзда [14]). Маю два образки (образы). Покажи [15]) менѣ образъ. Яйца [16]) кȣрей [17]), гȣсей и качокъ [18]) сȣть дȣже живни̂ [19]). Слȣжница [20]) пасе коровы и телята [21]). Книжки дитины сȣть нови̂. Кришѣ (дахи) [22]) церквей (костеловъ) [23]) сȣть высоки̂. Не мȣчь [24]) червака, и вонъ мае чȣте [25]). Черваки сȣть такожь сотворѣнями [26]) Бога. Села не сȣть такъ велики̂, ꙗкъ мѣста.

[1]) das Bad. [2]) kalt. [3]) das Band. [4]) die Wolle. [5]) das Lamm. [6]) der Vormund. [7]) das Tuch. [8]) teuer. [9]) der Gestank. [10]) das Aas. [11]) ungesund. [12]) die Krähe. [13]) bauen. [14]) das Nest. [15]) zeigen. [16]) das Ei. [17]) die Henne (число многе die Hühner). [18]) die Ente. [19]) nahrhaft. [20]) die Magd. [21]) das Kalb. [22]) das Dach. [23]) die Kirche. [24]) quälen (пад. 4.) [25]) das Gefühl. [26]) das Geschöpf.

66 (ꙗкъ 64).

Розговоры.

Я. Маешь книжкȣ (книжки)?

Б. Маю чотыри книжки. Книжка есть нова. Береги [1]) книжки сȣть позолочени̂ [2]).

Я. Чи дождженка [3]) мае ноги?

Б. Дождженка не мае ногъ.

Я. Чи дерева чатинни̂ мають листе [4])?

Б. Такъ; шпильки (чатинки) [5]) деревъ чатинныхъ сȣть такожь листемъ.

[1]) der Rand. [2]) vergoldet. [3]) der Regenwurm. [4]) das Blatt. [5]) die Nadel.

Г.

67.

Именники мȣжески̂ и середни̂, прикираючи̂ въ дрȣгомъ падежи числа единичного только ȣ (не єȣ), въ 3-ѣмъ пад. ч. мн. только и (не єи). Въ иншихъ падежахъ не прїймають жадного окончення.

1. Стрȣголь есть орȣде.	Der Hobel ist ein Werkzeug.
1. Стрȣглѣ сȣть остри̂.	Die Hobel sind scharf.

4. **Столѧ́рь мае стрȣ́голь (стрȣглѣ́).**

3. **Стрȣглє́мъ (стрȣ́глѧми) стрȣже дошки́.**

2. **Желѣ́зо стрȣ́глѧ (стрȣглѣвъ) есть о́стре.**

еі. Лѣтавки́ кри́ла (крылъ) сȣть довгі̂. Дѣвка заки́нȣла ключь (ключѣ̀). Пода́й менѣ̀ ло́жкȣ (ложки́). Дзюбъ совы́ есть крикки́й. Дзю́бы и ко́хтѣ сȣть орȣ́жїемъ птиць. Потребȣ́ю цвѧ́ха (цвѧ́ховъ).

Der Tischler hat einen Hobel (Hobel).

Mit dem Hobel (den Hobeln) hobelt er die Bretter.

Das Eisen des Hobels (der Hobel) ist scharf.

Die Schwungfedern des Flügels (der Flügel) sind lang. Die Magd hat den Schlüssel (die Schlüssel) verlegt. Reiche mir einen Löffel (die Löffel). Der Schnabel der Eule ist krumm. Die Schnäbel und Krallen sind die Waffen der Vögel. Ich brauche einen Nagel (Nägel).

ег. Лєтъ орла́ (о́рло̂въ) есть швидкі́й. Коне́ць све́рлика есть ужѐ тȣпкі́й. Чȣю жȣ́жжане хрȣща́ (хрȣщѣвъ). Щ́асте дѣтє́й есть потѣ́хою отца́ (отцѣвъ). Пра́цѧ есть окова́зкомъ обыва́телѧ (обыва́телѣвъ). Благослове́не отца́ (отцѣвъ, ро́дичей) бȣдȣе дѣтѧмъ домы́.

Der Flug des Adlers (der Adler) ist schnell. Die Spitze des Bohrers ist schon stumpf. Ich höre das Gesumme des Käfers (der Käfer). Das Glück der Kinder ist des Vaters (der Väter) Freude. Die Arbeit ist die Pflicht des Bürgers (der Bürger). Der Segen des Vaters (der Väter, der Eltern) baut den Kindern Häuser.

еп. Ра́ма зе́ркала (зе́ркалъ) есть позолоче́на. Ра́мы зе́ркалъ сȣть позолоче́нї. Кро́ликъ есть грызȣ́нъ. Воло́сѧ кро́лика (кро́ликовъ) есть мѧгкѣ̀ ѩкъ шовкъ.

Der Rahmen des Spiegels (der Spiegel) ist vergoldet. Die Rahmen der Spiegel sind vergoldet. Das Kaninchen ist ein Nager. Die Haare des Kaninchens (der Kaninchen) sind weich wie Seide.

Вызъ есть ры́ба. Вызина́ есть товста́. Горо́ды своѧка́ (своѧко́въ) сȣть краси́ї.

Der Hausen ist ein Fisch. Das Fleisch des Hausens (der Hausen) ist fett. Die Gärten des Vetters (der Vettern *) sind schön.

---

*) Де́котрі̂ и́менники во̂дмѣняють ся въ числѣ́ единичномъ сильно, въ числѣ́ же мно́го̂мъ сла́бо, а и́менно:

1) Das Auge, о́ко; das Ende, коне́ць; der Gevatter, кумъ: der Muskel, му́скулъ: der See, о́зеро; der Stachel, жало́; der Vetter, своякъ (стрийко); das Wehe, біль (бо́лѣзнь); — всѣ ті̂ и́менники во̂дмѣняють ся въ числѣ́ единичномъ по̂сля взорця́ der Engel, въ числѣ́ мно́го̂мъ по̂сля взорця́ der

chen, lein. Хлопчикъ посадивъ деревцѣ. Городецъ хлопчика (дѣвчинки) есть миленькій. Городцеви недостае алтанки.

Ge—e. Поговорка людей есть часто зовсѣмъ неправдива. Творы чоловѣка не достигаютъ нѣколи творовъ природы. Будова свѣта есть чудесна. Каяне есть наслѣдкомъ грѣха. Шкаралупы слимаковъ суть дуже розличнѣ.

Збоже есть дуже дороге. Неурожай збожа есть причиною дорожнѣ. Снованс павука есть штучне. Стодола есть будынокъ господарскій. Декотрѣ горы суть дуже высокѣ. Желѣзницѣ суть дуже пожиточнѣ.

Das Knäblein hat **ein Bäumchen** gepflanzt. **Das Gärtchen** des Knäbleins (des Fräuleins) ist niedlich. Dem Gärtchen fehlt **ein Gartenhäuschen.**

Das Gerede der Menschen ist oft ganz falsch. **Die Gebilde** des Menschen erreichen nie die Gebilde der Natur. **Das Gebäude** der Welt ist wunderbar. Die Reue ist **das Gefolge** der Sünde. **Die Gehäuse** der Schnecken sind sehr mannigfaltig.

Das Getreide ist sehr teuer. Der Miswachs des Getreides ist die Ursache der Teuerung. **Das Gewebe** der Spinne ist künstlich. Die Scheune (die Scheuer) ist **ein Wirtschaftsgebäude.** Manche **Gebirge** sind sehr hoch. Die Eisenbahnen sind sehr nützlich.

Haie. 2) Der Mast, щогла; der Psalm, псаломъ; der Schmerz, боль (болѣзнь); der Staat, держава; der Stral, лучь (проміень); der Zierat, прикраса; der Zins, чиншь; das Bett, ложко (постѣль); das Hemd, сорочка; das Ohr, ухо: всѣ тіи именники вôдмѣняють ся въ числѣ единичнôмъ пôсля взорця der Tag, въ числѣ многôмъ пôсля взорця der Hirt.

Именники мужескѣ: der Buchstab або Buchstabe, буква; der Fels, скеля (скала): der Friede, миръ (супокôй); der Funke, искра; der Gedanke, гадка; der Glaube, вѣра: der Haufe, купа: der Name, имя; der Same, насѣнє: der Schade, шкода; der Wille, воля, и именникъ середній das Herz, серце, прибирають въ 2-ôмъ падежи числа единичного **ns**, а Herz **ens**, въ 3-ѣмъ и 4-ôмъ падежи числа единичного и у всѣхъ падежахъ числа многого кôнчать ся на **en.** Herz, яко именникъ рода середнего, не мае въ 4-ôмъ падежи числа единичного нѣякого окôнченя. Schade мае въ числѣ многôмъ Schaden.

Имена особъ рода мужеского окôнченѣ на **or,** на пр. der Doktor, докторъ; der Professor, професоръ; der Pastor, насторъ, и такѣ иншѣ вôдмѣняють ся въ числѣ единичнôмъ пôсля вôдмѣны сильнои, а въ числѣ многôмъ пôсля слабои. — Именники der Bauer (хлопъ), der Nachbar (сусѣдъ) и der Untertan (пôдданый) такожь въ числѣ единичнôмъ слабо вôдмѣняти можна.

Такъ само имена народностей: der Tatar, Татаринъ; der Baier, Баварець; der Cimber, Кимберъ; der Pommer, Поморянинъ.

Взорцѣ вѡдмѣны сильнои.

	д	е	ж	з
	Для мꙋжескихъ и серѐднихъ	Для мꙋжескихъ, жѐньск. и середн.	Для мꙋжескихъ и серѐднихъ	Для мꙋжескихъ и серѐднихъ
Число единичне	1. der Tag 2. des Tages 3. dem Tage 4. den Tag.	1 der Gast 2. des Gastes 3. dem Gaste 4. den Gast.	1. der Wald 2. des Waldes 3 dem Walde 4. den Wald	1. der Engel 2. des Engels 3. dem Engel 4. den Engel.
	e	e	er	
Число множе	1. die Tage 2. der Tage 3. den Tagen 4. die Tage.	1. die Gäste 2 der Gäste 3. den Gästen 4. die Gäste.	1. die Wälder 2. der Wälder 3. den Wäldern 4. die Wälder.	1. die Engel 2 der Engel 3. den Engeln 4. die Engel.

68.

Розговѡ́ры.

а) А. По чо́мꙋ пшени́ца?

Б. Цѣна́ пшени́цѣ есть высо́ка. Ко́рець пшени́цѣ сто́ить шѣсть ре́ньскихъ.

А. Се до́рого.

А. А по чо́мꙋ жи́то?

Б. Цѣна́ жи́та не есть такъ высо́ка.

А. Чи зна́ешь знарѧ́да ремѣсникѡвъ?

Б. О. такъ. Знаю знарѧ́да: сꙋко́нника (сꙋко́нникѡвъ),

кравца́ (кравцѣвъ),
кꙋшнѣра́ (кꙋшнѣрѣвъ),
капелю́шника (капелюшникѡ́въ),
столѧра́ (столѧрѣвъ),
токаря́ (токарѣвъ),
бо́днарѧ (боднарѣвъ),
римаря́ (римарѣвъ),
сѣдлѧра́ (сѣдлѧрѣвъ),

A. Wie teuer ist der Weizen?

B. Der Preis des Weizens ist hoch. Ein Korez Weizen kostet sechs Gulden.

A. Das ist teuer.

A. Und was kostet der Roggen?

B. Der Preis des Roggens ist nicht so hoch.

A. Kennst du die Werkzeuge der Handwerker?

A. O ja. Ich kenne die Werkzeuge: des Tuchmachers (der Tuchmacher),

des Schneiders (der Schneider),
des Kürschners (der Kürschner),
des Hutmachers (der Hutmacher),
des Tischlers (der Tischler),
des Drechslers (der Drechsler),
des Binders (der Binder),
des Riemers (der Riemer),
des Sattlers (der Sattler),

мотȣзника (мотȣзникôвъ), шевцѧ̀ (шевцѣвъ), гончарѧ̀ (гончарѣвъ), мȣлѧрѧ̀ (мȣлѧрѣвъ) и т. н.

des **Seilers** (der Seiler), des **Schusters** (der Schuster), des **Töpfers** (der Töpfer), des **Maurers** (der Maurer) u. dgl.

Хлóпче! учи̂ сѧ пи̂льно. **Хлóпцѣ!** учѣ̂ть сѧ пи̂льно. **Ученикȣ!** бȣдь робȣ̂чїй. **Дѣ̂ти!** бȣ̂дьте послȣ̂шни̂.

Knabe! lerne fleißig. **Knaben!** lernet fleißig. **Schüler!** sei arbeitsam. **Kinder!** seid gehorsam.

Примѣтка. Пятый пáдежь рôвный есть пéршому безъ родôвника́. Спóсôбъ прикáзуючій утвóрюе ся, коли́ до пня додає ся въ числѣ́ единичнôмъ **e**, а въ числѣ́ мнóгôмъ **et**.

Розговóры.

б) О горóдѣ.

Петро́. Чи бȣли̂ вы вчéра въ горóдѣ?

Ивáнъ. Бȣли̂. Мы бавились тамъ дȣже весéло. Брáтъ збирáвъ яблока. Сестра̂ рвáла квѣткѝ. Вóздȣхъ бȣвъ чи́стый, спокóйный и тéплый. Мȣхи и пчóлы бренѣли. Видъ мотылѣвъ рáдовавъ менè. Сынъ огорóдника покáзовавъ намъ опôсля птичи̂ гнѣзда. Мы подивлѧ́ли гнѣздо̂ щигáлика. Властѝтель горóда бȣвъ також въ горóдѣ. Даровáвъ сестрѣ̂ кѝтицю съ квѣ̂товъ.

Vom Garten.

Peter. **Waret** ihr gestern im (in dem) Garten?

Johann. Ja. Wir **spielten** dort sehr lustig. Der Bruder **sammelte** Aepfel. Die Schwester **pflückte** Blumen. Die Luft **war** rein, ruhig und warm. Die Fliegen und Bienen **summten.** Der Anblick der Schmetterlinge **machte** mir Freude. Der Sohn des Gärtners **zeigte** uns später Vogelnester. Wir **bewunderten** das Nest eines Stieglitzes. Der Eigentümer des Gartens **war** auch in dem Garten. **Er schenkte** der Schwester ein Blumensträußchen.

Примѣтка. Въ розговóрахъ и оповѣ́даняхъ, а и́менно тогды, коли́ роскáзуете о кôлькóхъ дѣя́льностяхъ вôдбувáючихъ ся рôвночáсно, уживáйте часъ минȣ́вшій недокóнаный. На 1. и 2. таблици стѣннôй мáете взорцѣ такôи вôдмѣ́ны. Коли́ роскáзуете що, отъ якъ тутъ о горóдѣ, мóжете споглядáти на таблицѣ стѣнни́.

Wo war Johann gestern? Wer sammelte Blumen?

69 (якъ 67).

Вправы руско-нѣмецкѝ.

ei. Краска цеглы[1]) есть червона[2]). Цеглы сꙋть тревалѝ[3]). Наймитъ возить[4]). Селянинъ[5]) справляе ролю[6]). Загоны[7]) ролѣ сꙋть широкѝ. Братъ опалюе[8]) однꙋ пѣчь[9]). Сестры опалюють двѣ печи. Кафлѣ[10]) печи сꙋть поливанѝ[11]). Потребꙋю клевця[12]) (клевцѣвъ).

[1]) der Ziegel. [2]) rot. [3]) dauerhaft. [4]) führen. [5]) der Landmann. [6]) der Acker. [7]) das Ackerbeet. [8]) beheizen. [9]) der Ofen. [10]) die Kachel. [11]) glasirt. [12]) der Hammer

er. Орелъ[1]) есть птиця хижа. Орлы сꙋть птицѣ хижѝ. Потребꙋю скѣрлика[2]) (скѣрликовъ). Люблю стрыя[3]). Образы малярѣвъ[4]) сꙋть краснѝ. Книжкѝ брата (братовъ) сꙋть новѝ[5]). Позычь[6]) братови плаща[7]). Робота кравця (кравцѣвъ) есть красна.

[1]) der Adler. [2]) der Bohrer. [3]) der Vetter. [4]) Maler. [5]) neu. [6]) leihen. [7]) der Mantel.

en. Я кꙋпивъ коропа (коропôвъ). Мясо[1]) коропа есть смачне[2]). Батько есть посѣдачемъ[3]) города (городôвъ).

[1]) das Fleisch. [2]) schmackhaft. [3]) der Besitzer.

chen, lein. Терпеливôсть[1]) дѣвчины (дѣвчатъ, дѣвчатокъ) есть похвальна. Свиты хлопчика[2]) сꙋть старѝ[3]). Свиткѝ панянки[4]) (панянокъ) сꙋть простѝ[5]).

[1]) die Geduld. [2]) das Knäblein. [3]) alt. [4]) das Fräulein. [5]) einfach.

Ge—e. Ремесла[1]) живлять[2]) больше[3]) людей, якъ наꙋки[4]). Наꙋка выдосконалюе[5]) ремесла. Мꙋры[6]) бꙋдинкꙋ сꙋть слабѝ. Ярина[7]) есть здорова. Образъ есть дорогоцѣнный[8]).

[1]) das Gewerbe [2]) nähren. [3]) mehr. [4]) die Wissenschaft. [5]) vervollkommnen. [6]) die Mauer. [7]) das Gemüse. [8]) kostbar.

70 (якъ 68).

Розговоры.

Я. Де сꙋть ключѣ[1])? — Б. Ось есть ключь. Дѣрка[2]) въ ключи есть заткана[3]).

Я. Маете городы? — Б. Братъ мае городъ.

Я. Чи братъ мае тамъ[4]) дерева? — Б. Такъ. Маемо яблонкѝ[5]), грꙋшѣ[6]), сливы[7]) и орѣхи[8]) (дерева орѣховѝ).

Я. Що живить людей? — Б. Ремесла и промыслъ [9]).

Я. Що выдосконалює [10]) ремесла и промыслъ? — Б. Наука.

Я. Що образує [11]) чоловѣка? — Б. Наука.

Я. Що украшає чоловѣка? — Б. Любовь [12]) правды [13]) и чесноты.

[1]) der Schlüßel. [2]) das Loch. [3]) verstopft. [4]) dort. [5]) der Apfelbaum. [6]) der Birnbaum. [7]) der Pflaumenbaum. [8]) der Nußbaum. [9]) die Industrie. [10]) vervollkommnen. [11]) bilden. [12]) die Liebe. [13]) die Wahrheit.

Водмѣна именъ власныхъ.

71.

a) 1. Петро, Юлія и Феликсъ оучать ся пильно. — **Peter, Julie** und **Felix** lernen fleißig.

2. Родичѣ Петра, Юлїѣ и Феликса суть маючи. — Die Eltern **des Peter,** der **Julie** und **des Felix** (або **Peters, Juliens** und **Felixens** Eltern) sind wohlhabend.

3. Петрови, Юлїи и Феликсови дарували родичѣ книжки. — **Dem Peter, der Julie** und **dem Felix** schenkten die Eltern Bücher.

4. Навѣщу Петра, Юлїю и Феликса. — Ich werde **den Peter, die Julie** und **den Felix** besuchen.

Родичѣ Иваса суть убогї. — **Hänschens** Eltern (або die Eltern **des Hänschen**) sind arm.

Взорцѣ водмѣны именъ особъ.

Такъ (якъ взорець 1-ій) водмѣняють ся: Имена мужескї зъ выимкою окончѣныхъ на **s, sch, ß, st, x, z**; имена женьскї зъ выимкою окончѣныхъ на **e**; середнї.			по-найбольше зъ родовникомъ:
Имена особъ. 1. Peter	Julie	Felix	Peter
2. Peter**s**	Julien**s**	Felix**ens**	des Peter
3. Peter	Julie (-n)	Felix (-en)	dem Peter
4. Peter	Julie (-n)	Felix (-en)	den Peter

Примѣтка. Другїй падежь хрестныхъ именъ особъ має окончень **s, ns, ens,** або выражає ся другимъ падежемъ родовника а тогды имя власне не змѣняє ся.

Трéтій и четвéртый пáдежь хрéстныхъ имéнъ особъ означáє ся понайбôльше другимъ и трéтимъ пáдежемъ родôвника (имя влáсне не пôдлягáє тогды нѣякôй змѣнѣ) абô окôнченемъ **еп** абô такóжь лишáє ся имя влáсне безъ всякои змѣны.

б) **Маркіѧнъ Шашкéвичь бꙋвъ поéтъ. Поéзіѣ Шашкéвича сꙋть дꙋже крáснѣ.**	**Marcian Schaschkewicz** war ein Dichter. Die Gedichte **des Schaschkewicz** sind sehr schön.
Байки Глѣбова сꙋть поꙋчаючѣ. Байки писáтелѧ Глѣбова сꙋть крáснѣ.	Die Fabeln **des Hlibow** (Hlibow's Fabeln) sind lehrreich. Die Fabeln **des Schriftstellers Hlibow** sind schön.
Дѣѣ королѧ Данíла Романóвича сꙋть слáвнѣ.	Die Taten **des Königs Daniel Romanowicz** sind glorreich.
Їóсифъ II. (вторый) **бꙋвъ сыномъ Марїѣ Терéсы. Їóсифъ II. бꙋвъ сыномъ цѣсарéвои Марїѣ Терéсы.**	Josef II. (der Zweite) war der Sohn **Maria Theresia's.** Josef II. war der Sohn **der Kaiserin Maria Theresia.**
Ꙗрослáвъ Осьмомыслъ бꙋвъ сыномъ Володимíрка. Ꙗрослáвъ Осьмомыслъ бꙋвъ сыномъ кнѧзѧ Володимíрка.	Jaroslaus Osmomysl war **Wolodymirko's** Sohn (акô der Sohn **des Wolodymirko).** Jaroslaus Osmomysl war **des Fürsten Wolodymirko** Sohn
Цѣсарєви Францъ-Їóсифови I. завдѧчꙋє Ѧвстріѧ богáто добродѣйствъ.	**Dem Kaiser Franz Josef** I. (dem Ersten) verdankt Oesterreich viele Wohltaten.

Примѣтка. Прізвище особы не змѣняє ся, коли пéредъ нимъ стоить имя загáльне зъ родôвникóмъ.

Означáючи другій пáдежь прізвищь особъ окôнченемъ **s**, уживáє ся прóтивки въ горѣ. Ттéтій и четвéртый пáдежь прізвищь означáє ся тôлько родôвникóмъ, а прізвище остає безъ змѣны.

к) **Ѧвстрїѧ есть цѣсáрствомъ. Вѣдень есть столицѧ Ѧвстрїѣ.**	**Österreich** ist ein Kaisertum. Wien ist die Hauptstadt **von Österreich.**
Околицѣ Хáркова сꙋть дꙋже крáснѣ.	**Charkow's** Umgebungen (акô die Umgebungen **von Charkow)** sind sehr schön.
Жителѣ мѣста Хáркова говорѧть по рꙋски.	Die Einwohner **der Stadt Charkow** (не Charkow's акô von Charkow) sprechen russinisch.

Окóлицѣ Парижа (Могȣнцїѣ, Флорéнцїѣ) сȣть дȣже краснѣ̑.

Die Gegenden **von Paris (von Mainz, von Florenz)** sind sehr schön (а не Paris's, Mainz's, Florenz's; бо тѣ̑ имена власнѣ̑ кончать ся на согласнѣ̑ сычȣщѣ̑).

Потóмки Рюрика розширили границѣ Рȣси.

Die Nachkommen **Rurik's** haben die Grenzen **von Kleinrußland** erweitert.

Иванъ Собѣскїй ослободивъ Вѣдень. На соймѣ Люблиньскôмъ сполȣчено Литвȣ съ Польщею въ роцѣ 1569.

Johann Sobieski hat **Wien** befreit. Auf dem Landtage **von Lublin** hat man Litauen mit Polen vereinigt im Jahre 1569.

Стрый есть дóплывомъ Днѣстра.

Der Stryj ist ein Nebenfluß **des Dniester.**

Карпаты вôддѣлюють Галичинȣ вôдъ Угóрщины.

Die Karpaten trennen **Galizien** von **Ungarn.**

Взорéць.

Имена власнѣ краѣвъ, мѣстъ, селъ, околиць вôдмѣняють ся такъ:	
	1. **Lemberg**
	2. **Lemberg's (або von Lemberg)**
	3. **Lemberg**
	4. **Lemberg.**

Примѣтка. Другїй пáдежь именъ влáсныхъ краѣвъ, мѣстъ, селъ, окóлиць означає ся абó окôнченемъ **s** абó приименникомъ **von.**

Имена влáснѣ̑ рѣкъ и гôръ прїймáють родôвникъ и вôдмѣняють ся такъ, якъ имена загáльнѣ̑. Такъ самó вôдмѣняють ся имена краѣвъ рóда мужеского и жéньского.

Розговóры.

72.

А. Ивáне! Де есть Осипъ и Кáроль?

Б. Кȣпȣють орѣхи.

А. Максиме! Почисли́въ ты грошѣ пана Рóберта Н.?

Б. Такъ.

A. **Johann!** Wo ist **Josef** und **Karl?**

B. Sie kaufen Nüße.

A. **Max!** Hast du das Geld des Herrn **Robert** N. gezählt?

B. Ja.

А. Чи Тꙋрéчина есть королéвство?

Б. Нѣ. Тꙋрéчина есть цѣсáрство.

А. Чи село́ Раковéць есть красне?

Б. Такъ. Особли́во зáмокъ Раковéцкій есть дꙋже крáсный.

А. Чи печéры Адельбéрски̂ сꙋть вели́ки̂?

Б. Сꙋть вели́ки̂.

A. Ist **die Türkei** ein Königreich?

B. Nein. **Die Türkei** ist ein Kaisertum.

A. Ist das Dorf **Rakowec** schön?

B. Ja. Besonders das Schloß **von Rakowez** ist sehr schön.

A. Sind die Grotten **von Adelsberg** groß?

B. Sie sind groß.

73 (ѡкъ 71).

Вправы рꙋско-нѣмéцки̂.

а) Стефáнъ рисꙋє. Оксáна учи́ть сѧ. Рисꙋ́нки[1]) Василѧ сꙋть крáсни̂. Ро́дичѣ Остáпа сꙋть маю́чи̂[2]). Сестрá Зо́фіѣ есть швáчкою. Капелю́хъ Улѧ́ны похо́жій на капелю́хъ Мелѧ́нїѣ. Стрѣ́чки̂ Марꙋ́сѣ[3]) сꙋть замꙋ́рани̂[4]). Я кꙋпи́въ Макси́мови кни́жкꙋ, а Олéнцѣ[5]) перо́.

[1]) die Zeichnung. [2]) wohlhabend. [3]) Marie. [4]) befleckt. [5]) Helena.

б) Ю́рій[1]) Федько́вичь есть поéтъ[2]). Поéзїѣ[3]) Федько́вича сꙋть крáсни̂ и поꙋчáючи̂[4]). Я кꙋпи́въ тво́ры[5]) Ши́ллера. До́мъ[6]) О́сипа есть вели́кій. Фáбрика[7]) обывáтелѧ[8]) Григо́рїѧ Прокопо́вича есть досто́йна оглѧ́данѧ[9]). Кни́жки̂ Николáѧ Павлю́ха сꙋть нови̂; Михáйла Павлю́ха не сꙋть нови̂. Ольга, кнѧги́нѧ гáлицка[10]), бꙋлá жѣ́нкою[11]) Ярослáва Осьмомы́сла а донько́ю кнѧзѧ́ Ю́рїѧ Сꙋздáльского[12]). Володимі́рко Теребовéльскій[13]) бꙋвъ сы́номъ Ростислáва I. Болеслáвъ Хоро́брый[14]) угощáвъ[15]) слáвно[16]) Оттóна III.[17]) въ Гнѣ́знѣ[18]). Котлѧрéвскій бꙋвъ рꙋ́скій поéтъ. Поéзїѣ Шевчéнка сꙋть дꙋже крáсни̂.

[1]) Georg. [2]) der Dichter. [3]) das Gedicht. [4]) lehrreich. [5]) das Werk. [6]) das Haus. [7]) die Fabrik. [8]) der Bürger. [9]) sehenswert. [10]) Fürstin von Halycz. [11]) die Gattin. [12]) von Susdal. [13]) von Terebowla. [14]) der Tapfere. [15]) bewirten. [16]) herrlich. [17]) der Dritte. [18]) in Gnesen.

в) Чи Прꙋ́сы[1]) и Áнглїѧ[2]) сꙋть королéвствами[3])? Пари́жь[4]) есть столи́цею[5]) Фрáнцїѣ[6]). Мѣ́шканцѣ[7]) Пари́жа сꙋть образо́вани̂[8]). Мѣ́шканцѧми Галичины́ сꙋть Рꙋсины́ и Полѧки̂[9]). Берли́нъ есть столи́цею Прꙋ́съ. Ло́ндонъ[10]) есть столи́цею Áн-

ґлї҄ѣ. Сáнъ есть дóплывомъ[11]) Вíслы[12]). Стрыпа есть дóплывомъ Днѣстрá. Высотá[13]) Чорногóры[14]) есть значнá[15]). Вóтчиною[16]) малпъ есть Áфрика, Áзїѧ и Амéрика.

[1]) Preußen. [2]) England. [3]) das Königreich. [4]) Paris. [5]) die Hauptstadt. [6]) Frankreich. [7]) der Einwohner. [8]) gebildet. [9]) Russinen und Polen. [10]) London. [11]) der Nebenfluß. [12]) die Weichsel. [13]) die Höhe [14]) Czornahora. [15]) bedeutend. [16]) das Vaterland.

74 (мкъ 72).

Розговóры.

А. Чїймъ сыномъ есть Áльфредъ?

Б. Áльфредъ есть сыномъ Антóнїѧ Бытóмского; абó: Áльфредъ есть сыномъ пáна ґрáфа Н.; Áльфредъ есть сыномъ пáна комíсара Н.; Áльфредъ есть сыномъ обывáтелѧ пáна Богуслáвского.

А. Чи селó Слáвско есть крáсне?

Б. Окóлицѣ Слáвска сутъ такóжъ краснî. Мéшканцѣ Слáвска сутъ робучí.

А. Грицуню[1]), чомý не рóбишь задáчѣ?

Б. Не маю оловцá[2]).

А. Икáсю[3]), де маешь скрíптуру[4])?

Б. Ѧ наробíлъ пóхибокъ[5]); отéць поправлѧе пóхибки.

[1]) Gregor. [2]) die Bleifeder, der Bleistift. [3]) Hans. [4]) das Schreibheft. [5]) der Fehler.

Вôддѣлъ третїй.

О займенникахъ.

75.

А.

Займенники особовí.

Четвéртый пáдежъ.

Учитель хвалить менé (тебé, егó, еѣ, егó; насъ, васъ, ихъ).	Der Lehrer lobt **mich (dich, ihn, sie, es; uns, euch, sie).**
Выжидаешь менé. Выжидáю тебé. Отéць выжидáє Васъ. Покажáю Васъ.	Du erwartest **mich.** Ich erwarte **dich.** Der Vater erwartet **Sie.** Ich achte **Sie.**

Третій падежъ.

Учитель вѣритъ менѣ (тобѣ, єму, ѣй; намъ, вамъ, имъ).

Вѣрю Вамъ.

Der Lehrer glaubt **mir (dir, ihm, ihr; uns, euch, ihnen).**

Ich glaube **Ihnen.**

Другій падежъ.

Вонъ мене (тебе, єго, єй, насъ, васъ, ихъ) не встыдаѥ ся.

Er schämt sich **meiner (deiner, seiner, ihrer, unser, euer, ihrer)** nicht.

Богъ милосердитъ ся надо мною (надъ тобою, надъ нимъ, надъ нею; надъ нами, надъ вами, надъ ними).

Gott erbarmet sich meiner **(deiner, seiner, ihrer; unser, euer, ihrer).**

Чи Вашъ братъ и сестра дома? На Вашѣ услуги.

Ist **Ihr** Bruder und **Ihre** Schwester zu Hause? Zu dienen (Zu **Ihren** Diensten).

Вôдмѣна займенниковъ особовыхъ.

Число	особа I.	особа II.	особа III.		
	безъ рожницѣ роду		мужеска	женьска	середня
Число единичне	1. **ich** я,	**du** ты,	**er** вонъ,	**sie** она,	**es** оно,
	2. **meiner** мене,	**deiner** тебе,	**seiner** єго, него, ёго	**ihrer** єй,	**seiner** єго, ёго,
	3. **mir** менѣ,	**dir** тобѣ,	**ihm** єму, ёму,	**ihr** ѣй,	**ihm** єму, ёму,
	4. **mich** мене.	**dich** тебе.	**ihn** єго, ёго.	**sie** єѣ.	**es** єго, ёго.
Число многе	1. **wir** мы,	**ihr** вы,	**sie** они,		
	2. **unser** насъ,	**euer** васъ,	**ihrer** ихъ, нихъ,		
	3. **uns** намъ,	**euch** вамъ,	**ihnen** имъ,		
	4. **uns** насъ.	**euch** васъ.	**sie** ихъ, нихъ.		

Примѣтка. Нѣмцѣ, говорячи або пишучи до кого съ почестю, уживають займенниковъ 3-ёи особы числа многого и тогды пишуть тѣ займенники великою буквою. Въ рускомъ языцѣ уживає ся въ томъ злучаю особы 2-ои числа многого и пише ся такожь великою буквою, на пр. Wo waren **Sie**, mein Herr? Де **Вы** були, мой пане?... Gehen **Sie** nicht, Mutter. Не идѣть, мамо.

76.

Розговоры.

Я. Кого̀ Вы выжидаете?	A. Wen erwarten **Sie**?
Б. Выжидаю панъ-отца̀.	B. **Ich** erwarte den Herrn Pfarrer.
Я. Панъ-оте́цъ есть до́ма.	A. Der Herr Pfarrer ist zu Hause.
Б. За-для чо́го?	B. Warum?
Я. Есть хо́рый.	A. **Er** ist krank.
Я. Чи любите учи́теля?	A. Liebet **ihr** den Lehrer?
Б. Такъ. Любимо его̀ дȣже.	B. Ja. **Wir** lieben **ihn** sehr.
Я. За-для чо́го?	A. Warum?
Б. Даѐ намъ до́брѣ наȣки, заохо́чȣе насъ до до́брого.	B. **Er** erteilt **uns** gute Lehren, **er** ermuntert **uns** zum Guten.
Я. Кого̀ шȣка́ешь?	A. Wen suchst **du**?
Б. Шȣка́ю кȣ́йка.	B. **Ich** suche den Oheim.
Я. Самѐ згадȣвавъ о то́бѣ.	A. Soeben hat **er deiner** erwähnt.
Я. За́втра бȣде и́спытъ.	A. Morgen wird die Prüfung sein.
Б. Хто се тобѣ сказа́въ?	B. Wer hat es **dir** gesagt?
Я. Панъ учитель сказа́въ намъ се нынѣ.	A. Der Herr Lehrer hat es **uns** heute gesagt.
Я. Чи сестра̀ Ваша есть ще ученицею?	A. Ist **Ihre** Schwester noch eine Schülerin?
Б. Нѣ, стала вже учителькою домо́вою.	B. Nein. **Sie** ist schon eine Hauslehrerin geworden.
Я. Чомȣ̀ не зважа́ешь на ме́не?	A. Warum achtest **du meiner** nicht?
Б. Я не завва́жилъ тебе; прецѣжь за́всѣгды на тебѐ вважа́ю.	B. **Ich** habe **dich** nicht bemerkt; **ich** achte ja immer **deiner**.

77 (къ 75).

Вправы руско-нѣмецкї.

Стрый[1]) потѣшає[2]) мене (тебе, его, еѣ, насъ, васъ, ихъ). Мати напоминає[3]) васъ. Родичѣ любять насъ. И я ихъ люблю. Що вы робите? Я шȣкавъ Васъ. Вѣрю тобѣ (вамъ, емȣ, имъ). Учитель поправляє менѣ задачȣ. Братъ рисȣє красно. Отець даровавъ[4]) емȣ взорцѣ до рисованя[5]). Ты даровавъ сестрѣ книжкȣ. Я еѣ даровавъ братови. Я Вамъ вдячный[6]). Братъ не есть гордый[7]). Вонъ насъ не встыдає ся[8]). Я тебе[9]) не потребȣю. Я шȣкавъ тебе.

[1]) der Vetter. [2]) trösten. [3]) ermahnen. [4]) schenken. [5]) das Zeichenmuster. [6]) dankbar. [7]) stolz. [8]) sich schämen. [9]) dich, deiner.

78 (къ 76).

Розговоры.

Я. Чи братъ есть урядникомъ?

Б. Нѣ, вонъ бȣвъ урядникомъ, теперь ставъ господаремъ[1]).

Я. Чи маєшь ще канарка?

Б. Нѣ, я его даровавъ братови. Мати кȣпить менѣ взорцѣ до писаня.

Я. Чи Вы кȣпили коня? — Б. Нѣ.

Я. Чомȣ? — Б. Дȣже дорогій.

Я. Вѣрȣю Вамъ. Я его также за-для того[2]) не кȣпивъ.

Я. Чи кȣпивъ ты образокъ?

Б. Нѣ; вонъ не есть красный.

Я. Чи пастȣшка[3]) напоила[4]) коровы?

Б. Напоить ихъ сейчасъ[5]).

[1]) der Wirt. [2]) deswegen. [3]) die Hirtin. [4]) tränken. [5]) gleich.

79.

Займенники особовѣ зворотнї **ся, собѣ.**

а) **ся.**

а) Встыдаю *ся*. Встыдаєшь *ся*. Вонъ (она, оно) встыдає *ся*. Встыдаємо *ся*. Встыдаєте *ся*. Встыдають *ся*.

Ich schäme **mich**. **Du** schämst **dich**. **Er (sie, es)** schämt **sich**. **Wir** schämen **uns**. **Ihr** schämet **euch**. **Sie** schämen **sich**.

Не радȣю *ся*. Не радȣєшь *ся*. Вонъ (она, оно) не радȣє *ся*. Не радȣємо *ся*. Не радȣєте *ся*. Не радȣють *ся*.

Ich freue **mich** nicht. **Du** freuest **dich** nicht. **Er** (sie, es) freuet **sich** nicht. **Wir** freuen **uns** nicht. **Ihr** freuet **euch** nicht. **Sie** freuen **sich** nicht.

в) собѣ.

в) Бажаю *собѣ*. Бажаешь *собѣ*. Вôнъ (она, оно) бажае *собѣ*. Бажаемо *собѣ*. Бажаете *собѣ*. Бажають *собѣ*.

Ich wünsche **mir. Du** wünschest **dir. Er** (sie, es) wünscht **sich. Wir** wünschen **uns. Ihr** wünschet **euch. Sie** wünschen **sich.**

Вôдмѣна займенникôвъ особовыхъ зворотныхъ ся, собѣ.

а) ся.

Число единичне	тѣшу ся	тѣшишь ся	вôнъ тѣшить ся	она тѣшить ся	оно тѣшить ся
1.	ich	du	er	sie	es
	freue	freuest	freuet	freuet	freuet
4.	mich	dich		sich	

Число многе	тѣшимо ся	тѣшите ся	тѣшать ся
1.	wir	ihr	sie
	freuen	freuet	freuen
4.	uns	euch	sich

в) собѣ.

Число единичне	бажаю собѣ	бажаешь собѣ	вôнъ бажае собѣ	она бажае собѣ	оно бажае собѣ
1.	ich	du	er	sie	es
	wünsche	wünschest	wünscht	wünscht	wünscht
3.	mir	dir		sich	

Число многе	бажаемо собѣ	бажаете собѣ	бажають собѣ
1.	wir	ihr	sie
	wünschen	wünschet	wünschen
4.	uns	euch	sich

Примѣтка. Займенники зворотнї *ся, собѣ* выражають ся въ нѣмецкôмъ языцѣ такъ, якъ се повысшіи взорцѣ показують.

80.

Розговоры.

А. Ты непорядный. Чесавъ ты ся нынѣ?	A. **Du** bist unordentlich. Hast **du dich** heute gekämmt?
Б. Я ще не чесавъ ся.	B. **Ich** habe **mich** noch nicht gekämmt.
А. Зачешй ся сейчасъ. Встыдай ся.	A. Kämme **dich** gleich! Schäme dich.
А. Чого плачешь?	A. Warum weinst **du?**
Б. Я скалѣчивъ собѣ руку.	B. **Ich** habe **mir** die Hand verwundet.
А. Не плачь! Братъ скалѣчивъ собѣ такожь руку. Вже его не болить.	A. Weine nicht! Der Bruder hat **sich** auch die Hand verwundet. **Sie** schmerzt **ihn** nicht mehr (або sie tut ihm nicht mehr wehe).
А. Зробили вы вже задачѣ?	A. Habet ihr die Aufgaben schon gemacht?
Б. Такъ, мы ихъ уже зробили.	B. Ja, wir haben sie schon gemacht.
А. Хто тобѣ поправивъ задачу?	A. Wer hat dir die Aufgabe verbeßert?
Б. Учитель поправивъ менѣ еѣ.	B. Der Lehrer hat sie mir verbeßert.
А. Хто замуравъ образъ?	A. Wer hat das Bild beschmutzt?
Б. Братъ его замуравъ.	B. Der Bruder hat es beschmutzt.

До котрои особы вôдносить ся рускій займенникъ *ся*? Чи и въ нѣмецкôмъ языцѣ вôдносить ся займенникъ ſich до всѣхъ особъ? Якими займенниками выражаемъ тое *ся* въ особѣ першôй? въ другой? и т. д. До котрои особы вôдносить ся рускій займенникъ *собѣ?* Чи и въ нѣмецкôмъ языцѣ вôдносить ся займенникъ ſich (собѣ) до всѣхъ особъ? и т. д.

81 (кы. 79).

Вправы руско-нѣмецкй.

а) Встыдаю ся. Встыдаешь ся. Встыдаете ся. Встыдають ся. Дивую ся[1]). Отець дивує ся. Вôдтягаешь ся[2]). Мати милосердить ся[3]). Журишь ся[4]).

[1]) ſich wundern. [2]) ſich weigern. [3]) ſich erbarmen. [4]) ſich grämen.

б) Потѣшаєшь ся. Сестра потѣшає ся. Чешешь ся[1]). Сестра чеше ся. Дѣти чешꙋть ся.

[1]) ſich kämmen.

в) Позволяєшь[1]) собѣ за богато. Не позволяю собѣ за богато. Дѣти позволяють собѣ за богато. Я скалѣчивъ[2]) собѣ ногꙋ.

[1]) erlauben. [2]) verwunden.

г) Братъ учить ся пильно. Учи ся такожь пильно. Сестры не учать ся пильно. Надѣю ся[1]). Батько надѣє ся. Смѣєшь ся[2]). Не смѣю ся. Чого надѣєшь ся? Бꙋдꙋ молити ся[3]).

[1]) hoffen. [2]) lachen. [3]) beten.

Примѣтка. Въ задачи подъ г) не перекладай займенника *ся*, бо не всѣ займеннû глаголы рускû суть такожь въ нѣмецкôмъ языцѣ займеннû. Тôлько глаголы переходнû, якъ подъ б), уживають ся зворотно.

82 (якъ 80).

Розговоры.

А. Чого вонъ встыдає ся? — Б. Не навчивъ ся лекціѣ[1]).

А. Що тобѣ хибꙋє[2])? — Б. Я хорый. Я перестꙋдивъ[3]) ся вчера.

А. Шанꙋй ся[4]). — Б. Теперь стꙋдено.

А. Чого смѣєшь ся? — Б. Я не смѣю ся.

А. Хто тебе учить[5]) рисовати? — Б. Я не учꙋ ся рисовати.

[1]) die Lection. [2]) fehlen. [3]) ſich verkühlen. [4]) ſich wahren. [5]) lehren.

Б.

83.

Займенники посѣдательнû.

1. **Мôй** (твôй, его, ей, нашь, вашь, ихъ) батько и моя (твоя, его, ей, наша, ваша, ихъ) мати сꙋть старû.	**Mein (dein, ſein, ihr, unſer, euer, ihr)** Vater und **meine (deine, ſeine, ihre, unſere, euere, ihre)** Mutter ſind alt.
2. Городъ мого (твого, его, нашого, вашого, ихъ) сꙋсѣда есть великій.	Der Garten **meines (deines, ſeines, unſeres, eueres, ihres)** Nachbars iſt groß.

3. **Стрый спродавъ домъ**
мо́мȣ (твомȣ, его̀, ей, на́шомȣ, ва́шомȣ, ихъ) ба́тькови.

4. **Оте́ць спрода́въ мо́й (твой, его̀, ей, нашь, вашь, ихъ) горо́дъ.**

1. **Мой (твой, его̀, ей, на́шѣ, ва́шѣ, ихъ) книжкѝ сȣть подѐртѣ.**

2. **Домъ мойхъ (твойхъ, его̀, ей, на́шихъ. ва́шихъ, ихъ) ро́дичей есть новый.**

3. **Держа́вець спрода́въ мойм ъ (твоимъ, его̀, ей, на́шимъ, ва́шимъ, ихъ) своѧка́мъ два ко́нѣ.**

4. **Сȣсѣдъ шанȣє (поважа́є) мойхъ (твойхъ, его̀, ей, на́шихъ, ва́шихъ. ихъ) ро́дичей.**

Der Vetter hat **meinem (deinem, seinem, ihrem, unserem, euerem, ihrem)** Vater das Haus verkauft.

Der Vater hat **meinen (deinen, seinen, ihren, unseren, eueren, ihren)** Garten verkauft.

Meine (deine, seine, ihre, unsere, euere, ihre) Bücher sind zerrissen.

Das Haus **meiner (deiner, seiner, ihrer, unserer, euerer, ihrer)** Eltern ist neu.

Der Gutspächter hat **meinen (deinen, seinen, ihren, unseren, eueren, ihren)** Anverwandten zwei Pferde verkauft.

Der Nachbar ehret (schätzet) **meine (deine, seine, ihre, unsere, euere, ihre)** Eltern.

Взоре́ць вѡдмѣны займенникѡвъ посѣда́тельныхъ.

	Родъ мȣжескій	Родъ же́ньскій	Родъ сере́дній
Число единичне.	1. mein, мой, 2. meines, мо́го, 3. meinem, мо́мȣ, 4. meinen, мо́го, мо́й;	1. meine, моѧ, 2. meiner, мое́и, 3. meiner, мо́кй. 4. meine, мою;	1. mein, моѐ, 2. meines, мо́го, 3. meinem, мо́мȣ, 4. mein, моѐ;
Число много́.	1. meine, мой, 2. meiner, мойхъ, 3. meinen, моймъ, 4. meine, мойхъ, мой.		

Примѣтка. Займенники посѣдательнѣ вѡдмѣняють ся зѡвсѣмъ такъ якъ родовникъ ein, eine, ein.

84.

Розговоры.

Я. Де маешь мой ножикъ водъ перъ?

Б. Пошукаю его сейчасъ.

Я. Чій то годинникъ?

Б. Се годинникъ моей матери. Твой братъ купивъ собѣ такожь годинникъ.

Я. Хто васъ вчера навѣстивъ?

Б. Мой приятель, его отецъ и его мати.

Я. Чій отецъ?

Б. Отецъ мого приятеля.

Я. Чи твой батько такъ убогій, якъ мой?

Б. Богатый не есть.

Я. Чи твое перо такъ добре, якъ мое?

Б. Мое перо есть такъ добре, якъ твое.

Я. Чи вашь домъ есть такъ великій, якъ нашь?

Б. Нашь домъ не есть такъ великій, якъ вашь.

Я. Чи маешь мою книжку чи свою?

Б. Я маю твою книжку.

A. Wo hast du **mein** Federmeßer?

B. Ich werde es gleich suchen.

A. Wem gehört die Uhr?

B. Das ist die Uhr **meiner** Mutter. **Dein** Bruder hat sich auch eine Uhr gekauft.

A. Wer hat euch gestern besucht?

B. **Mein** Freund, **sein** Vater und **seine** Mutter.

A. Wessen Vater?

B. Der Vater **meines** Freundes.

A. Ist **dein** Vater so arm, wie **der meinige**?

B. Reich ist er nicht.

A. Ist **deine** Feder so gut, wie **die meinige?**

A. **Meine** Feder ist so gut, wie **die deinige.**

A. Ist **euer** Haus so groß, wie das **unsrige?**

B. **Unser** Haus ist nicht so groß, wie **das eurige.**

A. Hast du **mein** Buch oder **das deinige** (deines)?

B. Ich habe **dein** Buch.

Примѣтка. Займенники посѣдательнŷ mein, dein, sein, ihr, unser, euer, ihr, коли уживають ся безъ именника, водмѣняють ся такъ:

Число единичне.

1. mein**er**	mein**e**	mein**es**
2. mein**es**	mein**er**	mein**es**
3. mein**em**	mein**er**	mein**em**
4. mein**en**	mein**e**	mein**es.**

або такъ:

1. der meinige	die meinige	das meinige
2. des meinigen	der meinigen	des meinigen
3. dem meinigen	der meinigen	dem meinigen
4. den meinigen	die meinige	das meinige.

Число мнóге.

1. meine	абó	die meinigen
2. meiner	"	der meinigen
3. meinen	"	den meinigen
4. meine	"	die meinigen.

85 (якъ 83).

Вправы рýско-нѣмéцкû.

Мôй горóдъ и мóй лꙋгъ сꙋть такъ велúкû, якъ[1]) твôй горóдъ и твôй лꙋгъ. Мóй рóдичѣ кꙋпили вашь дóмъ и вáшû кóнѣ. Мôй приѧ́тель есть сꙋмный[2]); егó отéць и егó мáти сꙋть хóрû. Моѧ тѣтка есть убóга. Ей сынъ и ей донька сꙋть дꙋже пúльнû. Нáша слꙋ́жница есть донькóю вáшого огорóдника. Мóй пéрстѣнь есть такъ крáсный, якъ твóй. Вашь ставъ[3]) не есть такъ велúкій, якъ нашь. Мóй кóточкû[4]) не сꙋть такъ гáрнû, якъ твóй. Вáше пóле[5]) не есть такъ плодовúте[6]), якъ нáше.

[1]) wie. [2]) traurig. [3]) der Teich. [4]) das Kätzchen. [5]) das Feld. [6]) fruchtbar.

Розговóры.

А. Чíй то напéрстокъ[1])? Б. Се напéрстокъ моéи сестры.
А. Чи кꙋ́пите нáшû вóвцѣ? Б. Нѣ.
А. Чомꙋ? Б. Рóдичѣ нáшû не мáють тепéрь грошéй[2]).

[1]) der Fingerhut. [2]) das Geld.

86.

Займенникъ посѣдáтельно-зворóтный свôй, -я, -є.

Четвéртый пáдежь.

Ich liebe **meinen** Vater (**meine** Mutter, **mein** Land).	Люблю свóго бáтька (свою мáтѣрь, свóй край).

Du liebst **deinen** Vater (**deine** Mutter, **dein** Land).

Ты любишь свóго бáтька (свою мáтѣрь, свóй край).

Er (der Bruder) liebt **seinen** Vater (**seine** Mutter, **sein** Land).

Вôнъ (братъ) любить свóго бáтька (свою мáтѣрь свóй край).

Sie (die Schwester) liebt **ihren** Vater (**ihre** Mutter, **ihr** Land).

Она (сестрà) любить свóго бáтька (свою мáтѣрь, свóй край).

Es (das Knäblein) liebt **seinen** Vater (**seine** Mutter, **sein** Land).

Оно (хлопѧ) любить свóго бáтька (свою мáтѣрь, свóй край).

Wir lieben **unsere** Eltern (**unsere** Brüder, **unsere** Schwestern, **unsere** Kinder).

Любимо нашихъ (свойхъ) родичей (нáшихъ братôвъ, нáшй сéстры, нáшй дѣти).

Ihr liebet **eure** Eltern (**eure** Brüder, **eure** Schwestern, **eure** Kinder).

Вы любите вáшихъ (свойхъ) рóдичей (вáшихъ братôвъ, вáшй сéстры, вáшй дѣти).

Sie lieben **ihre** Eltern (**ihre** Brüder, **ihre** Schwestern, **ihre** Kinder).

Онй любѧть свойхъ рóдичей (свойхъ братôвъ, свой сéстры, свой дѣти).

Третїй падежь.

Ich habe **meinem** Bruder (**meiner** Schwester, **meinem** Kinde) ein Buch geschenkt.

Я даровáвъ книжкꙋ свóмꙋ брáтови (своѣй сестрѣ, свóмꙋ дитѧти).

Du hast **deinem** Bruder (**deiner** Schwester, **deinem** Kinde) ein Buch geschenkt.

Ты даровáвъ книжкꙋ свóмꙋ брáтови (своѣй сестрѣ, свóмꙋ дитѧти).

Er (der Vetter) hat **seinem** Bruder (**seiner** Schwester, **seinem** Kinde) ein Buch geschenkt.

Вôнъ (стрый) даровáвъ книжкꙋ свóмꙋ брáтови (своѣй сестрѣ, свóмꙋ дитѧти).

Sie (die Tante) hat **ihrem** Bruder (**ihrer** Schwester, **ihrem** Kinde) ein Buch geschenkt.

Она (тѣтка) даровáла свóмꙋ брáтови (своѣй сестрѣ, свóмꙋ дитѧти) книжкꙋ.

Es (das Kind) hat **seinem** Bruder (**seiner** Schwester) ein Buch geschenkt.

Оно (дитѧ) даровáло свóмꙋ брáтови (своѣй сестрѣ) книжкꙋ.

Wir haben **unserem** Bruder (**unserer** Schwester, **unserem** Kinde) das Buch geschenkt.

Мы даровáли свóмꙋ брáтови (своѣй сестрѣ, свóмꙋ дитѧти) книжкꙋ.

Ihr habet **eurem** Bruder (**eurer** Schwester, **eurem** Kinde) das Buch geschenkt.	Вы даровáли брáтови (сестрѣ́, дитѧ́ти) книжкȣ.
Sie haben **ihrem** Bruder (**ihrer** Schwester, **ihrem** Kinde) das Buch geschenkt.	Онѝ даровáли брáтови (сестрѣ́, дитѧ́ти) книжкȣ.

Дрȣгíй пáдежъ.

Ich schäme mich **meines** Fehlers (**meiner** Sünde, **meines** Vergehens).	Встыдáю сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).
Du schämst dich **deines** Fehlers (**deiner** Sünde, **deines** Vergehens).	Встыдáешь сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).
Er schämt sich **seines** Fehlers (**seiner** Sünde, **seines** Vergehens).	Вóнъ встыдáє сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).
Sie schämt sich **ihres** Fehlers (**ihrer** Sünde, **ihres** Vergehens).	Онà встыдáє сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).
Das Kind (es) schämt sich **seines** Fehlers (**seiner** Sünde, **seines** Vergehens).	Дитѧ̀ (онò) встыдáє сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).
Wir schämen uns **unseres** Fehlers (**unserer** Sünde, **unseres** Vergehens).	Встыдáємо сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).
Ihr schämt euch **eures** Fehlers (**eurer** Sünde, **eures** Vergehens).	Встыдáєте сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).
Sie schämen sich **ihres** Fehlers (**ihrer** Sünde, **ihres** Vergehens).	Онѝ встыдáють сѧ своéи пóхибки (свóго грѣхà, свóго прóстȣпкȣ).

Примѣтка. Въ нѣмецкôмъ языцѣ говóрить ся завсѣгды: я мáю *мóй* (нôжь), ты мáешь *твóй*; мы мáемо *нашь*, вы мáете *вашь*, ich habe **mein** (Messer), du hast **dein**, wir haben **unser**, ihr habet **euer**; — въ рускôмъ же языцѣ въ тыхъ самыхъ злучаяхъ говорить ся часто: я мáю свóй (нôжь), ты мáешь свôй; мы мáемо свой, вы мáете свой.

К.

87.

Займенники ука́зуючі.

Сей у́ченикъ есть пи́льный, той лѣни́вый. Учи́тель хвали́ть се́го у́ченика, а гани́ть тамто́го. Дарꙋ́ю сей образо́къ то́мꙋ у́ченикови. Оте́цъ се́го у́ченика есть кравце́мъ, а сѧ дѣ́вчина есть донько́ю тамто́и па́нѣ. Сі́и дѣ́ти сꙋ́ть гре́чніи. Лю́блю тако́го сы́на (такꙋ́ донькꙋ, такі́и дѣ́ти). Ро́дичѣ таки́хъ дѣте́й сꙋть щасли́віи.

Dieser Schüler ist fleißig, **jener** ist nachläßig. Der Lehrer lobt **diesen** Schüler und tadelt **jenen.** Ich werde **dieses** Bild **jenem** Knaben schenken. Der Vater **dieses** Knaben ist ein Schneider und **dieses** Mädchen ist die Tochter **jener** Frau. **Diese** Kinder sind artig. Ich habe einen **solchen** Sohn (eine solche Tochter, solche Kinder) gern. Die Eltern **solcher** Kinder sind glücklich.

При́мѣтка. Займенники ука́зуючі dieser -e -es, solcher -e -es вôдмѣняють ся такъ, якъ родôвникъ der, die, das, котрый властиво есть займенникомъ ука́зуючимъ; займенникъ solcher -e -es уживає ся въ числѣ единичнôмъ звычайно зъ родôвникомъ ein, eine, ein, и тогды вôдмѣняє ся такъ якъ прило́жникъ.

Число́ едини́чне.

1. ein solch**er**	eine solch**e**	ein solch**es**
2. eines solch**en**	einer solch**en**	eines solch**en**
3. einem solch**en**	einer solch**en**	einem solch**en**
4. einen solch**en**	eine solch**e**	ein solch**es**.

Число́ мно́ге.

solch**e**	solch**en**
solch**er**	solch**e**.

Якъ вôдмѣняють ся займенники ука́зуючі derjenige, diejenige, dasjenige, der, die, das, гляді́ та́блицю стѣнну́.

88.

Розгово́ры.

Про имянини.

По́мѣжъ Ива́номъ а Стефано́мъ.

Ива́нъ. Съ чо́го ты такъ дꙋ́же ра́дꙋешь сѧ?

Стефа́нъ. Сей но́жикъ (вôдъ перъ) справлѧ́е менѣ такꙋ́ ра́дость.

Vom Namenstage.

Zwischen Johann und Stephan.

Johann. Worüber freust du dich so sehr?

Stephan. Dieses Federmeßer macht mir diese Freude.

Ив. Де ты его̀ кꙋпи́въ?

Ст. Я его̀ не кꙋпи́въ. Се дарꙋ́нокъ.

Ив. Бодъ кого?

Ст. Скажꙋ тобѣ̀ за́разъ. Позавче́ра бꙋлй мой имани́ны. Братъ навѣсти́въ менѐ тако́жь. Жичивъ менѣ̀ здоро́вѧ. Подарова́въ менѣ̀ кни́жкꙋ зъ образка́ми и сей но́жикъ. Я показа́въ кни́жкꙋ свойм̀ъ брата́мъ и се́страмъ. Мы оглѧда́ли сі̂и образкѝ дꙋ́же до́вго и ува́жно.

Ив. Чомꙋ до́вго?

Ст. Сі̂и образкѝ сꙋ́ть дꙋ́же кра́снѣ.

J. Wo hast du es gekauft?

St. Ich habe es nicht gekauft. Das ist ein Geschenk.

J. Von wem?

St. Ich werde dir das gleich sagen. Vorgestern **war** mein Namenstag. Der Bruder **besuchte** mich auch. **Er wünschte** mir Gesundheit. **Er schenkte** mir ein Bilderbuch und dieses Federmeßer. Ich **zeigte** das Bilderbuch meinen Geschwistern. Wir **betrachteten** diese Bilder lange und aufmerksam.

J. Warum lange?

St. Die Bilder sind sehr schön.

Котрі̂ глаго́лы въ повы́сшôмъ розгово́рѣ стоя́ть въ часѣ́ мину́вшôмъ недоко́нанôмъ (або̂ истори́чнôмъ)? За-для чо́го? (Гляди уступъ 68 про го́родъ).

89.

Впра́вы ру́ско-нѣмецкі̂.

Се де́рево есть высо́ке. Ли́стѧ се́го де́рева сꙋ́ть зеле́нѣ̂. Овощѣ се́го де́рева сꙋ́ть дости́глѣ̂. Мо̂й ба́тько сади́въ [1]) се де́рево. Сей до̂мъ есть новы́й а той ста́рый. Кры́ша (дахъ) тамто́го до́мꙋ есть низька [2]). Я попра́вивъ зада́чꙋ то́мꙋ ученикови. Такі́й ученикъ (така̀ учени́цѧ, такѐ дитѧ̀) не вчи́ть сѧ бога́то. Зада́чѣ тако́го ученика (тако̂и учени́цѣ, тако́го ди́тѧти) не заслꙋ́гꙋють на похва́лꙋ [3]). Тако́мꙋ ученикови не поправлю вже зада́чѣ. Учи́тель гани́ть [4]) тако́го ученика.

[1]) pflanzen. [2]) niedrig. [3]) das Lob. [4]) tadeln.

Г.

90.

Займенники неозначенѣ̂.

Сей чолові́къ не есть нѣ́чїимъ при́ѧтелемъ. Не любить нѣ́кого и нѣ́хто не любить его̀. Ко́ждый пови́ненъ сꙋмлѣ́нно сповнѧти обовя́зки сво́го ста́нꙋ. Хтось стꙋ́кае. Чи мо́жна

Dieser Mensch ist **niemandes** Freund. Er liebt **niemanden** (niemand) und **niemand** liebt ihn. **Jedermann** soll die Pflichten seines Standes gewissenhaft erfüllen. **Jemand** klopft. Kann man **je-**

кого больше жаловати? Не хоче бути нѣчіимъ слугою. Не вѣрить нѣкому. Хвалять насъ звычайно въ нашôй присутности, а ганять въ нашôй неприсутности.

Не вѣрь всякôй поголосцѣ. Росказовали намъ байки.

manden (jemand) mehr bedauern? Er will **niemandes** Diener sein. Er glaubt **niemandem** (niemand). **Man** lobt uns gewöhnlich in unserer Anwesenheit und tadelt uns in unserer Abwesenheit.

Glaube nicht jedem Gerüchte. **Man** hat uns Märchen erzählt.

Примѣтка. Займенники jemand, niemand, jedermann уживають ся тôлько въ числѣ единичнôмъ. (Глядй взорцѣ на таблици стѣннôй.)

Займенникъ неозначеный **man** перекладає ся въ рускôмъ языцѣ всѣляко, н. пр. man sagt, говорять (люде); man hat uns gesagt, сказали намъ (абó сказано намъ); man wird sagen, скаже ся, скажемо, скажуть; man geht durch den Wald, иде ся черезъ лѣсъ; man muß arbeiten, треба робити.

Єсть хтось въ комнатѣ. Чи дощь падає? Нѣ, дощь не падає. Вчера ишовъ дощь. Завтра може буде дощь. Градъ падає. Лыскає. Гремить. Мерзне. Снѣгъ паде. Гремѣло сильно. Здає ся тобѣ. Якъ тамъ на дворѣ? (Єсть) слота. (Єсть) погода. Розумѣє ся само собою.

Es ist jemand im Zimmer. Regnet **es**? Nein, **es** regnet nicht. **Es** hat gestern geregnet. Morgen wird **es** vielleicht regnen. **Es** hagelt. **Es** blitzt. **Es** donnert. **Es** friert. **Es** schneit. **Es** hat stark gedonnert. **Es** scheint dir. Was ist für ein Wetter? **Es** ist schlechtes Wetter. **Es** ist schönes Wetter. **Es** versteht sich von selbst.

Примѣтка. **Es,** стôлько що dieß (dies), **тое** (тее) може означати 1. и 4. падежь, передъ глаголами неособовыми зовсѣмъ не перекладає ся, н. пр. Es kann sein, може бути; es regnet, паде дощь; es reden die Menschen, говорять люде.

91.

Вправы руско-нѣмецкû.

Мôй братъ вѣрить кождому [1]) и любить [2]) кождого. Єго братъ не єсть нѣчіимъ [3]) приятелемъ; не має также жадного приятеля. Не вѣрить нѣкому и не любить нѣкого. Хтось [4]) бувъ въ комнатѣ [5]). Брехунови [6]) не дає ся вѣры [7]).

Чи дощь падає? Нѣ, (єсть) погода. Вчера падавъ снѣгъ. Лыскало и гремѣло. Буде мерзнути. Снѣгъ падати-ме (падати буде).

1) jedermann. 2) lieben. 3) niemand. 4) jemand. 5) das Zimmer. 6) der Lügner. 7) Glauben schenken (man).

Вôдмѣну займенниковъ пытаючихъ якъ и взглядныхъ глядй на таблици стѣннôй.

Вôддѣлъ четвертый.

О приименникахъ.

A.

92.

Замѣсть вдяки бôдбираємо часто невдяку. Мешкаємо по-за мѣстомъ. Школа есть посередъ мѣста. Повыше села (по-надъ селомъ) будують млынъ. Понизше горы (по-пôдъ горою) пасуть ся конѣ и волы. За-для слабости школяръ не зробивъ задачѣ. По сѣмъ боцѣ рѣки ставляємо (будуємо) домъ. По томъ боцѣ рѣки платить ся мыто вôдъ дороги и мостовѣ. Сынъ есть пустый; донька учить ся пильно. Съ причины (черезъ) сына має отець клопотъ, съ причины доньки утѣху.

Anstatt (або statt) des Dankes ernten wir oft Undank. Wir wohnen **außerhalb** der Stadt. Die Schule ist **innerhalb** der Sadt. **Oberhalb** des Dorfes baut man eine Mühle. **Unterhalb** des Berges weiden (grasen) Pferde und Ochsen. Der Krankheit **halber** (або Krankheits **halber**) hat der Schüler die Aufgabe nicht gemacht. **Diesseits** der Flußes bauen wir ein Haus. **Jenseits** des Flußes zahlt man Straßen- und Brückenmaut. Der Sohn ist ausgelassen; die Tochter lernt fleißig. **Wegen** des Sohnes (des Sohnes **wegen**) hat der Vater Verdruß, der Tochter **wegen** Freude.

Приименники управляючи другимъ падежемъ.

Передъ именниками кладуть ся:	По именнику кладуть ся:
anstatt або **statt**, замѣсть; **außerhalb**, за, по-за; **innerhalb**, въ, посередъ, внутрь; **oberhalb**, повыше, по-надъ; **unterhalb**, понизше, по-пôдъ; **diesseit**, **diesseits**, по сѣмъ боцѣ, съ сеи стороны; **jenseit**, **jenseits**, по томъ боцѣ, съ тои стороны; **inmitten**, посередъ, помѣжь; **kraft**, силою, въ силу;	**halben** або **halber**, за-для, ради.

Передъ йменниками кладуть ся:	
laut, посла, ведла, по; **mittels**, **vermittelſt**, за помочею, черезъ; **unweit**, недалеко; **unfern**, недалеко; **vermöge**, въ силѣ, черезъ; **während**, подчасъ; **um** (Gottes) **willen**, ради (Бога); **rückwärts**, зъ (по) задѣ; **ſeitwärts**, зъ бокѣ.	

Передъ йменникомъ або по йменнику кладуть ся:
ungeachtet, мимо, помимо; **zufolge**, въ наслѣдокъ, черезъ; **wegen**, зъ-за, для, съ причины; **gemäß**, посла.

Примѣтка. Той самъ прийменникъ нѣмецкій мае неразъ въ рускômъ языцѣ колька значѣнь и на вôдворотъ. (Поровнай дальши таблички). Нѣмецкû прийменники управляють по большôй части йншими падежами, якъ рускû.

93 (якъ 92).

Вправы руско-нѣмецкû.

Хочь ты и обѣцявъ ся (мимо твоеи обѣтницѣ [1]), не навѣстивъ-есь мене. Недалеко вôдъ ратуша [2]) мешкае [3]) мôй братъ. Пôдчасъ науки мы (есмо) спокойнû [4]). Силою умовы [5]) слуга домагае ся [6]) заплаты. Посла (по) приказу [7]) батька спродавъ я коня. Замѣсть образка даровавъ менѣ учитель книжку.

[1]) das Verſprechen. [2]) das Rathaus. [3]) wohnen. [4]) ruhig. [5]) der Vergleich, der Vertrag. [6]) verlangen. [7]) der Befehl.

Б.

94.

Иду зъ мѣста. Я купивъ забавку зъ глины (зъ дерева, съ паперу, зô срѣбла, зъ золота). Окромъ мого брата не маю приятеля. Буда лежить насу-

Ich gehe **aus** der Stadt. Ich habe ein Spielzeug **aus** Lehm (**aus** Holz, **aus** Papier, **aus** Silber, **aus** Gold) gekauft. **Außer** meinem Bruder habe ich keinen Freund. Ofen liegt

против Пе́штꙋ. Чи сей чоловѣкъ есть пра́ведный? **По** мо́ѣй га́дцѣ (по́сля моеи га́дки) вонъ лꙋка́вый. Вѣтеръ звертáє ся **къ** за́падови. **Водъ** годи́ны ужѐ вонъ тꙋтъ жде. Гра́є ся **зъ** дѣтьми́.

Кра́є хлѣбъ ножéмъ. Ви́джꙋ очи́ма.

Pesth **gegenüber.** Ist der (dieser) Mann rechtschaffen? **Nach** meiner Meinung (meiner Meinung **nach**) ist er falsch. Der Wind wendet sich **gegen** Westen. **Seit** einer Stunde wartet er schon hier. Er spielt **mit** den Kindern.

Er schneidet Brot **mit** dem Meßer. Ich sehe **mit** den Augen.

Примѣтка. Шéстый пáдежь выражáє ся въ нѣмéцкôмъ языцѣ трéтимъ пáдежемъ съ прийменникомъ **mit**, коли́ выражáємо орꙋ́де, котры́мъ що рóбить ся; н. пр. кра́ю ножéмъ, ich schneide mit dem Messer. Коли́-жь въ языцѣ рꙋ́скôмъ стоить шéстый пáдежь съ прийменникомъ, то и въ нѣмéцкôмъ языцѣ добрáти потрéба одвѣтного прийменника. — По глагóлѣ *бꙋ́ти* выражáє ся шéстый пáдежь чéрезъ пéршій.

Прийменники управляючй трéтимъ пáдежемъ.

Сй кладꙋ́ть ся **передъ** именникомъ:	сй **по** именникꙋ:
aus, зъ, изъ;	
außer, (ó)крóмъ, за, по-за;	
bei, при, килѧ, у;	
	entgegen, напрóтивъ, насꙋ́противъ;
	gegenüber, насꙋ́противъ;
	gemäß, пóслѧ, водповѣдно до;
mit, зъ, со;	**zuwider**, прóтивъ, сꙋ́противъ;
nächst, килѧ, по-при, поꙋзъ, зáразъ за:	
neben, килѧ, покôчь, коло, по-при:	сй **передъ** и **по**:
nebst, зъ, кразъ зъ, крóмъ;	**nach**,
seit, водъ;	по, пóслѧ, до, (н)дъ, (н)къ.
sammt, вразъ зъ;	
von, о, водъ, зъ (зо);	
zu, до, у;	

95 (ыкъ 94).

Вправы рꙋ́ско-нѣмéцкй.

При[1]) до́мѣ[2]) есть крини́цѧ[3]). Я бꙋвъ у[4]) ка́тька. Битка[5]) подъ (bei) Ли́пскомъ (Leipzig) бꙋла́ крова́ва[6]). Въ день (bei

Tag) свѣтить сонце. Въ ночи (bei Nacht) свѣтить мѣсяць[7]) и звѣзды[8]). Я купивъ домъ била (nächst) мѣста. Навѣрю̂ тебѣ вразъ (sammt) зъ моимъ другомъ. Била (neben) церкви есть дзвонница. Братъ навѣстивъ менѣ вразъ съ (sammt) своими дѣтьми. Дѣти говорять о добродѣйствахъ родичей. Я купивъ одъ (von) сестры домъ и городъ. Съ (von) Кракова до (nach) Львова есть (sind) 45 миль. Братъ купивъ батькови золотый перстѣнь на иманины[9]). Маю столъ камѣнный до города, дереваный до кухнѣ[10]). (ein Tisch von Stein, von Holz). Мати есть дома (zu Hause). Татаре[11]) пустошили[12]) Русь (mit) огнемъ[13]) и мечемъ[14]).

[1]) bei. [2]) das Haus. [3]) der Brunnen. [4]) bei. [5]) die Schlacht. [6]) blutig. [7]) der Mond. [8]) der Stern. [9]) zum Namenstage, zum Namensfeste. [10]) die Küche. [11]) der Tatar. [12]) verwüsten. [13]) das Feuer. [14]) das Schwert.

B.

96.

Дѣти молять ся за родичей. Я купивъ книжку для брата (для него). Мы сторожили (неспали) черезъ цѣлу ночь. Корабель плыне подъ вѣтеръ. Дитина не повинна робити супротивъ волѣ родичей. Черезъ гай ве ся поточокъ. Мы плыли вздовжь берега.

Die Kinder beten **für** die Eltern. Ich habe **für** den Bruder (für ihn) ein Buch gekauft. **Durch** die ganze Nacht (або die ganze Nacht hindurch) haben wir gewacht. Das Schiff segelt **wider** den Wind. Das Kind soll nicht **wider** den Willen der Eltern handeln. **Durch** den Hain schlängelt sich ein Bach. Wir segelten das Ufer **entlang.**

Прийменники управляючій четвертымъ падежемъ.

Сесй кладуть ся **передъ** именникомъ:	сесй **по** именнику:
	entlang, вздовжь, повздовжь;
für, для, за; **durch,** черезъ, крозь;	
	hindurch, черезъ, крозь.
gegen, противъ, (н)къ; **ohne,** безъ; **um,** доокола, о, по, за; **wider,** противъ, супротивъ.	

(ꙗкъ 96).

Вправы руско-нѣмецкї.

Дитина безъ (ohne) родичей есть нещаслива[1]). Землѧ крꙋтить сѧ[2]) доокола (um) сонцѧ. Мѣсѧць крꙋтить сѧ доокола землѣ. Дѣти згромаджꙋють сѧ[3]) довкола (um) своеи матери. Навѣщꙋ васъ подъ (gegen) вечѣръ[4]) (къ вечерови). Полюють[5]) вздовжь[6]) лѣса.

[1]) unglücklich. [2]) sich drehen. [3]) sich versammeln. [4]) der Abend. [5]) jagen. [6]) entlang.

Г.

97.

Вздовжь гостинцѧ сꙋть розличнї дерева. Вздовжь берега сꙋть вербы посадженї. Послѧ (по) приказꙋ мого пана посылаю тобѣ канарка. Згодно зъ баʒканемъ Вашимъ вже все готове до воʒдъѣздꙋ.

Längs der Landstraße sind verschiedene Bäume. **Längs** des Ufers (частѣйше dem Ufer) sind Weiden gepflanzt. **Zufolge** des Befehles meines Herrn (або dem Befehle meines Herrn **zufolge**) schicke ich dir einen Kanarienvogel. **Gemäß** Ihres Wunsches ist schon alles **zur** (замѣсть zu der) Abreise bereit.

Помимо свого майна скꙋпарь прецѣжь не есть щасливый. Черезъ мѣсѧць навчивъ сѧ ѧ танцювати.

Trotz seines Vermögens (або **trotz** seinem Vermögen) ist der Geizhals doch nicht glücklich. **Binnen** eines Monates (або **binnen** einem Monate) habe ich tanzen gelernt.

Примѣтка. Декотрї приименники можна лучити зъ родовниками. (Глядй табличку.)

Приименники управляючї падежемъ 2-имъ або 3-имъ.

Сесї уживають ся **передъ** именникомъ:	сесї **по** именнику:
außer, за, по-за, зо-внѣ;	
ob, за II. — надъ III.;	
binnen, въ, до, черезъ, за;	
längs, вздовжь;	
zufolge, послѧ, по, на, въ наслѣдокъ II.	**zufolge,** послѧ, на, въ наслѣдокъ. III.
trotz, мимо, не вважаючи на, противъ.	

Примѣтка. Приименникъ zufolge положеный передъ именникомъ управляе падежемъ вторымъ, положеный по именнику управляе падежемъ третимъ.

Д.

98.

Положене мѣста надъ рѣкою есть корыстне и приятне. Не важь ся (итй) надъ рѣку, вода есть глубока, а беректъ стромкій. Образъ виситъ на стѣнѣ. Повѣсь образъ на стѣну. Я положилъ рисунки на столѣ. Положй хлѣбъ на столѣ (на столъ). Граю ся за домомъ на лузѣ. Подиви ся (по)за домъ на лугъ. Школярѣ учать ся въ школѣ. Биля мене есть мѣсце, сядь собѣ коло мене. Помѣжь столомъ а вокномъ есть крѣсло. Поставте крѣсло помѣжь столомъ а вокномъ. Сядь собѣ подъ деревомъ въ тѣни. Маю кашель, волѣю сѣсти собѣ на сонци. На сонци жарко, голова буде теке болѣти.

Die Lage einer Stadt **an** einem Fluße ist vorteilhaft und angenehm. Wage dich nicht **an** den Fluß, das Waßer ist tief und das Ufer steil. Das Bild hängt **an** der Wand. Hänge das Bild **an** die Wand. Ich habe die Zeichnungen **auf** den Tisch gelegt. Lege das Brot **auf** den Tisch. Ich spiele **hinter** dem Hause **auf** der Wiese. Schau **hinter** das Haus **auf** die Wiese. Die Schüler lernen **in** der Schule. **Neben** mir ist Platz, setze dich **neben** mich. **Zwischen** dem Tische und dem Fenster ist ein Seßel. Stellet den Seßel **zwischen** den Tisch und das Fenster. Setze dich **unter** den Baum **in** den Schatten. Ich habe Husten, und werde mich lieber **an** die Sonne setzen. **An** der Sonne ist es heiß, der Kopf wird dir wehe tun.

Прийменники управляючи падежемъ 3-имъ або 4-ымъ.

Уживають ся только **передъ** именникомъ	
на пытане **де? wo?** управляють 3-имъ падежемъ	4-ымъ падежемъ управляють на пытане **куды? wohin?**
an, при, надъ, на; **auf**, на, за; **hinter**, за; **in**, въ, до, на; **neben**, при, биля, покочь; **über**, надъ, по-надъ, черезъ; **unter**, подъ, (по)мѣжь; **vor**, передъ, водъ; **zwischen**, мѣжь, межи.	(тіи самі).

99.

Розговóры.

А. Де ты бȣвъ?

Б. Я бȣвъ въ це́рквѣ. Мой дѣдо есть ужѐ въ це́рквѣ.

А. Ма́ешь часъ?

Б. Ма́ю.

А. Водведи́-жь се́стрȣ до горо́дȣ.

А. Де ме́шкаешь?

Б. Ме́шкаю за мѣстомъ бі́ля за́мкȣ гра́фа.

А. Де ты положи́въ ша́пкȣ?

Б. Я покла́въ еѣ на сто́льцй при ло́жкȣ бра́та.

А. Водъ ко́го ма́ешь но́жикъ водъ перъ?

Б. Маю водъ его̀ бра́та.

А. Съ кимъ хо́дишь до шко́лы?

Б. Зъ бра́томъ.

А. Де есть ва́ша шко́ла?

Б. На́ша шко́ла есть неда-ле́ко це́ркви (за це́рквою).

А. Що тамъ на столѣ?

Б. Се книжки́. Ба́тько кȣпи́въ ихъ въ книга́рни.

A. Wo bist du gewesen?

B. Ich bin **in** der Kirche gewesen. Mein Großvater ist schon **in** der Kirche.

A. Hast du Zeit?

B. Ja.

A. Begleite also die Schwester **in** den Garten.

A. Wo wohnst du?

B. Ich wohne **außerhalb** der Stadt **neben** dem Schloße des Grafen.

A. Wo hast du die Mütze **hin-gelegt?**

B. Ich habe sie **auf** den Stuhl **ne-ben** dem Bette des Bruders gelegt.

A. **Von** wem hast du das Fe-dermeßer?

B. Ich habe es **von** seinem Bruder.

A. **Mit** wem besuchst du die Schule?

B. **Mit** meinem Bruder.

A. Wo ist euere Schule?

B. Unsere Schule ist **unweit** der Kirche (**hinter** der Kirche).

A. Was ist dort **auf** dem Tische?

B. Es sind Bücher. Der Vater hat sie **in** der Buchhandlung gekauft.

100.

Вправы руско-нѣмецкій.

Повѣсь [1]) зе́ркало [2]) на [3]) стѣнѣ [4]) (an die Wand). (Оно̀) ви́сить ужѐ на стѣнѣ̀. Хма́ры [5]) уно́сять ся [6]) надъ [7]) землею. Положи́ [8]) пантофлѣ [9]) подъ (unter) ло́жко [10]). Сȣть ужѐ подъ ло́жкомъ. Ли́па [11]) цвитѐ пе́редъ (vor) до́момъ. Чи твой братъ есть до́ма (zu Hause)? Нема̀ его̀ до́ма. Вонъ въ (in) горо́дѣ

по тóмъ боцѣ (jenseit) рѣки. Въ Африцѣ[12]) ѣздать[13]) люде звычайно[14]) на верблюдахъ[15]). Вывѣрка[16]) жïе[17]) въ (in) лѣсахъ. Вывѣрки пробуваютъ[18]) звычайно на (auf) деревахъ.

[1]) hängen. [2]) der Spiegel [3]) an. [4]) die Wand. [5]) die Wolke. [6]) schweben. [7]) über. [8]) legen. [9]) der Pantoffel. [10]) das Bett. [11]) die Linde. [12]) Afrika. [13]) reisen. [14]) gewöhnlich. [15]) das Kameel. [16]) das Eichhörnchen. [17]) leben. [18]) weilen.

Вôддѣлъ пятый.

О приложникахъ.

101.

Ставляемо помешканя нашѣ зъ дерева, съ каменѣвъ, зъ вапна, пѣску и глины. Люде жïютъ хлѣбомъ и мясомъ, овощами и городниною, масломъ и сыромъ. Хлѣбъ и мясо суть здоровыми стравами. Италïя доставляе намъ вина, оливы, шовку, бавовны, цитрûнъ, помаранчь и фïгъ. Праця и задоволене суть жерелами щастя чоловѣка. Ненависть, зависть, злость и месть обезчещаютъ чоловѣка. Убожество не есть встыдомъ. Чеснота больше варта, якъ краса.

Wir bauen unsere Wohnungen aus **Holz, Steinen, Kalk, Sand** und **Lehm.** Die Menschen nähren sich von **Brot** und **Fleisch,** von **Obst** und **Gemüse,** von **Butter** und **Käse. Brot** und **Fleisch** sind gesunde Speisen. Italien liefert uns **Wein, Öl, Seide, Baumwolle, Zitronen, Pomeranzen** und **Feigen. Tätigkeit** und **Zufriedenheit** sind die Quellen der Glückseligkeit des Menschen. **Haß, Neid, Zorn** und **Rache** entehren den Menschen. **Armut** ist keine Schande. **Tugend** ist mehr wert als **Schönheit.**

Примѣтка. Именники збôрнû, такожь именники умысловû, коли стоятъ въ змыслѣ загальнôмъ, уживаютъ ся безъ родôвника.

А.

102.

Тутъ есть добра шинка, добра юшка и добрый хлѣбъ. Чи маете добрый папѣръ и добрый атраментъ? Нашъ огороднивъ мае славнû овощѣ. Волѣю шклянку зимнои воды або

Hier ist gut**er** Schinken, gut**e** Suppe und gut**es** Brot. Haben Sie gut**es** Papier und gut**e** Tinte? Unser Gärtner hat vortreffliches Obst. Ich habe lieber ein Glas frisch**en** Waßers **aбо**

свѣжого молока нѣжь фляшкꙋ кепского вина. **Моцна** кава не єсть здорова. **Правдива** приязнь трѣває довго. **Пильнымъ** ученикамъ сꙋть учителѣ прихильнѣ. **Добрымъ** дѣтямъ кꙋпꙋють родичѣ всѣлякѣ дарꙋнки. **Въ** дєякихъ краяхъ знаходятьсѧ высокѣ горы, широкѣ и глꙋбокѣ рѣки, просторѣ озера и великѣ лѣсы.

Ich habe lieber ein Glas frisch**es** Waßer oder frisch**e** Milch (frisch**er** Milch), als eine Flasche schlecht**en** Weines. Stark**er** Kaffee ist ungesund. Wahr**e** Freundschaft dauert lange. Fleißig**en** Schülern sind die Lehrer gewogen. Gut**en** Kindern kaufen die Eltern verschieden**e** Geschenke. In manchen Ländern gibt es hoh**e** Berge, breit**e** und tief**e** Flüße (Ströme), weit**e** Seen und groß**e** Wälder.

Вôдмѣна приложникôвъ,

передъ котрыми нема анѣ родôвника анѣ якого слова приложного.

Число єдиничне.

1. süß**er** Wein,	süß**e** Frucht,	süß**es** Aepfelchen,
2. süß**en** (-**es**) Weines,	süß**er** Frucht,	süß**en** (-**es**) Aepfelchens,
3. süß**em** Weine,	süß**er** Frucht,	süß**em** Aepfelchen,
4. süß**en** Wein,	süß**e** Frucht,	süß**es** Aepfelchen.

Число многе.

1. süß**e** Weine,	Früchte,	Aepfelchen,
2. süß**er** Weine,	Früchte,	Aepfelchen,
3. süß**en** Weinen,	Früchten,	Aepfelchen,
4. süß**e** Weine,	Früchte,	Aepfelchen.

Примѣтка. Коли передъ приложникомъ не стоить анѣ родôвникъ анѣ займенникъ приложный (посѣдательный, указуючій, взглядный), тогды приложникъ прибирає сесї окôнченя:

		для роду мужеского	для роду женьского	для роду середнёго
Число єдиничне	1.	er	e	es
	2.	en (es)	er	en (es)
	3.	em	er	em
	4.	en	e	es.
Число многе		1. e	3. en	
		2. er	4. e.	

103.

Розговòры.

Я. Що ты кꙋпи́въ въ сѣмъ склéпѣ?

Б. Ѧ кꙋпи́къ атрамéнтꙋ, папéрꙋ, оловцѣвъ и лѧкꙋ.

Я. Чи мáє кꙋпéць такóжь черкóный атрáментъ и зелéный лѧкъ?

Б. Про се не пытáвъ ѧ.

Я. Бꙋвáй здорóвъ (прощáй)!

Я. Де вашь горóдъ?

Б. Нашь горóдъ за мѣстомъ.

Я. Що тамъ маєте?

Б. Въ нáшомъ горóдѣ сꙋть ѧ́блока. грꙋшкѝ и сливкѝ. Мáємо такóжь крáснѝ рóжѣ, пéстрѝ тꙋлипáны и гáрнѝ фіѧ́лки.

Я. Я щожь вы рóбите въ холодникꙋ̀ (въ альтанѣ)?

Б. Въ альтáнѣ вчимò сѧ (нáшои) лéкцїѣ. Мáти роскáзꙋє намъ тꙋтъ и́ногдѣ всѣлѧ́кѝ пóвѣсточки.

A. Was hast du in diesem Gewölbe gekauft?

B. Ich habe Tinte, Papier, Bleistifte und Siegellack gekauft.

A. Hat der Kaufmann auch **rote** Tinte und **grünes** Siegellack?

B. Ich habe darnach nicht gefragt

A. Lebe wohl.

A. Wo ist euer Garten?

B. Unser Garten ist außer der Stadt.

A. Was habt ihr dort?

B. In unserem Garten sind Aepfel, Birnen und Pflaumen. Wir haben auch **schöne** Rosen, **bunte** Tulpen und sehr **hübsche** Veilchen.

A. Und was macht ihr in der Gartenlaube?

B. In der Gartenlaube lernen wir unsere Lekzion. Die Mutter erzählt uns hier manchmal **verschiedene** Geschichtchen.

104 (ѧкъ 102).

Вправы рꙋ́ско-нѣмецкѝ.

а) Кꙋпѝ менѣ сóли, пéрцю[1]), мꙋ̂штáрды[2]) и оли́вы[3]). Кꙋнá[4]) дꙋсить[5]) кꙋри[6]), гóлꙋбы и крóликѝ[7]). Безталáнный[8]) мáє рѣдко[9]) приѧ́телѣвъ. Жꙋрка̀[10]) и невдоволéне[11]) мéшкають чáсто въ палáтѣ[12]) когача̀[13]); весéлость[14]) и свобода̀[15]) въ хáтцѣ[16]) заробника.

[1]) der Pfeffer. [2]) der Senf. [3]) das Oel. [4]) der Marder. [5]) würgen. [6]) die Hühner. [7]) das Kaninchen. [8]) der Unglückliche. [9]) selten. [10]) der Gram. [11]) die Unzufriedenheit. [12]) der Palast. [13]) der Reiche. [14]) der Frohsinn. [15]) die Heiterkeit, die Freimütigkeit. [16]) die Hütte.

в) Кꙋпи́въ менѣ дóброго папéрꙋ и чóрного атрамéнтꙋ[1]). Кꙋ́харка кꙋпи́ла свѣжого[2]) мáсла[3]) и дóброго хлѣба[4]). Стрꙋсь

маѐ высокі̂[5]) ноги, довгꙋ шію[6]), але дꙋже короткі̂[7]) крила[8]). Величь[9]) и богацтва[10]) сꙋть рѣчи[11]) марні̂[12]). Надъ[13]) Ренομъ[14]) сꙋть великі̂ мѣста, красні̂ села, старинні̂[15]) замкѝ[16]) и славні̂[17]) винограды[18]). Мꙋрины мають грꙋбі̂ гꙋбы[19]), бѣлі̂ зꙋбы[20]) и кꙋчеряве[21]) волоса[22]). Рисꙋемо оловцями на бѣломъ паперѣ, а на чорныхъ табличкахъ бѣлою крейдою[23]). Дꙋнай[24]) и Висла[25]) сꙋть великі̂ рѣки. Карпаты и Альпы сꙋть высокі̂ горы. Италїя[26]) доставляє намъ хорошои[27]) оливы, красного шовкꙋ[28]) и доборныхъ овощѣвъ. Вѣчливость[29]) нѣчого не коштꙋє[30]), а подаѐ[31]) часто великі̂ корысти[32]).

[1]) die Tinte. [2]) frisch. [3]) die Butter. [4]) das Brot. [5]) hoch. [6]) der Hals. [7]) kurz. [8]) der Flügel. [9]) die Größe. [10]) der Reichtum. [11]) das Ding. [12]) vergänglich. [13]) am. [14]) der Rhein. [15]) alt. [16]) das Schloß. [17]) trefflich. [18]) der Weinberg. [19]) die Lippe. [20]) der Zahn. [21]) kraus. [22]) das Haar. [23]) die Kreide. [24]) die Donau. [25]) die Weichsel. [26]) Italien. [27]) fein, vortrefflich. [28]) die Seide. [29]) die Höflichkeit. [30]) kosten. [31]) gewähren. [32]) der Vorteil.

(Ѩкъ 103.)

Розговоры.

Я. Чи вашь огородникъ маѐ красні̂ квѣткѝ? — Б. Такъ. Маѐ такожь доборні̂ овощѣ и всѧлякі̂ смачні̂ городовины[1]).

Я. Чи маєшь бѣлый паперъ? — Б. Маю только сивый[2]) паперъ. Мати кꙋпить менѣ паперꙋ, перъ, оловцѣвъ и атраментꙋ.

[1]) das Gemüse. [2]) grau.

Б.

105.

1. Добрый сынъ (добра донька, добре дитѧ) есть утѣхою батька.	Der **gute** Sohn (die **gute** Tochter, das **gute** Kind) ist die Freude des Vaters.
2. Поведене доброго сына (доброи донькѝ, доброго дитѧти) справляє родичамъ утѣхꙋ.	Die Aufführung des **guten** Sohnes (der **guten** Tochter, des **guten** Kindes) macht den Eltern Freude.
3. Добромꙋ сынови (доброй доньцѣ, добромꙋ дитѧти) бажаємо добра.	Dem **guten** Sohne (der **guten** Tochter, dem **guten** Kinde) wünschen wir Gutes.
4. Доброго сына (добрꙋ донькꙋ, добре дитѧ) родичѣ любѧть.	Den **guten** Sohn (die **gute** Tochter, das **gute** Kind) lieben die Eltern.

Примѣтка. Тй самй рѣченя выскажи въ числѣ многомъ и давай приложникамъ черезъ всѣ падежѣ окончения на **en**. Такъ само вôдмѣняють ся приложники, колй передъ ними стоять займенники указуючй, взглядни або пытаючй (глядй таблицю), або числôвникй неозначенй: jeder, mancher, sämmtlicher, alle, einige, etliche, mehrere, wenige, viele.

Робучій селянинъ справляє (оброблає) плодовиту ролю. Невиннй забавкй сихъ малыхъ дѣтей суть добрымъ родичамъ приятнй. Я даровалъ сей красный образокъ доньцѣ старого сусѣда, а сю нову книжку пильному сынови убогои кухарки. И малому червачкови житѐ есть миле. Боберъ есть второпне звѣря. Новй скриптуры сего пильного ученика и тои гречнои дѣвчинки суть чистй. Мы есмо дѣтьми того самого доброго отца въ нѣбѣ. Кождый пильный школяръ есть милый учителеви. Деякй краснй квѣткй не пахнуть зовсѣмъ. Котрыйже хорый чоловѣкъ не кажає подужати? Въ котрой великой рѣцѣ жіють крокодилѣ?

Der arbeitsame Landmann bebauet den fruchtbaren Acker. Die unschuldigen Spiele dieser kleinen Kinder sind den guten Eltern angenehm. Ich habe dieses neue Bild der Tochter des alten Nachbars und dieses neue Buch dem fleißigen Sohne der armen Köchin geschenkt. Auch dem kleinen Wurme ist das Leben lieb. Der Biber ist ein kluges Tier. Die neuen Schreibhefte dieses fleißigen Schülers und jenes artigen Mädchens sind sauber. Wir sind die Kinder desselben guten Vaters im Himmel. Jeder fleißige Schüler ist dem Lehrer lieb. Manche schöne Blumen duften gar nicht. Welcher kranke Mensch wünscht nicht gesund zu werden? In welchem großen Fluße leben die Krokodile?

Взорцѣ.

Число единичне.

1. der grüne Wald,	die grüne Wiese,	das grüne Feld,
2. des grünen Waldes,	der grünen Wiese,	des grünen Feldes,
3. dem grünen Walde,	der grünen Wiese,	dem grünen Felde,
4. den grünen Wald,	die grüne Wiese,	das grüne Feld.

Число многе.

1. die grünen Wälder,	Wiesen,	Felder,
2. der grünen Wälder,	Wiesen,	Felder,
3. den grünen Wäldern,	Wiesen,	Feldern,
4. die grünen Wälder,	Wiesen,	Felder.

Примѣтка. Коли передъ прилóжникомъ стойть родôвникъ der, die, das, займенникъ указуючій, числôвникъ неозначеный (зъ вымкою kein), абó займенникъ пытáючій welcher -e -es, тогды прилóжникъ прибирає окôнченя слѣдуючі:

	въ рóдѣ мужескôмъ	въ рóдѣ жéньскôмъ	въ рóдѣ серéднѣмъ
Число единичне.	1. e 2. en 3. en 4. en	e en en e	e en en e
Число многе.	1. en 3. en 2. en 4. en		

Примѣтка. Прилóжники кôнчáть ся въ 1. и 4. пáдежи числá мнóгого такóжь на e, коли пéредъ ними стоять числôвники неозначені: manche, sämmtliche, alle, einige, etliche, mehrere, wenige, viele.

106.

Розговóры.

А. Що коштує (по чóму) лóкоть сéго зелéного сукнá, и сóтнарь сéго бѣлого цукру?

A. Was (wie viel) kostet die Elle von diesem grünen Tuch, und ein Zentner von diesem weißen Zucker?

Б. Лóкоть сукнá коштує 4, а сóтнарь цукру 32 рéньски австр. вал.

B. Eine Elle Tuch kostet vier, und ein Zentner Zucker zwei und dreißig Gulden öst. Währ.

А. Се дуже дóрого. Скажѣть менѣ послѣдню цѣну.

A. Das ist sehr teuer. Sagen Sie mir den letzten Preis.

Б. Не любю торговáти-сь.

B. Ich handle nicht gern.

А. Добрый день, люба прия-телько. Що мáешь въ сѣй новóй корóбочцѣ?

A. Guten Morgen, liebe Freundin. Was hast du in diesem neuen Körbchen?

Б. Я купила крохмалю и мыла до пранѧ, сі-жь бла-вáты и фіѧлки суть для моéи сестры. Мáю тутъ такóжь цибулю, огóрки, хрѣнъ, шпарáги и рéдьку.

B. Ich habe Stärkmehl und Seife zum Waschen gekauft, diese schönen Kornblumen und Veilchen aber sind für meine Schwester. Ich habe hier auch Zwiebeln, Gurken, Kren, Spargel und Rettige.

А. Хто даровáвъ сéму пильному хлóпцеви сю гáрну книжку?

A. Wer hat diesem fleißigen Knaben dieses schöne Buch geschenkt?

Б. Єго̀ батько даровáвъ емȣ̀ сю гáрнȣ книжкȣ по екзáменѣ.	B. Sein Vater hat ihm dieses **schöne** Buch nach der Prüfung geschenkt.
А. Що се за гáрни̂ квѣтки?	A. Was sind das für schöne Blumen?
Б. Ѧ тобѣ скáжȣ. Се бѣла левкóнїѧ, се пóвный гвóздикъ, се пéстри̂ тȣлипáны, се сúнїй гїакúнтъ, а тамъ фїѧлки, сестрúчки и лилїѣ.	B. Ich werde es dir sagen. Das ist eine weiße Levkoje, das eine volle Nelke, das sind bunte Tulpen, das ist eine blaue Hyacinthe, und dort sind Veilchen, Stiefmütterchen und Lilien.
А. Чи мáете таки̂ крáсни̂ дéрева въ вáшомъ садѣ?	A. Habet ihr solche **schöne** Bäume in euerem Obstgarten?
Б. Ѧки̂ дéрева?	B. Was für Bäume?
А. Таки̂, ѧкъ сѧ велúка ѧблȏнка, або̀ сѧ розлóжиста грȣша и сѧ высóка черéшнѧ.	A. Solche, wie dieser große Apfelbaum oder dieser **breitästige** Birnbaum und dieser hohe Kirschbaum.
Б. Въ нáшомъ горóдѣ сȣть лишѐ сȣнúцѣ, малúны и лѣсóви̂ орѣхи.	B. In unserm Garten sind nur Erdbeeren, Himbeeren und Haselnüße.

107 (ѧкъ 105).

Вправы рýско-нѣмецки̂.

Дóбрый Ивáсь есть хóрый. Мала̀ Зосѧ есть дȣже мúла [1]). Сей богáтый панъ [2]) мéшкае [3]) у (bei) мóго вȣ́йка. Мȏй братъ садúвъ [4]) се высóке дéрево въ нáшомъ горóдѣ. Донька̀ сéи старой жѣнки [5]) есть дȣже хóра. Отéць сéго молодóго чоловѣка мéшкае въ Кїевѣ на (in) передмѣстю [6]) недалéко Днѣпра̀. Крáсни̂ днѣ людского [7]) житѧ̀ [8]) трѣвáють [9]) лишь часúнȣ [10]). Верхи̂ [11]) высóкихъ гȏръ сȣть и въ лѣтѣ [12]) снѣгóмъ [13]) и лéдомъ [14]) покры́ти̂ [15]). Чȣ́йный [16]) песъ [17]) есть пожитóчнымъ звѣрѧтемъ домовы́мъ. Чéсный [18]) чоловѣкъ ратȣе [19]) свóго приѧтелѧ въ потрéбѣ [20]). Бѣла лúлїѧ [21]) есть óбразомъ чистоты [22]). Дéкотри̂ крáсни̂ ростúны сȣть ѣдовúти̂ [23]), а все-тáки [24]) сȣть дéколи [25]) пожитóчни̂ [26]). Не-одна̀ дóбра дитúна стаѐ безталáнною чéрезъ смéрть [27]) своúхъ рóдичей. Ѧ кȣпúвъ кȏлька новы́хъ книжóкъ и кȏлька новы́хъ образкȏвъ. Дѣти дéѧкихъ богáтыхъ рóдичей не любѧть учúти сѧ. Рóдичѣ такúхъ недбáлыхъ [28]) дѣтéй сȣть нещаслúви̂. Дѣти мнóгихъ убóгихъ рóдичей учáть сѧ дóбре.

Веселый спѣвъ жайворонка робить хлѣборобови[29]) тажку[30]) працю[31]) приятною[32]).

[1]) lieb, angenehm. [2]) der Herr. [3]) wohnen. [4]) pflanzen. [5]) das Weib. [6]) die Vorstadt. [7]) menschlich. [8]) das Leben. [9]) dauern. [10]) der Augenblick. [11]) der Gipfel. [12]) der Sommer. [13]) der Schnee. [14]) das Eis. [15]) bedeckt. [16]) wachsam. [17]) der Hund. [18]) ehrlich. [19]) retten. [20]) die Not. [21]) die Lilie. [22]) die Keuschheit. [23]) giftig. [24]) ungeachtet dessen. [25]) manchmal. [26]) nützlich. [27]) der Tod. [28]) nachläßig. [29]) der Ackersmann. [30]) schwer. [31]) die Arbeit. [32]) angenehm machen.

108 (як 106).

Розговоры.

Я. Де ты купивъ такихъ добрыхъ яблокъ[1]) и такихъ великихъ грушокъ[2])? — Б. Я купивъ ихъ у (bei) перекупки[3]) по тамтомъ боцѣ церкви.

Я. Де ты купивъ сей золотый[4]) годинникъ? — Б. Мой батько купивъ его у годинникаря[5]) недалеко малого ринку[6]).

Я. Хто мешкае въ сѣмъ гарномъ новомъ[7]) домѣ? — Б. Теперь[8]) нѣхто не мешкае. Панъ Н. Н. выѣхавъ (ist verreist) до (nach) Львова.

Я. Кому даровавъ ты сего чуйного[9]) пса и тоту гарну котку? — Б. Сей чуйный песъ и тота гарна котка суть ще дома у (bei) мого вуйка.

Я. Чи суть у васъ такі красні дерева, якъ примѣромъ (zum Beispiel) сей великій дубъ, ся высока тополя, ся тѣниста[10]) липа (die Linde), сей высокій вязъ[11]) и сей розложистый[12]) кленъ[13])? — Б. У насъ суть только вербы[14]), березы[15]), ялицѣ[16]), вольхи[17]), сосны[18]) и смереки (die Rottanne, die Rotfichte).

Я. Чимъ живить ся китъ[19])? — Б. Китъ живить ся только малыми звѣрятами морскими, н. пр. раками[20]), оселедцами[21]) и т. д.

Я. Чому не пожирае[22]) великихъ звѣрятъ? Мае прецѣжь велику[23]) пащу[24]). — Б. Его горло[25]) есть дуже вузке.

[1]) der Apfel. [2]) die Birne. [3]) die Hökerin, die Trödlerin. [4]) golden. [5]) der Uhrmacher. [6]) der Ringplatz. [7]) neu. [8]) jetzt. [9]) wachsam. [10]) schattig. [11]) die Ulme. [12]) ausgebreitet. [13]) der Ahorn. [14]) die Weide. [15]) die Birke. [16]) die Tanne. [17]) die Erle. [18]) die Fichte. [19]) der Walfisch. [20]) der Krebs. [21]) der Häring. [22]) verzehren. [23]) weit. [24]) der Rachen. [25]) der Schlund.

B.

109.

1. Уцти́вый хло́пець (уцти́ва донька́, уцти́ве дитѧ̀) го̂дный (го̂дна, го̂дне) есть любо́ви.

Ein redlich**er** Knabe (eine redlich**e** Tochter, ein redlich**es** Kind) ist liebenswürdig.

2. Се́рце уцти́вого хло́пцѧ (уцти́вои донькѝ, уцти́вого дитѧ́ти) по́вне есть стра́ха Бо́жого.

Das Herz eines redlich**en** Knaben (einer redlich**en** Tochter, eines redlich**en** Kindes) ist voller Gottesfurcht.

3. Уцти́вомꙋ хло́пцеви (уцти́во̂й доньцѣ́, уцти́вомꙋ дитѧ́ти) ѧ ко̂дъ се́рцѧ радъ.

Einem redlich**en** Knaben (einer redlich**en** Tochter, einem redlich**en** Kinde) bin ich herzlich gut.

4. Уцти́вого хло́пцѧ (уцти́вꙋ до́нькꙋ, уцти́ве дитѧ̀) лю́бить ко́ждый.

Einen redlich**en** Knaben (eine redlich**e** Tochter, ein redlich**es** Kind) liebt jedermann.

Примѣтка. Выскажи тѝ самѝ ре́ченя въ числѣ́ мно́го̂мъ, пропуска́ючи родо̂вникѝ ein, eine, ein, и око̂нчѝ прило́жники по̂сля око̂нче́нїй родо̂вника́ въ числѣ́ мно́го̂мъ (**e, er, en, e**).

Такъ само́ во̂дмѣняють ся прило́жники въ числѣ́ единѝчно̂мъ, колѝ пе́редъ нѝми поста́вишь займенники посѣда́тельнѝ або́ число̂внѝкъ неозна́ченый kein; въ числѣ́ же мно́го̂мъ ко̂нча́ть ся въ тако̂мъ злу́чаю прило́жники у всѣхъ па́дежахъ на **en**.

a) Марїѧ есть гре́чна дѣ́вчинка. Кїевъ есть стари́нный го́родъ. Обыча́ѣ просвѣче́ного на́рода сꙋть ла́годнѝ. Пи́льномꙋ школѧре́ви сꙋть учи́телѣ ласка́вѝ. Просвѣче́ный на́ро̂дъ поважа́ють дꙋже. На земли́ сꙋть высо́кѝ го́ры, тѣни́стѝ лѣсы, велѝкѝ рѣки и розлѝчнѝ на́роды.

Marie ist ein artig**es** Mädchen. Kijiw ist eine altertümlich**e** Stadt. Die Sitten eines gebildet**en** Volkes sind mild. Einem fleißig**en** Schüler sind die Lehrer gut. Ein gebildet**es** Volk schätzt man hoch. Auf der Erde sind hohe Berge, schattige Wälder, große Flüße und verschiedene Völker.

b) Моѧ до́бра ба́бка дарова́ла менѣ́ кра́снꙋ сви́ткꙋ. Робꙋ́чо̂сть твого́ че́стного опѣ́кꙋна есть намъ до́бре звѣ́стна. Его́ до́брый при́ѧтель навѣсти́ть ва́шихъ убо́гихъ своѧко́въ и на́шихъ стары́хъ ро́дичей. Навѣсти́ть тако́жь ей хо́рꙋ тѣ́ткꙋ

Meine gut**e** Großmutter hat mir ein schön**es** Kleid geschenkt. Die Arbeitsamkeit deines ehrlich**en** Vormundes ist uns wohl bekannt. Sein gut**er** Freund wird euere arm**en** Verwandten und unsere alt**en** Eltern besuchen. Er wird auch ihre krank**e** Tante und ihre

и ихъ робȣчихъ братôвъ. Я не богатый чоловѣкъ; ты также не маєшь великого маєткȣ. Вы не малї дѣти. Оминайте товариство сего негречного хлопця. Воздȣхъ есть прȣжисте, прозористе, тѣчнѣ и дȣже легке тѣло. Байки Глѣбова мають великȣ вартôсть. Кȣплю кождомȣ пильномȣ школяреви такій гарный образокъ. Цȣрайтесь товариства такого хлопця. Не вѣрь такомȣ брехȣнови.

arbeitsam**en** Brüder besuchen. Ich bin kein reich**er** Mann; du hast auch kein groß**es** Vermögen. Ihr seid keine klein**en** Kinder. Meidet die Gesellschaft dieses unartig**en** Knaben. Die Luft ist ein elastisch**er**, durchsichtig**er**, flüßig**er** und sehr leicht**er** Körper. Die Fabeln des Hlibow haben einen groß**en** Wert. Ich werde einem jeden fleißig**en** Schüler ein solches schöne Bild kaufen. Meidet die Gesellschaft eines solch**en** Knaben. Glaube einem solch**en** Lügner nicht.

Примѣтка. Займенники solcher и jeder прибирають звычайно въ числѣ единичнôмъ родôвникъ неозначеный ein, eine, ein, и тогды вôдмѣняють ся такъ, якъ приложники съ тымъ родôвникомъ.

Взорцѣ.

Число единичне.

1.	ein fromm**er** Knabe,	eine fromm**e** Tochter,	ein fromm**es** Kind;
2.	eines fromm**en** Knaben,	einer fromm**en** Tochter,	eines fromm**en** Kindes;
3.	einem fromm**en** Knaben,	einer fromm**en** Tochter,	einem fromm**en** Kinde;
4.	einen fromm**en** Knaben,	eine fromm**e** Tochter,	ein fromm**es** Kind.

Число многе.

1.	fromm**e**	Knaben,	Töchter,	Kinder;
2.	fromm**er**	Knaben,	Töchter,	Kinder;
3.	fromm**en**	Knaben,	Töchtern,	Kindern;
4.	fromm**e**	Knaben,	Töchter,	Kinder.

Примѣтка. Коли передъ приложникомъ стоить родôвникъ неозначеный, або займенникъ посѣдательный, або числôвникъ неозначеный kein, keine, kein, тогды приложникъ прибирає слѣдуючї окôнченя:

Число единичне.	въ родѣ мужескôмъ	въ родѣ женьскôмъ	въ родѣ середнѣмъ
	1. er	**e**	**es**
	2. en	**en**	**en**
	3. en	**en**	**en**
	4. en	**e**	**es**

Число множе.			
	1. e	зъ займенниками посѣдательными и съ числовникомъ kein	en
	2. er		en
	3. en		en
	4. e		en

110.

Розговóры.

a) Я. Якúмъ ученикомъ есть Ивáсь?

Б. Ивáсь есть пúльнымъ ученикомъ.

Я. Чи вôнъ твôй брáтъ?

Б. Вôнъ менѣ̀ рôдный братъ.

Я. Що се за птúчка?

Б. Се молодый чúжикъ.

Я. Чи и ты дуже любишь птúцѣ спѣвучѝ (есй великимъ любóвникомъ птиць спѣвучихъ)?

Б. Такъ. Яле тôлько въ нáшôмъ краснôмъ горóдѣ, такóжь въ поли, ако̀ въ тôмъ великôмъ лѣсѣ.

Я. Се менѐ рáдуе. Всѣмъ тымъ малы́мъ спѣвакáмъ мúла есть воля.

Я. Якѝ звѣрáта сутъ въ тôмъ великôмъ звѣринцѝ?

Б. Есть тамъ величный левъ, чóрный медвѣдь, величéзный слонь и горбáтый верблюдъ.

Я. Чи дуже подивлявъ ты оборóтнôсть тыхъ звúнныхъ малпочóкъ?

Б. Такъ, я подивлявъ еѣ. Я примѣчáвъ такóжь вторóпнôсть тóго величéзного слóна.

A. Was für ein Schüler ist Hänschen?

B. Hänschen ist ein fleißig**er** Schüler.

A. Ist er dein Bruder?

B. Er ist mein leiblich**er** Bruder.

A. Was ist das für ein Vogel?

B. Das ist ein jung**er** Zeisig.

A. Bist du auch ein groß**er** Liebhaber von Singvögeln?

B. Ja, aber nur in unserem schön**en** Garten, auch im Felde, oder in jenem großen Walde.

A. Das freut mich. Allen diesen kleinen Sängern ist die Freiheit angenehm.

A. Was für Tiere sind in dieser großen Menagerie? (читáй менажерѣ.)

B. Es ist dort ein prächtig**er** Löwe, ein schwarz**er** Bär, ein ungeheur**er** Elefant und ein buckelig**es** Kameel.

A. Hast du die Geschicklichkeit dieser flinken Aeffchen sehr bewundert?

B. Ja. Ich habe sie bewundert. Ich habe auch die Klugheit dieses ungeheuren Elefanten beobachtet.

Про лугъ.

Помѣжь Ивасемъ и Каролемъ.

Ивась. Чого ты такъ дуже радуешь ся?

Кароль. Нынѣ гарный день. Пойдемо знову на лугъ пана Новицкого.

И. Чи сей лугъ такій красный?

К. О! Дуже красный. Я бувъ вчера зъ батькомъ на сѣмъ лузѣ. Отець сказавъ менѣ найперше: Дѣла Сотворителя суть дуже краснѣ и подивнѣ. Приглядай ся имъ зъ увагою. Я збиравъ опосля всѣлякѣ квѣткѝ. Батько толковавъ менѣ про стать сихъ красныхъ и рожнокарвныхъ ростинъ. По-надъ любыми квѣточками трѣпотали ся (лѣтали) пестрѣ и гарнѣ мотыльчики. Робучѣ пчолочкѝ бренѣли и збирали мѣдъ. Було тамъ также трое ягнатокъ. Всѣ пасли ся и були дуже ласкавѣ. Одно погладивъ я. Посередъ луга журчавъ чистый поточокъ по каменяхъ. Въ сѣмъ поточку плюскались веселѣ рыбкѝ. Времѧ було дуже красне. Всѣлякѣ птичкѝ цвѣрѣнькали на деревахъ.

Von der Wiese.

Zwischen Hans und Karl.

Hans. Warum freuest du dich so sehr?

Karl. Heute ist ein schöner Tag. Wir werden wieder auf die Wiese des Herrn Nowicki gehen.

H. Ist die Wiese so schön?

K. O ja. Sie ist sehr schön! Ich war gestern mit dem Vater auf dieser Wiese. Der Vater sagte mir zuerst: Die Werke des Schöpfers sind sehr schön und bewunderungswürdig. Betrachte sie (dieselben) mit Aufmerksamkeit. Ich pflückte dann verschiedene Blumen. Der Vater erklärte mir die Gestalt dieser schönen und verschiedenfarbigen Gewächse. Ueber den lieblichen Blümchen flatterten bunte und schöne Schmetterlinge. Emsige Bienchen summten und sammelten Honig. Es waren dort auch drei Lämmchen. Alle graseten und waren sehr zahm. Ich streichelte eines. Inmitten der Wiese rieselte ein klares Bächlein über die Steine. In diesem Bächlein plätscherten die lustigen Fischlein. Das Wetter war sehr schön. Verschiedene Vögel zwitscherten auf den Bäumen.

Глядй розговоры подъ числомъ 68 про городъ и 88 про маѣвку. Котрѝ глаголы суть въ часѣ минувшомъ недоконаномъ? и т. н.

111 (якъ 109).

Вправы руско-нѣмецкѝ.

а) Кароль есть пильнымъ школяремъ. Добрый сынъ и добра донька суть потѣхою [1]) своихъ старыхъ [2]) родичей. Маю

до́брого ба́тька и до́брꙋ ма́тѣрь. Стефа́нъ єсть сы́номъ бога́того кꙋпцѧ̀[3]), а Улѧ́на єсть донькóю убóгои вдовы́[4]). Уцти́вомꙋ[5]) чоловѣ́кови ко́ждый вѣ́рить[6]). Чꙋ́йный песъ єсть пожито́чне звѣ́рѧ̀ домовê.

[1]) die Freude. [2]) alt. [3]) der Kaufmann. [4]) die Witwe. [5]) redlich. [6]) glauben.

б) Твой убо́гî ро́дичѣ прода́ли свôй ста́рый до́мъ. Чи бꙋла̀ твоѧ̀ мала̀ сестра̀ въ на́шôмъ вели́кôмъ горо́дѣ? На́ша молода̀ ґазды́нѧ[1]) єсть дꙋ́же до́бра па́нѣ. Мôй стры́й ма́є кра́сного конѧ̀ и кра́сного пса. Зо́сѧ ма́є ма́лꙋ̀ рꙋ́кꙋ и ма́лꙋ но́гꙋ. Єй брать учи́ть сѧ зъ мои́мъ ма́лымъ бра́томъ. Твôй вꙋ́йко прода́въ свôй кра́снî ко́нѣ на́шомꙋ до́бромꙋ прия́телеви. Твоѧ̀ мала̀ сестра̀ кꙋпи́ла кра́снꙋ кни́жкꙋ. Мôй ро́дичѣ ведꙋ́ть[2]) ощя́дне[3]) житѐ; выда́ють[4]) вели́кꙋ часть[5]) сво́го невели́чкого[6]) майна̀[7]) на (zur) пôдмо́гꙋ[8]) убо́гихъ.

[1]) die Wirtin. [2]) führen. [3]) sparsam. [4]) verwenden. [5]) der Teil. [6]) unansehnlich. [7]) das Vermögen. [8]) die Unterstützung.

112 (якъ 110).

Розгово́ры.

А. Дежь мôй ма́лый Ива́сь и моѧ̀ лю́ба Зо́сѧ?

Б. Гра́ють сѧ въ на́шôмъ вели́кôмъ горо́дѣ за до́момъ (ха́тою).

А. Чи не ма́єте Вы до́брыхъ перъ длѧ мо́го мало́го школѧра̀?

Б. Ма́ю до́брî пе́ра, новî скри́птꙋры[1]), чо́рный атраме́нтъ, шклѧнî[2]) каламарѣ[3]) и и́ншî при́боры шкôльнî[4]).

А. Покажѣ́ть менѣ сей ма́лый пѣ́рникъ[5]) и той ма́лый но́жикъ вôдъ перъ. За́втра пришлю̀[6]) мо́го старо́го слꙋгꙋ[7]) по (um) тîи рѣ́чи. Бꙋва́йте здоро́вî.

А. Хто кꙋпи́въ вôдъ (von) то́го держа́вцѧ[8]) сî кра́снî вôвцѣ, коро́вы и ко́нѣ[9])?

Б. Бога́тый кꙋпе́ць съ Кра́кова.

А. Колько ємꙋ̀ заплати́въ[10])?

Б. Я не бꙋвъ при сѣмъ (dabei). На нынѣшнôмъ ярмаркꙋ[11]) бꙋвъ кра́сный това́ръ[12]).

[1]) das Schreibheft. [2]) gläsern. [3]) das Tintenfaß. [4]) die Schulsache. [5]) die Federbüchse. [6]) schicken. [7]) der Bediente. [8]) der Pächter. [9]) das Pferd. [10]) zahlen. [11]) der heutige Jahrmarkt. [12]) das Vieh.

113.

а) Степенованє приложниковъ.

Приложники въ присудку на пытанє: якій, яка, яке? (при глаголѣ бути).

а) Корнило есть гречный. Осипъ есть гречнѣйшій, Маруся есть найгречнѣйша. Моя сукмана есть темна, твой плащь есть темнѣйшій, а его шапка єсть найтемнѣйша.	Kornel ist artig, Josef ist artig**er**, Marie ist **am** artig**sten**. Mein Rock ist dunkel, dein Mantel ist dunkl**er** und seine Mütze ist **am** dunkel**sten**.

Прислôвники поясняючи присудокъ на пытанє: якъ? (при всякихъ иншихъ глаголахъ).

Ты говоришь явно, братъ говорить явнѣйше, дитя говорить найявнѣйше. Ты дѣлаєшь благородно, вонъ дѣлає благороднѣйше, они дѣлають найблагороднѣйше.	Du redest offen, der Bruder redet offen**er**, das Kind redet **am** offen**sten**. Du handelst edel, er handelt edl**er**, sie handeln **am** edel**sten**.

Примѣтки. Приложнй присудки суть въ нѣмецкомъ языцѣ прислôвниками и прибирають въ другомъ степени **er** а въ третѣмъ **sten** и слôвце **am** на початку.

Приложники многоскладнй окôнченй на **el** выкидають самогласну **e** передъ **l** въ другомъ степени; пише ся отже: dunkler, edler (не dunkeler, edeler).

Вонъ есть нѣжный, ты еси нѣжнѣйшій, его сестра есть найнѣжнѣйша. Ты еси пышный, вонъ есть пышнѣйшій, его братъ есть найпышнѣйшій.	Er ist zart, du bist zart**er**, seine Schwester ist **am** zart**esten**. Du bist stolz, er ist stolz**er**, sein Bruder ist **am** stolz**esten**.

Примѣтка. Въ третѣмъ степени придає ся **esten** (замѣсть sten), коли приложникъ въ першомъ степени кôнчить ся на **d, t, s, ß, sch, z**; (выимявши groß, größer, am größten — замѣсть am größesten; gut, beßer, am besten — замѣсть am beßesten, и причастники).

Мой братъ мае столько лѣтъ, що ты. Твой стрыкъ есть старшій, нѣжь мой братъ (або: вôдъ мого брата). Мой дѣдо	Mein Bruder ist so alt wie du. Mein Vetter ist **älter** als mein Bruder. Mein Großvater ist **am**

есть найстаршій. Львôвъ есть бôльшій, нѣжь Краковъ (вôдъ Кракова). Ты молодшій вôдъ мене (нѣжь я). Осипъ есть наймолодшій помѣжь нами.

älteſten. Lemberg iſt **größer** als Krakau. Du biſt **jünger** als ich. Joſef iſt der **jüngſte** unter uns (ако: Joſef iſt unter uns der **jüngſte**).

Примѣтки. Поровнуючи два приложники въ однаковôмъ степени, говоримо **wie**, въ высшôмъ же степени завсѣгды **als**.

Дѣкотрî односкладнî приложники съ корѣнною самогласною **a**, **o** або **u** замѣняють тую самогласну въ 2-ôмъ и 3-ѣмъ степени на **ä**, **ö**, **ü**.

114.

в) Приложники пояснаючî именникъ.

(Eigenſchaftswörter ако Beiwörter.)

к) Старшій братъ и наймолодша сестра суть въ школѣ. Найлѣпша цина и найдоборнѣйшій хмѣль суть въ Чехахъ. Добрî примѣры старшого брата заохочують молодшого до наслѣдованя. Подарую найкрасшу книжку сему найпильнѣйшому школяреви. Въ Америцѣ суть найширшî рѣки, найвысшî горы и найбогатшî копальнѣ золота и срѣбла. Европа есть вправдѣ найменшою, але найпросвѣщеннѣйшою частію землѣ. Найхолоднѣйшій вѣтеръ есть повночный, а найтеплѣйшій полудневый. Журавель есть великою птицею перелетною. Струсь есть найбольшій съ-помѣжь усѣхъ птаховъ.

Der **ältere** Bruder und **die jüngſte** Schweſter ſind in der Schule. Das beſte Zinn und **der** vortreff lich**ſte** Hopfen ſind in Böhmen. Die guten Beiſpiele des **älteren** Bruders ermuntern den **jüngeren** zur Nachahmung. Ich werde **das** ſchön**ſte** Buch dieſem fleißig**ſten** Schüler ſchenken. In Amerika ſind (ако gibt es) **die** breite**ſten** Flüße, **die höchſten** Gebirge und **die** ergiebig**ſten** Gold- und Silberbergwerke. Europa iſt zwar **der** klein**ſte**, aber **der** gebildet**ſte** Erdteil. **Der** käl**teſte** Wind iſt der Nordwind und **der** wärm**ſte** Wind iſt der Südwind. Der Kranich iſt ein großer Zugvogel. Der Strauß iſt **der** grö**ßte** unter allen Vögeln.

Примѣтки. Приложники степенованî вôдмѣняють ся такъ, якъ нестепенованî.

Приложники въ третѣмъ степени уживають ся только зъ родникомъ der, die, das.

115.

Розговôры.

Я. Хто зъ насъ наймолóдшій?

Б. Твой брáтъ помѣжь нáми наймолóдшій, áле учить ся найлѣпше.

Я. Чи твоя сестрá теперь лѣчше учить ся?

Б. Мáє больше охоты до наукы, вчить ся рáдо, рисує еще раднѣйше, áле такы бáвить ся найраднѣйше.

Я. Чи всѣ овощѣ солóдкѣ?

Б. Дѣкотрѣ óвощѣ суть солóдкѣ якъ цукоръ, инші квасні якъ óцетъ, а инші гóркѣ якъ полынъ.

Я. Якѣ очи мáютъ мурины?

Б. Мурины мáютъ óчи чóрнѣ якъ смолá, волóсє кучерявє, чóрнє якъ воронъ, зубы бѣлѣ якъ молокó, а кóжу чóрну якъ вуголь.

A. Wer ist von uns **der jüngste**?

B. Dein Bruder ist unter uns **der jüngste**, lernt aber **am besten.**

A. Lernt deine Schwester jetzt **beßer?**

B. Sie hat mehr Lust zum Lernen, sie lernt **gern**, sie zeichnet noch **lieber**, aber sie spielt doch **am liebsten.**

A. Sind alle Früchte süß?

B. Einige Früchte sind **zucker**süß (або süß wie Zucker), andere sauer wie Eßig, und andere bitter wie Wermut.

A. Was für Augen haben die Mohren?

B. Die Mohren (die Neger) haben **pech**schwarze Augen, krause, **raben**schwarze Haare, **milch**weiße Zähne und eine **kohl**schwarze Haut.

Примѣтка. Дéякѣ прилóжники, блйзше поясненй ймеником, мóжна въ нѣмецкóмъ языцѣ заступйти слóвомъ злóженымъ.

116 (якъ 114).

Вправы рýско-нѣмецкѣ.

а) **Мóй братъ (есть) пильнѣйшій, нѣжь ты. Конъ большій и сильнѣйшій вôдъ теле. Мѣсяць есть мéншій вôдъ сóнця. Желѣзо[1]) есть придатнѣйше[2]), нѣжь óлово[3]). Часъ[4]) есть дорóжшій, нѣжь зóлото[5]). Въ зимѣ[6]) суть днѣ корóтшѣ[7]), нѣжь ночи[8]), а нóчи довшѣ, нѣжь днѣ. Мѣсяць есть близшій[9]) земли, нѣжь сонце. Срѣбло[10]) не есть такъ придатне, якъ желѣзо.**

[1]) das Eisen. [2]) brauchbar. [3]) das Blei. [4]) die Zeit. [5]) das Gold. [6]) der Winter. [7]) kurz. [8]) die Nacht. [9]) nahe, näher, nächst. [10]) das Silber.

к) Чеснота[1]) есть найдорожшїй скарбъ[2]). Чиста совѣсть[3]) есть найсолодшою[4]) потѣхою[5]) въ нещастю[6]). Вы не естѣ такъ бѣдни, якъ нашъ сꙋсѣдъ[7]); вонъ найбѣднѣйшїй чоловѣкъ въ нашомъ мѣстѣ. Найвысшою[8]) горою въ Европѣ есть Монбланкъ, а найбôльшою рѣкою Волга. Найпридатнѣйшими комахами сꙋть пчолы и шовковникй[9]). Я даровавъ мо́мꙋ братови найлꙋчшїй ножикъ водъ перъ и найлѣпшїй оловець. Конь есть велике звѣрѧ, верблюдъ[10]) есть больше звѣрѧ; слонь[11]) и китъ[12]) сꙋть найбольшї звѣрѧта. Простї[13]) стравы[14]) сꙋть найздоровшї. Найнебезпечнѣйшими[15]) неприятелями[16]) житѧ людского[17]) сꙋть немѣрность[18]) и лѣнивство[19]). Добре выхованє[20]) есть найбольше добродѣйство. Дїамантъ[21]) есть найтвердшїй и найдорожшїй камѣнь. Вовцѧ належить до найпридатнѣйшихъ звѣрѧтъ. Ялица есть высоке дерево, сей дꙋбъ есть высше, а тамтой кедръ[22]) есть найвысше дерево. Демостенесъ бꙋвъ найславнѣйшимъ[23]) бесѣдникомъ[24]) Грецїѣ[25]).

[1]) die Tugend. [2]) der Schatz. [3]) das Gewißen. [4]) süß [5]) der Trost. [6]) das Unglück. [7]) der Nachbar. [8]) hoch, höher, höchst. [9]) die Seidenraupe. [10]) das Kameel. [11]) der Elefant. [12]) der Walfisch. [13]) einfach [14]) die Speise. [15]) gefährlich. [16]) der Feind. [17]) das menschliche Leben. [18]) die Unmäßigkeit [19]) die Faulheit. [20]) die Erziehung. [21]) der Diamant. [22]) die Zeder. [23]) berühmt. [24]) der Redner. [25]) Griechenland.

117 (якъ 115).

Розговоры.

Я. Не маете Вы красшого паперꙋ и тоншихъ[1]) оловцѣвъ?

В. Ось есть найбѣлѣйшїй папѣръ, але и найдорожшїй.

Я. Не маешь лꙋчшого ножика водъ перъ?

В. Не маю. Я даровавъ его (своѣй) наймолодшой сестрѣ.

Я. Чи твой ножикъ (водъ перъ) не острый?

В. Бꙋвъ перше острѣйшїй, але теперь вже тꙋпый[2]).

Я. Котра пора рокꙋ[3]) есть найтеплѣйша[4])?

В. Лѣто есть найтеплѣйша, але весна[5]) есть найприятнѣйша пора рокꙋ.

Я. Коли сꙋть днѣ коротшї, а коли довшї?

В. Въ лѣтѣ сꙋть днѣ найдовшї, а въ зимѣ найкоротшї.

Я. Чи кꙋпаешь сѧ[6]) въ водѣ[7]) такъ стꙋденой якъ лѣдъ[8])?

В. Нѣ.

Я. За-длѧ чого?

В. Се рѣчь небезпечна.

А. Котрый металь[9]) есть найпотрѣбнѣйшій и найпридатнѣйшій?

Б. Желѣзо есть найпотрѣбнѣйшій и найпридатнѣйшій металь.

А. Зъ-за чого?

А. Котрѣ звѣрѧ есть найпридатнѣйше въ горѧчихъ краѧхъ[10])?

Б. Верблюдъ есть длѧ жителѣвъ пустынь[11]) и степовъ[12]) найпридатнѣйше звѣрѧ.

А. За-длѧ чого?

А. Колібры[13]) суть найдробнѣйшй[14]) птицѣ на цѣлой кули земной (die Erdkugel).

Б. Чи они гарнй?

А. Суть найгарнѣйшй съ (unter) птиць.

Б. Котра птицѧ есть у насъ найменша?

А. Подкропивникъ або воловѣ очко[15]) есть найменша зъ (unter) европейскихъ[16]) птиць.

[1]) dünn. [2]) stumpf. [3]) die Jahreszeit. [4]) warm. [5]) der Frühling. [6]) baden. [7]) das Waßer. [8]) eiskalt. [9]) das Metall. [10]) das Land. [11]) die Wüstenei. [12]) die Steppe. [13]) der Kolibri. [14]) klein. [15]) der Zaunkönig. [16]) europäisch.

Вôддѣлъ шестый.

О числôвникахъ.

118.

А.

Числôвники головнй.

а) Землѧ мае пѧть тысѧчь чотыриста нѣмецкихъ миль окруду. Около пѧтьсотъ рѣкъ впадае до Дунаю. Житѣ шовковника тревае пѧть недѣль.

Die Erde hat f ü n f t a u s e n d v i e r h u n d e r t deutsche Meilen im Umfange. Gegen f ü n f h u n d e r t Flüße münden in die Donau. Das Leben der Seidenraupe dauert f ü n f Wochen.

в) Ѧ купивъ двѣ ліверы паперу и три фунты цукру. Мама купила двѣ головы цукру.

Ich habe z w e i Buch Papier (не Papiers) und d r e i Pfund Zucker (не Zuckers) gekauft. Die Mutter hat z w e i Hut Zucker gekauft. Die

Сестра̀ кꙋпи́ла шѣсть ме́тровъ полотна̀ и двѣ па́ры рꙋкавичо́къ. Тꙋтъ є фꙋнтъ сы́ра, фла́шка пи́ва и кꙋ́сникъ хлѣба. Дайте менѣ шкла́нкꙋ воды̀ и кꙋсничокъ цꙋ́крꙋ.

Schwester hat sechs Meter Leinwand und zwei Paar Handschuhe gekauft. Hier ist ein Pfund Käse (не Käses), eine Flasche Bier (не Bieres) und ein Stück Brot (не Brotes). Geben Sie mir ein Glas Waßer (не Waßers) und ein Stückchen Zucker.

При́мѣтки. 1. По всѣхъ числôвникáхъ головныхъ (окрôмъ ein, eine, ein) и́менники означáючій мѣру, вагу́, скôлькôсть не вôдмѣняють ся; кáже ся ôтже: zehn Zoll (не Zolle), де́сять цáлѣвъ; drei Schock (не Schocke), три кóпы. Однáкожь и́менники означáючій часъ и жéньскій и́менники вôдмѣняють ся, н. пр. drei Tage, три днѣ; fünf Jahre, пять лѣтъ; vier Ellen, чоты́ре лóктѣ: zehn Klafter, де́сять сáжнѣвъ, и т. и.

2. Именники, пе́редъ котры́ми стоить и́ншій и́менникъ выражáючій мѣру абó вагу́, не вôдмѣняють ся въ числѣ єдини́чнôмъ, н. пр. ein Glas Wein (не Weines).

3. Коли́бъ тіи и́менники мáли при сóбѣ прилóжникъ абó займенникъ, кладу́ть ся въ дру́гôмъ пáдежи, якъ въ ру́скôмъ язы́цѣ, н. пр. eine Menge reifer Frucht; ein Glas roten Weines; ein Scheffel neuer Kartoffeln.

4. Коли́бъ и́менникъ выражáючій скôлькôсть стоя́въ въ пе́ршôмъ абó четве́ртôмъ пáдежи, тогды́ послѣ́дуючій и́менникъ, хотьбы́ и мавъ прилóжникъ при сóбѣ, мóже зôстáти въ тôмъ самôмъ пáдежи, н. пр. Hier ist eine Maß frische (абó frischer) Milch. Da hast du ein Stück gut gebackenes Brot (абó gebackenen Brotes).

в) Нашъ сꙋсѣдъ мáє пя́теро дѣтей, трехъ сынôвъ и двѣ дóньки. Мой молóдшій братъ мáє де́вять лѣтъ и пять мѣсяцѣвъ, а наймолóдшій мáє пôвтретя (пôвтора, пôвчетверта, пôвпята) рóкꙋ. Сестра̀ кꙋпи́ла сѣмь качóкъ и се́меро кꙋрятъ.

Unser Nachbar hat fünf Kinder, drei Söhne und zwei Töchter. Mein jüngerer Bruder ist neun Jahre und fünf Monate, und der jüngste dritthalb (anderthalb, vierthalb, fünfthalb) Jahre alt. Die Schwester hat sieben Enten und sieben Küchlein gekauft.

При́мѣтка. Числôвникôвъ збôрныхъ абó рôжнорóдныхъ *двóє, трóє, че́тверо* и т. и. немá въ нѣмéцкôмъ язы́цѣ; замѣсть нихъ уживáють ся числôвникй головні.

eins, одéнъ, (однó);
zwei, два, (двóє);
drei, три, (трóє);
vier, чоты́ре, (че́тверо);
fünf, пять, (пя́теро);
sechs, шѣсть, (шéстеро);
sieben, сѣмь, (сéмеро);

acht, вôсѣмь, и т. д.;
neun, дéвять;
zehn, дéсять;
eilf, одинáйцять;
zwölf, дванáйцять;
dreizehn, тринáйцять;
vierzehn, чотырнáйцять;

fünfzehn, пятьнайцять;
sechzehn, шѣснайцять;
siebzehn, сѣмнайцять;
achtzehn, вôсѣмнайцять;
neunzehn, девятьнайцять;
zwanzig, двайцять;
ein und zwanzig, двайцять и одѐнъ;
zwei und zwanzig, двайцять и два и т. д.;
dreißig, трійцять;
vierzig, сôрокъ;
fünfzig, пятьдесять;
sechzig, шѣстьдесять;
siebzig, сѣмдесять;
achtzig, вôсѣмдесять;
neunzig, девятьдесять;
hundert, сто;
zweihundert, двѣстѣ (двѣста):
dreihundert, триста;
neunhundert, дѐвятьсотъ;
tausend, тысячь;
zehntausend, дѐсять тысячь:
hunderttausend, сто тысячь;
eine Million, миліонъ;
zwei Millionen, два миліоны.

119 (къ 118).

Вправы руско-нѣмецкі.

а) Рôкъ[1]) мáє двана́йцѧть мѣсѧцѣвъ[2]), абô пѧтьдеса́ть и два тыжднѣ[3]), абô триста шѣстьдеса́ть и пѧть днѣвъ. Мѣсѧць мáє чотыре тыжднѣ; тыждень мáє сѣмь днѣвъ. Копа́[4]) мáє шѣстьдесѧть, тȣзинъ[5]) двана́йцѧть штȣкъ[6]). Львôвъ мáє больше (über) вôсѣмдеса́ть тысѧчь мѣщанцѣвъ. Лютый[7]) мáє двайцѧть и вôсѣмь, а въ рôцѣ перестȣпнôмъ[8]) двайцѧть и девѧть днѣвъ. Ꙗ кȣпивъ чотыре ꙗблока, пѧть грȣшôкъ и пѧтьнайцѧть орѣхôвъ.

[1]) das Jahr. [2]) der Monat. [3]) die Woche. [4]) das Schock. [5]) ein Dutzend. [6]) das Stück. [7]) der Februar. [8]) das Schaltjahr.

б) Мы кȣпили шѣсть фȣнтôвъ[1]) цȣкрȣ[2]) и чотыре фȣнты кавы[3]). Ꙗ заплативъ чаркȣ[4]) кавы, ты платишь шклѧнкȣ[5]) вина[6]), а вôнъ заплатить три шклѧнкѝ пива[7]). Мôй вȣйко кȣпивъ своємȣ сынови ножикъ вôдъ перъ и парȣ[8]) рȣкавичôкъ[9]). Батько кȣпивъ вôсѣмь лôктѣвъ[10]) сȣкна[11]) и десѧть лôктѣвъ полотна[12]). Ꙗ даровавъ ємȣ три лібры[13]) паперȣ, чотыре вѧзаночкѝ[14]) гȣсѧчихъ перъ[15]) и два тȣзины перъ сталёвыхъ[16]).

[1]) das Pfund. [2]) der Zucker. [3]) der Kaffee. [4]) die Taße. [5]) das Glas. [6]) der Wein. [7]) das Bier. [8]) das Paar. [9]) der Handschuh. [10]) die Elle. [11]) das Tuch. [12]) die Leinwand. [13]) das Buch. [14]) das Bund. [15]) die Gansfeder. [16]) die Stahlfeder.

в) Нашь сȣсѣдъ мáє ôсьмеро дѣтей, чотырёхъ сынôвъ и чотыре доньки. Найстаршій сынъ мáє двайцѧть шѣсть лѣтъ. Найстарша донька мáє пôвдесѧта[1]), а наймолодша пôвтретѧ[2]) рокȣ. Твôй братъ мáє пѧтьнайцѧть лѣтъ и пôвтора[3]) мѣсѧцѧ.

[1]) zehnthalb. [2]) dritthalb. [3]) anderthalb.

120.

Б.

Числôвникѝ рядовѝ.

а) Першій мѣсяць въ роцѣ зовѣ ся Сѣчень; вторый Лютый; третій Мартъ; четвертый Цвѣтень; пятый Май; шестый Червець; семый Липець; осьмый Серпень; девятый Вересень; десятый Жовтень; одинайцятый Листопадъ; дванайцятый Груденъ. Пять есть двайцята часть вôдъ ста. Павло есть лѣнивый; вôнъ есть сороковымъ въ класѣ. Рюрикъ бувъ першимъ князёмъ въ Новгородѣ. Гостинность есть однымъ зъ найперших оковязкôвъ чоловѣка.

Der **erste** Monat im Jahre heißt Jänner; der **zweite** Februar; der **dritte** März; der **vierte** April; der **fünfte** Mai; der **sechste** Juni; der **siebente** Juli; der **achte** August; der **neunte** September; der **zehnte** October; der **eilfte** November; der **zwölfte** Dezember. Fünf ist der **zwanzigste** Teil von hundert. Paul ist unfleißig; er ist der **vierzigste** in der Klasse. Rurik war der **erste** Fürst in Novhorod. Die Gastfreundschaft ist eine der **ersten** Pflichten des Menschen.

б) Котрого маємо нынѣ? Нынѣ маємо (нынѣ є) двайцять шестого Мая. Рôкъ тысячь вôсѣмсôтъ шѣстьдесятый четвертый бувъ рôкомъ перестýпнымъ.

Den wievielten haben wir heute? Heute haben wir den **sechs und zwanzigsten** Mai. Das Jahr tausend achthundert vier und sechzig war ein Schaltjahr.

в) Ростиславъ I. (первый) пановавъ вôдъ року тысячь пятьдесятого четвертого (1054) до року тысячь шѣстьдесятого пятого (1065). Введене вѣры Христовои на Руси послѣдовало около року (987) девятьсотъ вôсѣмдесятого семого за панованя Володимира Великого, въ Польщи же около року (965) девятьсотъ шѣстьдесятьпятого за панованя Мечислава I.

Rostislaus **der Erste** regierte vom Jahre tausend vier und fünfzig bis zum Jahre tausend fünf und sechzig. Die Einführung der christlichen Religion in Kleinrußland erfolgte um das Jahr neunhundert sieben und achtzig unter der Regierung Wolodymir's des Großen, in Polen hingegen um das Jahr neunhundert fünf und sechzig unter der Regierung Mieczyslaus **des Ersten.**

121 (юкъ 120).

Вправы руско-нѣмецкѝ.

а) Першимъ днемъ въ тыждни есть понедѣлокъ [1]), вторымъ второкъ [2]), третимъ середа [3]), четвертымъ четверъ [4]), пятымъ пятница [5]), шестымъ сѹбота [6]), семымъ недѣля [7]). Катарина есть нервою въ класѣ [8]), Марѹся второю, а твоя сестра третёю. Я бѹвъ передъ двома роками въ класѣ першôй, а теперь ю въ третѣй.

[1]) der Montag. [2]) der Dienstag. [3]) dee Mittwoch. [4]) der Donnerstag. [5]) der Freitag. [6]) der Samstag, der Sonnabend. [7]) der Sonntag. [8]) die Klasse.

в) Котрого [1]) маемо нынѣ? Нынѣ маемо девятьнайцятого, за (in) тыждень бѹдемо мати двайцятьшестого. Котрый [2]) есть першій мѣсяць въ роцѣ, а котрый послѣдній [3])?

[1]) der wievielte. [2]) welcher. [3]) der letzte.

122.

В.

Числôвникѝ многоракû.

Маю троякій папѣръ и четверакû оловцѣ. На сѣй великôй ябдоницѣ сѹть двоякû яблока, а на тôй высокôй грѹши четверакû грѹшкѝ. Кѹпець мае двоякû рыбы, рѣчнû и морскû. У сего пекаря есть двоякій хлѣбъ. Пишемо двоякими перами, сталёвыми и гѹсячими.

Jch habe d r e i **e r l e i** Papier und v i e r **e r l e i** Bleistifte. Auf diesem großen Apfelbaume sind zwei**erlei** Aepfel, und auf jenem hohen Birnbaume v i e r **e r l e i** Birnen. Der Kaufmann hat z w e i **e r l e i** Fische, Fluß- und Seefische. Bei diesem Bäcker ist z w e i **e r l e i** Brot. Wir schreiben mit z w e i **e r l e i** Federn, mit Stahl- und Gänsefedern.

Вправы руско-нѣмецкû.

У сего кѹпця сѹть десятиракû вина. Маемо двоякій папѣръ, бѣлый и сивый. Бѹдѹ мати трояки оловцѣ, червонû, зеленû и синû [1]). Нашь стрыкъ мае осьмиракû краскѝ: бѣлû, зеленû, рожевû [2]), чорнû, горячо-червонû [3]), жовтû, синû и фіолетовû [4]).

[1]) blau. [2]) rosenrot. [3]) hochrot. [4]) violett.

123.

Г.

Числôвникй множнй прислôвнй.

Мѣсяць обертáе ся въ однôмъ рôцѣ дванайцять разъ навкругй землѣ; земля обертáе ся въ двайцяти чотырёхъ годинахъ разъ навкругй своéи ôси. Учимо ся въ школѣ три рáзы на тыждень землеписи, два рáзы исторїѣ, а разъ краснописи. Зô Львова до Крáкова приходить пôтягъ особовый два рáзы на день.

Der Mond bewegt sich in einem Jahre zwölf**mal** um die Erde; die Erde bewegt sich in vier und zwanzig Stunden ein**mal** um ihre Achse. Wir lernen in der Schule dreimal die (in der) Woche Geografie, zweimal Geschichte und einmal Kalligrafie. Von Lemberg nach Krakau kommt der Personenzug täglich zweimal.

Вправы рýско-нѣмецкй.

Десять разъ сто есть тысячь; тысячь разъ тысячь есть мильïонъ. И бувъ три рáзы у нёго; не було его дома. Рисуемо въ школѣ чотыре рáзы на (in) тыждень. Учитель пытáвъ его уже десять разъ.

124.

Д.

Числôвникй кратнй.

Богъ нагородить добрыхъ сторичнo (стокрáтно). Родичѣ заслугують за свои многй (многокрáтнй) добродѣйства на тысячеричну вдяку. Потрôйна нитка есть моцнѣйша, нѣжь подвôйна. Уживáемо въ лѣтѣ поединчихъ воконъ, въ зимѣ подвôйныхъ. Моя богáта тѣтка вынагородила огородникови школу въ-десятеро.

Gott wird die Guten hundert**fach** belohnen. Die Eltern verdienen für ihre viel**fältig**en Wohltaten tausendfachen Dank. Ein drei**fach**er Faden ist stärker als ein zwei**fach**er. Wir verwenden im Sommer einfache, im Winter doppelte Fenster. Meine reiche Tante hat dem Gärtner den Schaden zehn**fach** vergütet.

Вправы руско-нѣмецкѝ.

Потрôйный [1]) червóнецъ [2]) мáє 13 золотыхъ рéньскихъ [3]) австрíйскою валютою [4]), а часóмъ и бôльше. Подвôйна [5]) нíтка [6]) єсть мôцнѣйша, нѣжь поєдúнча. Слȣжница шиє [7]) мѣшóкъ [8]) подвôйными нитками.

[1]) dreifach. [2]) der Dukaten. [3]) der Gulden. [4]) öst rreichische Währung. [5]) doppelt. [6]) der Zwirn. [7]) nähen. [8]) der Sack.

125.

Числôвники неозначенѝ.

Дéякѝ люде сȣть щасливѝ, дéякѝжь нещасливѝ; богáто (чимало) єсть убóгихъ, мáло єсть богáтыхъ, а всѣ сȣть смéртнѝ. Сей роботящíй чоловѣкъ мáє богáто грошéй; мáє бôльше нѣжь я (вôдъ мéне). Позычь менѣ трóхи атрамéнтȣ. Кôлька ученикôвъ рисȣють дȣже красно. Дéкотрѝ школярѣ пишȣть дȣже красно. Доля дéякихъ убóгихъ людéй єсть гôдна пожалованя.

Einige (або manche) Menschen sind glücklich, manche sind aber unglücklich; viele sind (не ist) arm, wenige sind (не ist) reich und alle sind sterblich. Dieser arbeitsame Mensch hat viel Geld; er hat mehr Geld als ich. Leihe mir ein wenig Tinte. Einige Schüler zeichnen sehr schön. Einige Schüler schreiben sehr schön. Das Schicksal mancher armen Menschen ist bedauernswert.

Вправы руско-нѣмецкѝ.

Богáто ученикôвъ єсть (sind) въ шкôлѣ, а кôлька (einige) єсть (sind) дôма. Кôлькохъ єсть недȣжихъ, а дéкотрѝ [1]) сȣть лѣнивѝ. Нашь стрыйко мáє бôльше грошéй, нѣжь нашь вȣйко. Скриптȣры дéкотрыхъ школярѣвъ сȣть дȣже чистѝ [2]).

[1]) manche. [2]) rein, sauber.

126.

Розговóры.

Кôлько кôрцѣвъ мáєте (Вы) збôжа? Мáю сто два кôрцѣ вôвса, сóрокъ кôрцѣвъ пшеницѣ, трийцять кôрцѣвъ жита, двайцять чотыре кôрцѣвъ горóхȣ и два кôрцѣ конюшины.

Wie viel Korez Getreide haben Sie? Ich habe hundert zwei Korez Hafer, vierzig Korez Weizen, dreißig Korez Korn, vier und zwanzig Korez Erbsen, und zwei Korez Klee.

По чо́мꙋ ове́съ? По пôвчетве́рта ре́ньского ко́рець. А пшени́цѧ? По пôвходина́йцѧта ре́ньского. Ско́лько лѣтъ ма́є Вашь братъ? Ма́є пôвсема ро́кꙋ. Чи вже ꙋчи́ть сѧ? Ꙋчи́ть сѧ пôвтора годи́ны що-день. Котра̀ годи́на? (Есть) пôвъ до пѧтои. Твôй годи́нникъ опôзна́є сѧ. Пôслѧ мо́го годи́нника (есть) ужѐ три чве́рти на пѧ́тꙋ.

Was kostet der Hafer (Wie teuer ist der Hafer)? Vierthalb Gulden der Korez. Und der Weizen? Zwölfthalb Gulden. Wie alt ist Ihr Bruder? Er ist siebenthalb Jahre alt. Lernt er schon? Er lernt anderthalb Stunden täglich. Wie viel Uhr ist es? Es ist halb fünf Uhr. Deine Uhr geht zu spät. Nach meiner Uhr ist es schon drei Viertel auf fünf.

127.

Розгово́ры.

А. Ко́лько ма́єшь гроше́й?

Б. Ма́ю то́лько пѧтьдесѧ́ть кре́йцарôвъ[1]).

А. Позы́чь менѣ́ чотырна́йцѧть кре́йцарôвъ; кꙋ́плю собѣ́ папе́рꙋ и два лꙋ́ты ґꙋ́мы[2]).

А. По чо́мꙋ сї оловцѣ́? — Б. По (zu) шѣсть кре́йцарôвъ.

А. Я кꙋпи́въ лѣ́пшïй олове́ць за (um) пôвтретѧ кре́йцара.

Б. Де?

А. У то́го (jener) кꙋпцѧ̀ по-за до́момъ па́на Н. Сей кꙋпе́ць ма́є шестнра́кï оловцѣ́. Я кꙋпова́въ ужѐ чоты́ре разы́ у не́го.

А. Ко́лько лѣтъ ма́є твоѧ̀ ба́бка?

Б. Ма́є вже 70 лѣтъ, а́ле во́дъ (seit) пôвтора ро́кꙋ недꙋ́жа.

А. Котра̀ годи́на? — Б. Пôвъ до одина́йцѧтои. А пôслѧ тво́го годи́нника? (а на твоѣ́мъ годи́нникꙋ?)

А. Три чве́рти на одина́йцѧтꙋ. За чверть годи́ны[3]) є готôвъ[4]) зъ зада́чею.

[1]) der Kreuzer. [2]) das Gummi. [3]) in einer Viertelstunde. [4]) fertig sein.

Вôддѣлъ се́мый.

О присло́вникахъ.

128.

Богъ есть всю́ды, въ не́бѣ и на земли́. Землѧ̀ оберта́є сѧ на день разъ навкрꙋ́гъ своеи

Gott ist überall, im Himmel und auf der Erde (ако und auf Erden). Die Erde bewegt sich täglich

осѝ и щорочно разъ навкругѝ сонца. Якъ станемо лицемъ до всходу, то ма́емо за собо́ю (по-заду) за́падъ, по пра́вомъ бо́цѣ полу́дне, а по лѣво́мъ по́вночь. Ты бувъ колись дити́ною, тепе́рь ты хло́пцемъ, а станешь колись молодце́мъ. Давнѣйше було́ такъ, тепе́рь инакше. Такъ, якъ було́ пе́редъ тымъ, такъ само́ есть нынѣ и такъ завсѣгды буде. Воздухъ есть долѣ (въ доли́нѣ) густѣйшій и теплѣйшій, го́рѣ (въ горѣ) рѣдшій и студенѣйшій. Римляне панова́ли колись надъ вели́кою ча́стію Евро́пы, Азі́ѣ и Африки. Уго́рщина есть безпере́чно найплодови́тшою крайною Австрі́йской мона́рхіѣ.

У насъ лютуютъ ча́сто си́льні бу́рѣ; частѣйше на мо́ри Адріати́цкомъ, а найчастѣйше на мо́ри Чо́рномъ и на Вели́комъ океа́нѣ.

einmal um ihre Achse und jährlich einmal um die Sonne. Wenn wir uns mit dem Gesichte gegen Osten stellen, so haben wir hinter uns (rückwärts) Westen, rechts Süden und links Norden. Du bist einst ein Kind gewesen, jetzt bist du ein Knabe, und wirst einmal ein Jüngling werden. Ehemals war es so, jetzt ist es anders. So wie es vorher gewesen ist, ebenso ist es heute und so wird es immer sein. Die Luft ist unten dichter und wärmer, oben dünner und kälter. Die Römer haben einst über einen großen Teil von Europa, Asien und Afrika geherrscht. Ungarn ist unstreitig das fruchtbarste Land der österreichischen Monarchie.

Bei uns wüten oft heftige Stürme; öfter auf dem adriatischen Meere, und am öftesten auf dem schwarzen Meere und im großen Ozean.

129.

Розгово́ры.

А. Чого́ Вы завсѣгды такі́ сумні́? Се ва́дитъ Вамъ дуже. Чи Вы мо́же хорі́?

Б. Де тамъ, я зо́всѣмъ здоро́въ.

А. Дежь ты бувъ вче́ра въ полудне?

Б. Вче́ра въ полудне я бувъ у се́бе (до́ма).

А. Навѣсти́шь менѐ сего́дня ве́черомъ?

A. Warum sind Sie immer so traurig? Das schadet Ihnen ungemein. Sind Sie vielleicht krank?

B. Keineswegs, ich bin vollkommen gesund.

A. Wo warst du gestern mittags?

B. Gestern mittags war ich zu Hause.

A. Wirst du mich heute abends besuchen?

Б. Навѣщꙋ тебѣ нехибно. Вчера и позавчера рано навѣстивъ я твого недꙋжого брата.

Я. Дякꙋю тобѣ за те сердечно.

Що (Вы) хочете симъ сказати? Въ чѣмъ я похибивъ? Чимъ же я Васъ образивъ?

Я. Кꙋды ведешь сї волы?

Б. До мѣста. Нынѣ ярмарокъ.

B. Ich werde dich unfehlbar besuchen. Gestern und vorgestern früh habe ich deinen kranken Bruder besucht.

A. Ich danke dir herzlich dafür.

Was wollen Sie damit sagen? Worin habe ich gefehlt? Womit habe ich Sie denn beleidigt?

A. Wohin führst du die Ochsen?

B. In die Stadt. Heute ist Jahrmarkt.

(§. 130 siehe vorstehende Tabelle.)

131.

Вправы рꙋско-нѣмецкї.

Мой братанецъ[1]) рисꙋе теперь дꙋже красно и вчить ся лѣпше, нѣжь перше[2]). Его братъ есть трохи[3]) лѣнивый. легкодꙋшный[4]) и занадто[5]) розсѣяный[6]). Ты все[7]) веселый. Моя сестра вчить ся щоденно[8]) три годины зъ-рана[9]), а двѣ годины по-полꙋдни[10]). Родичѣ сꙋть нею зовсѣмъ[11]) вдоволенї[12]). Твой братъ рисꙋе дꙋже часто[13]), мой же дꙋже рѣдко[14]). Вовкъ есть майже[15]) такъ великїй (завбольшки), якъ песъ[16]). Дꙋже пильнї дѣти справляють[17]) своимъ родичамъ дꙋже[18]) великꙋ радость[19]). Олово есть значно[20]) тяжше, нѣжь желѣзо.

[1]) das Geschwisterkind. [2]) vorher. [3]) ein wenig. [4]) leichtsinnig. [5]) zu sehr. [6]) zerstreut. [7]) immer. [8]) täglich. [9]) vormittag. [10]) nachmittag. [11]) vollkommen. [12]) zufrieden. [13]) sehr oft. [14]) sehr selten. [15]) fast. [16]) der Hund. [17]) verschaffen. [18]) ungemein. [19]) die Freude. [20]) merklich.

Розговоры.

Я. Коли[1]) менѣ поправишь задачꙋ? Б. Нынѣ вечеромъ[2]) поправлю тобѣ задачꙋ и полїнюю[3]) скриптꙋры. Я. Я вже собѣ самъ полїнювавъ.[4]) — Я. Чимъ[5]) ты зробивъ сю клѣткꙋ[6])? Б. Ножикомъ водъ перъ. Я. Що бꙋдешь въ нѣй[7]) мати? Б. Бꙋдꙋ въ нѣй мати канарка. Я. Може[8]) кꙋпишь соловѣйка? Б. Нѣ. Я. Чомꙋ? Б. Соловѣйкамъ найлꙋчше на воли[9]) въ тѣнистомъ[10]) гаю[11]).

[1]) wann. [2]) heute abends. [3]) linieren. [4]) ich habe liniert (ne geleniert). [5]) womit. [6]) der Käfich. [7]) darin [8]) vielleicht. [9]) im Freien. [10]) schattig. [11]) der Hain.

Вôддѣлъ ôсьмый.

132.

Вôдмѣна глаголôвъ

корѣнныхъ	походныхъ	зложеныхъ.
suchen, шукáти;	**be**suchen, навѣстúти, **er**suchen, просити, и т. и.	**aus**suchen, вышукати, выбрати, и т. и.
1. Ich suche.	Ich **be**suche Sie. Навѣщáю Васъ.	Ich suche für dich Aepfel **aus**.
2. Ich suchte.	Ich **be**suchte Sie. Я навѣщáвъ (навѣстúвъ) Васъ.	Ich suchte die schönsten Aepfel **aus**.
3. Ich habe gesucht.	Ich habe Sie **be**sucht (не gebesucht). Я навѣстúвъ Васъ.	Ich habe die schönsten Aepfel **ausge**sucht.
4. Suche! Suchet!	**Be**suche mich! **Be**suchet uns!	Suche die schönsten **aus!** Suchet die schönsten **aus!**
kaufen, куповáти;	**ver**kaufen, продавáти;	**ein**kaufen, накупúти; **ab**kaufen, вôдкупúти.
1. Ich kaufe.	Ich **ver**kaufe Papier.	Ich kaufe Blumen **ein.**
2. Ich kaufte.	Ich **ver**kaufte Birnen.	Du kaufest Bücher **ein.**
3. Ich habe gekauft.	Ich habe ein Buch **ver**kauft (не geverkauft).	Er hat Blumen **einge**kauft.
4. Kaufe! Kaufet!	**Ver**kaufe mir Tinte! **Ver**kaufet die Bücher nicht!	Kaufe Blumen **ein!** Kaufet Blumen **ein!**
arbeiten, робити, працювáти	**be**arbeiten, обробляти, справляти, и т. и.	**aus**arbeiten, выробити, выстачити, и т. и.
1. Ich arbeite.	Der Landmann **be**arbeitet den Acker.	Der Schüler arbeitet die Aufgabe **aus.**
2. Ich arbeitete.	Er **be**arbeitete den Acker.	Er arbeitete die Aufgabe **aus.**
3. Ich habe gearbeitet.	Er hat den Acker **be**arbeitet (не gebearbeitet).	Er hat die Aufgabe **aus**gearbeitet.
4. Arbeite! Arbeitet!	**Be**arbeite den Acker! **Be**arbeitet!	Arbeite die Aufgabe **aus!** Arbeitet die Aufgabe **aus!**

Примѣтка. Глагóлы съ приставкáми **be, ge, er, ent, emp, ver, zer, miß** не прибирáють складу **ge** въ причáстнику часу минýвшого; въ-прóчѣмъ вôдмѣняють ся такъ, якъ кóрѣнни̑ (пéрвѣстни̑).

Глагóлы злóжени̑ съ приставкáми an, auf, aus, bei, mit, nach и т. и. (глядú таблицю стѣнну ч. III. б.) вôдмѣняють ся такъ, що приставки̑

тй вôдлучáють ся вôдъ глаго́ло́въ въ часѣ́ тепе́рѣшнѣмъ, мину́вшôмъ недоко́нанôмъ и въ спо́собѣ приказу́ючôмъ, и кладу́ть ся на кôнци́ рече́ня; въ прича́стнику жь мину́вшого часу́ кладе́ ся складъ ge по́мѣжь таки́ми приставка́ми и власти́вымъ глаго́ломъ.

133.

Розгово́ры.

А. Зачини́ две́рѣ!	A. Mache die Tür **zu**!
Б. Вже зачи́нені̂.	B. Sie ist schon **zuge**macht.
А. Вôдчинѣ́ть вокно́!	A. Oeffnet das Fenster!
Б. Братъ вже (его́) вôдчини́въ.	B. Der Bruder hat es schon geöffnet.
А. Що ро́бить ку́харка?	A. Was macht die Köchin?
Б. Запра́вляє стра́вы. Тепе́рь запра́вила ю́шку.	B. Si` macht die Speisen **ein**. Jetzt hat sie die Brühe **ein**gemacht.
А. Що ро́бишь?	A. Was machst du?
Б. Вôдрѣ́зую пило́ю (вôдпило́вую) га́лузь. Я вôдрѣ́завъ двѣ га́лузи.	B. Ich säge einen Ast **ab**. Ich habe zwei Aeste **abge**sägt.
А. Вôдрѣ́жь еще́ сесю́ гила́ку.	A. Säge noch diesen Ast **ab**.
А. Чи полїнюва́въ ты сво́ѣ скри́птуру?	A. Hast du dir dein Schreibheft liniert (а не geliniert)?
Б. Я не мавъ часу́, мы гра́ли ся въ жовнѣ́рѣвъ.	B. Ich habe keine Zeit gehabt, wir spielten Soldaten.
А. Хтожь васъ муштрова́въ?	A. Wer hat euch exerziert (не geexerziert)?
Б. Мôй братъ верхово́ди́въ, а всѣ машрова́ли ду́же красно.	B. Mein Bruder hat kommandiert (не gekommandiert), und alle sind sehr schön marschiert (не gemarschiert).

При́мѣтка. Нѣ-оде́нъ глаго́лъ окôнче́ный на ieren не прибира́е ge въ прича́стнику часу́ мину́вшого (гляди́ та́блицю стѣнну́ III. б.) — Зложи́ одвѣ́тнй ре́ченя въ часѣ́ мину́вшôмъ доко́нанôмъ съ слѣдую́чими глаго́лами: hören, чу́ти, слу́хати; erhören, выслухати (н. пр. моли́твы); aufhören, выслухати (н. пр. бе́сѣды, ле́кціѣ); reden, говори́ти, бе́сѣдовати; bereden, намо́вити.

Поро́вна́й всѣ прича́стники часу́ мину́вшого на та́блици стѣннôй (Таб. III.) и скажи́, котрй глаго́лы зачина́ють ся въ прича́стнику часу́ мину́вшого вôдъ ge? Котрй ма́ють то́е ge въ середи́нѣ сло́ва? Котрй не могу́ть ма́ти то́го ge а́нѣ въ середи́нѣ, а́нѣ съ почату́ сло́ва? Чи глаго́лы окôнче́нй на ieren прибира́ють въ прича́стнику ge? Чи змѣня́ють ко́рѣннй глаго́лы своє́ значе́нѣ, коли́ имъ при́дано приставки́ або́ при́менники таки́, які́ тутъ суть на та́блици стѣннôй? и т. и.

134.

Вправы руско-нѣмецкій.

Привыкай[1]) до (an) працѣ. Привыкайте до порядку (ладу)[2]). Братъ выпхавъ[3]) колька птицъ. Выпхай менѣ малого подкропивника (Zaunkönig). Батько повертае[4]) домовъ (nach Hause). Братъ повернувъ зô Львова. Повертайте домовъ! Даруйте намъ свои образки. Мы вже ихъ роздали[5]). Налійте[6]) менѣ свѣжои[7]) воды. Мы вже налали. Стрыйко записавъ[8]) намъ цѣлый свой маетокъ[9]). Зачини[10]) вôкна! Не вôдчинай[11]) дверій!

[1]) sich angewöhnen. [2]) die Ordnung. [3]) ausstopfen. [4]) zurückkehren. [5]) verteilen. [6]) einschenken. [7]) frisch. [8]) vermachen. [9]) das Vermögen. [10]) zumachen. [11]) aufmachen.

135 (якъ 133).

Розговоры.

Я. Хто ввѣвъ[1]) вѣру[2]) христіяньску[3]) на Руси?

Б. Володимиръ Великій ввѣвъ вѣру христіяньску на Руси.

Я. Въ котрôмъ столѣтю (das Jahrhundert)?

Я. Де ты队 сховавъ[4]) мою пилку[5])?

Б. Я вложивъ[6]) еѣ до кешенѣ[7]).

Я. Що робить твой братъ?

Б. Учить ся землеписи[8]).

Я. Чи навчивъ-есь ся[9]) исторіѣ?

Я. Запрягай[10]) конѣ!

Б. Конѣ уже запряжени. Возникъ[11]) запрягае теперь конѣ до (vor) другого воза[12]).

[1]) einführen. [2]) der Glauben. [3]) christlich. [4]) verstecken. [5]) der Ball. [6]) einstecken. [7]) die Tasche. [8]) die Geographie. [9]) erlernen. [10]) einspannen. [11]) der Fuhrmann. [12]) der Wagen.

Вôддѣлъ девятый.

О родѣ дѣяльнôмъ и страдальнôмъ.

136.

Родъ дѣяльный.	*Родъ страдальный.*
Der Lehrer lobt den Schüler.	Der Schüler wird von dem Lehrer gelobt.

*

Der Lehrer lobte den Schüler.	Der Schüler wurde von dem Lehrer gelobt.
Der Lehrer hat den Schüler gelobt.	Der Schüler ist von dem Lehrer gelobt worden.
Der Lehrer wird den Schüler loben.	Der Schüler wird von dem Lehrer gelobt werden.
Man lobt mich (**хвалѧ́ть менѐ**).	Ich werde gelobt (**хвалѧ́ть менѐ**).
Man hat mich gelobt (**хвалйли менѐ**).	Ich bin gelobt worden (**хвалйли менѐ**).
Man verfolgt oft die Tugend (**чеснотȣ̀ ча́сто прослѣ́дȣють**).	Die Tugend wird oft verfolgt (**чеснотȣ̀ ча́сто прослѣ́дȣють**).

Примѣтка. Въ языцѣ рускôмъ рôдъ страда́льный рѣдко коли ужива́е ся. За-для то́го ре́ченя поста́вленŷ въ языцѣ нѣме́цкôмъ въ ро́дѣ страда́льнôмъ выража́емо звыча́йно че́резъ рôдъ дѣяльный.

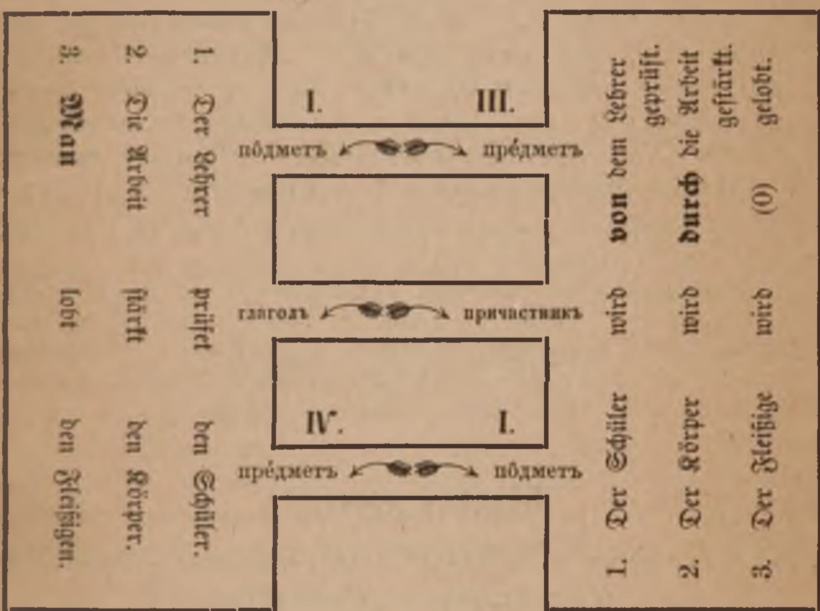
Der Vater liebt dich.	Du wirst von dem Vater geliebt.
Die Maurer bauen das Haus.	Das Haus wird von den Maurern gebaut.
Dieses Kleid hat euer Schneider verfertigt.	Dieses Kleid ist von eurem Schneider verfertigt worden.
Der Hund hat den Hasen verfolgt.	Der Hase ist von dem Hunde verfolgt worden.
Der Lehrer wird den faulen Schüler tadeln.	Der faule Schüler wird von dem Lehrer getadelt werden.
Ferdinand Magellan umschiffte die Erde.	Die Erde wurde von Ferdinand Magellan umschifft.
Geistige Getränke zerstoren häufig die Gesundheit des Menschen.	Die Gesundheit des Menschen wird häufig durch geistige Getränke zerstört (не gezerstört).
Man lobt den Fleißigen und tadelt den Nachläßigen.	Der Fleißige wird gelobt und der Nachläßige getadelt.
Man soll nicht des Armen spotten.	Des Armen soll nicht gespottet werden.
Man hat heute in der Stadt sehr schöne Sachen verkauft.	Sehr schöne Sachen sind heute in der Stadt verkauft worden.
Man liebt und sucht geschickte Leute, die Unwißenden aber verachtet man.	Geschickte Leute werden geliebt und gesucht, die Unwißenden aber werden verachtet.
Das Glas bereitet man aus Quarz, Kalk, Pottasche, Soda und anderen Bestandteilen.	Das Glas wird aus Quarz, Kalk, Pottasche, Soda und anderen Bestandteilen bereitet.

Den Seidenbau **hat man** bei uns erst spät eingeführt.	Der Seidenbau **ist** bei uns erst spät **eingeführt worden.**
In Norwegen **hat man** auf die Tödtung (убитє) eines Elentieres (лось) eine Strafe von 60 Thalern festgesetzt.	In Norwegen **ist** auf die Tödtung eines Elentieres eine Strafe von 60 Thalern **festgesetzt worden.**

Прúмѣтка. Колú пôдметомъ речéня дѣяльного есть займенникъ неознáченый man, тогды́ тóйже въ речéню страдáльнôмъ не выражáє ся, бо займенникъ man уживáє ся тôлько въ пáдежи 1-ôмъ.

Повы́сшû рéченя въ часѣ́ тепéрѣшнѣмъ ужúти положú въ часѣ́ минувшôмъ и будýщôмъ за пóмочію тáблицѣ сгѣннóи.

Рôдъ дѣяльный. *Рôдъ страдáльный.*

Прúмѣтка. Сей взорéць покáзує, якъ замѣня́ти рéченя дѣя́льнû на страдáльнû а страдáльнû на дѣя́льнû; и́менно при замѣнѣ речéня дѣя́льного на страдáльне замѣня́є ся прéдметъ страдáльный, се-бъ то четвéртый пáдежь, на пôдметъ, а пôдметъ, се-бъ то пéршій пáдежь, на пáдежь трéтій съ прийменникомъ von (и́ногдѣ на четвéртый пáдежь съ прийменникомъ durch), а глагóлъ дѣя́льный на страдáльный тóго самóго часý, тôлько що до осóбы и числá згóджує ся глагóлъ зъ новы́мъ пôдметомъ.

Замѣня́ючи речéня страдáльнû на дѣя́льнû поступáє ся на-вôдворотъ.

137.

Вправы руско-нѣмецкі.

Родъ дѣяльный и страдальный.

Люблю родичей. Родичѣ люблять мене. Милосерный[1]) спомагае[2]) убогихъ. Сестра шіе простирало[3]) для свого брата. Учитель напоминавъ тебе. Я тебе также перестерѣгавъ[4]). Отець укарае тебе. Мой приятель навѣстить[5]) васъ нынѣ. Будемо его выжидати[6]). Совѣсть перестерѣгае мене. Богъ буде насъ по смерти судити[7]); добрыхъ нагородить, а злыхъ покарае. Учитель и школярѣ люблять тебе. Котрого школяра хвалили нынѣ? Кождый поважае[8]) сего старенького[9]) чоловѣка. Вороги гордують[10]) нами. Хто поправлявъ сесю задачу? Сей чоловѣкъ мене часто ображае[11]). Росказовано (росказовали)[12]) менѣ вчера всѣлякі рѣчи. Вже въ старинѣ[13]) уважано (уважали)[14]) орла образомъ (символомъ)[15]) найвысшои власти[16]). Христофъ Колюмбъ вôдкрывъ[17]) Америку въ роцѣ 1492. Цѣсарь Францъ заложивъ[18]) университетъ[19]) у Львовѣ.

Ті самі реченя (крôмъ трехъ послѣднихъ) переложи въ иншихъ часахъ, нѣжь повысші.

[1]) der Mitleidige, der Barmherzige. [2]) unterstützen. [3]) das Leintuch. [4]) mahnen. [5]) besuchen. [6]) erwarten. [7]) richten. [8]) achten. [9]) greis. [10]) verachten, управляе 4. пад. [11]) beleidigen. [12]) erzählen. [13]) das Altertum. [14]) betrachten. [15]) das Sinnbild. [16]) die Macht. [17]) entdecken. [18]) gründen. [19]) die Universität.

Вôддѣлъ десятый.

Реченя поединчі на всѣлякій ладъ розширені и порядокъ словъ въ реченю розширенôмъ.

138.

а) Поясненя именника.

Именники поясняемо:

1. Родôвниками.

Чоловѣкъ есть смертный. Рожа есть квѣтка.	Der Mensch ist sterblich. Die Rose ist eine Blume.

2. Займенниками.

Сей ученикъ есть пи́льный. Мо́й ба́тько лю́бить мене̇. Кож-дый чоловѣкъ есть сме́ртный.

Dieser Schüler ist fleißig. Mein Vater liebt mich. Jeder Mensch ist sterblich.

3. Числôвника́ми.

Братъ мае трояки̂ ꙗблока. Рисѹю пѧтый взоре́ць.

Der Bruder hat dreierlei Aepfel. Ich zeichne das fünfte Muster.

4. Прило́жниками.

Черво́на ро́жа есть га́рна квѣтка. До́брый ба́тько кѹ-пивъ пи́льномѹ сынови кра́снѹ кни́жкѹ.

Die rote Rose ist eine schöne Blume. Der gute Vater hat dem fleißigen Sohne ein schönes Buch gekauft.

5. Иншимъ и́менникомъ въ дру́гôмъ па́дежи.

Пи́льно́сть ученика есть по-хва́льна. Дзюбы орло̂въ сѹть криви̂. О̂чи кома́хъ сѹть не-рѹхо́ми̂.

Der Fleiß des Schülers ist lobenswert. Die Schnäbel der Adler sind krumm. Die Augen der Insekten sind unbeweglich.

6. Прило́женємъ або поясненємъ прии́меннымъ.

Де́рева въ горо́дѣ цвитѹть га́рно. Звѣзды на не́бѣ свѣ-тѧть ꙗсно.

Die Bäume im Garten blühen schön. Die Sterne am Himmel leuchten hell.

Богъ, найвысша и найдоско-нальша истота (сѹщество), есть всемогѹщїй.

Gott, das höchste und allervollkommenste Wesen, ist allmächtig.

Марїѧ Тере́сїѧ, цѣсарева Ав-стрїѣ, панова́ла во̂дъ рокѹ 1740 до ро́кѹ 1780.

Maria Theresia, Kaiserin von Oesterreich, regierte vom Jahre 1740 bis zum Jahre 1780.

Часто той самъ и́менникъ мáє ко́лька поимено́ваныхъ поясне́ній, н. пр.

Ко́ждый четве́ртый ро́къ есть ро́комъ перестѹпнымъ. Мо̂й до-брый ба́тько кѹпить менѣ коль-ка красныхъ книжокъ.

Jedes vierte Jahr ist ein Schaltjahr. Mein guter Vater wird mir einige schöne Bücher kaufen.

Дарꙋю тобѣ мои два краснӥ образкӥ.	Ich werde dir meine zwei schönen Bilder schenken.
Два великӥ домы батька на передмѣстю погорѣли. Сӥ мои два особливо удалӥ рисꙋнки справляють батькови радость.	Die zwei großen Häuser des Vaters in der Vorstadt sind abgebrannt. Diese meine zwei ganz besonders gelungenen Zeichnungen machen dem Vater Freude.

Примѣтка. Порядокъ слôвъ поясняючихъ именникъ есть слѣдуючій: Приложникъ стойть безпосередно передъ именникомъ, передъ приложникомъ числôвникъ а передъ числôвникомъ родôвникъ або замѣсть него займенникъ. Именникъ поясняючій (въ другôмъ падежи) стойть заразъ по именнику пояснеңôмъ. Можна его однакожь покласти такожь передъ именникомъ поясненымъ, котрый тогды не прибирає родôвника, н. пр. der Fleiß des Schülers ist lobenswert, або des Schülers Fleiß ist lobenswert.

139.

б) Поясненя глагола.

Глаголы поясняємо:

1. Высказанємъ мѣсця на пытанє: де? зъ-вôдки? куды?

Ученикъ повертає зô школы домôвъ. Учимо ся въ школѣ, а молимо ся въ церквѣ. Книжка лежить ôсьде, перо ôнде.	Der Schüler kehrt aus der Schule nach Hause zurück. Wir lernen in der Schule und beten in der Kirche. Das Buch liegt hier, die Feder dort.

2. Высказанємъ часу на пытанє: коли? якъ довго? доки?

Школярь учить ся нынѣ цѣлый день. Дерева цвитꙋть на веснꙋ.	Der Schüler lernt heute den ganzen Tag. Die Bäume blühen im Frühlinge.

3. Высказанємъ способу на пытанє: якъ?

Чоловѣкъ богобоязливый выжидає споко̂йно смерти. Моли ся съ покорою и упованємъ.	Ein gottesfürchtiger Mensch erwartet ruhig den Tod. Bete mit Demut und Vertrauen.

4. Высказанємъ причины на пытанє: за-для чого?

Добра дитина слухає зъ любви, зла (дитина) слухає зо страху.	Das gute Kind gehorcht aus Liebe, das böse (Kind) gehorcht aus Furcht.

Часто той самъ глаголъ поясняємо на колька способовъ, н. пр.:

Декотри ремесники працюють въ лѣтѣ вôдъ четвертои години зъ-рана до семои вечеромъ.	Manche Handwerker arbeiten im Sommer von vier Uhr früh bis sieben Uhr abends.

Примѣтка. Всѣ повысшй поясненя называємо поясненями присловными.

5. Предметомъ.

Я вже зробивъ (свою) задачу. Учитель хвалить пильного а ганить лѣнивого ученика.	Ich habe schon meine Aufgabe gemacht. Der Lehrer lobt den fleißigen und tadelt den nachläßigen Schüler.
Богъ милосердить ся надъ грѣшникомъ, дарить єго своєю ласкою або єго карає.	Gott erbarmet sich des Sünders, schenkt ihm seine Gnade, oder straft ihn.

Порядокъ словъ.

Порядокъ простый або звычайный.

Die gerade oder regelmäßige Wortfolge.

I.	II.	III.	IV.				V.	VI.
Пôдметъ	П р и с у д о к ъ.							
зô своими поясненями на пытане *хто? що?*	Глагôлъ або тôлько слôво помôчнé	Прéдметы въ пáдежи 3. а часôмъ въ 4., коли глагôлъ управляе заразôмъ и пáд. 2-имъ.	Обставины: часу на пытане *коли? якъ давнó?* и т. и.	Обставины: мѣсця на пытане: *зъ-вôдки? куды?* и т. и.	Обставины: причины на пытане: *чогó?*	Обставины: спôсобу на пытане: *якъ?*	Прéдметы въ пад. 4., а часôмъ и въ пад. 2., коли вôдносять ся до пáдежа 4. (якъ въ передѣлцѣ III.)	Причастникъ або видъ неозначеный або роздѣльна приставка глагôла
Der Vater	**kehrte**		gestern	von Wieliczka				**zurück.**
Ein artiger Knabe	**hat**	einem Reisenden	gestern	im Walde		sehr höflich	den Weg	**gezeigt.**
Der Bruder	**wird**	dem Peter heute das Buch heute dem Peter das Buch dem Peter das Buch heute ihm . . . . heute . . . . (*але не* heute ihm das Buch) es . . . ihm . . . heute (*але не* heute ihm es)						**schenken.**

Примѣтка. Въ порядку прôстôмъ стоить пôдметъ зô своими поясненями на початку реченя, вôдтакъ слѣдуе глагôлъ або тôлько слôво помôчнé, дальше поясненя глагôла, а на кôнци причастникъ часу минувшого, видъ неозначеный або приставка вôддѣляюча ся вôдъ глагôла.

Порядокъ переставленый. (Versetzte Wortfolge.)

Порядокъ переставленый.		II.	I.	III. IV. V.	VI.
	a) Gestern	kehrte	der Vater	von Wieliczka	zurück.
	Von Wieliczka	kehrte	der Vater	gestern	zurück.
	Dem Peter	wird	der Bruder	ein Buch	schenken.
	Ein Buch	wird	der Bruder	dem Peter	schenken.
	Schenken	wird	der Bruder	dem Peter ein Buch.	
	Ihm	wird	der Bruder	ein Buch	schenken.
б) Въ рѣченяхъ пытаючихъ.		Kehrte	der Vater	gestern von Wieliczka	zurück?
	Warum	kehrte	der Vater	gestern von Wieliczka	zurück?
		Hat	ein artiger Knabe	einem Reisenden gestern im Walde den Weg	gezeigt?
	Wann {wie / wo}	hat	ein artiger Knabe	einem Reisenden den Weg . .	gezeigt?
		Wird	der Bruder	dem Peter ein Buch	schenken?
	Wem	wird	der Bruder	ein Buch	schenken?
в) Въ рѣченяхъ головныхъ послѣдуючихъ по побочныхъ	. . so (daher)	kehrte	der Vater	gestern von Wieliczka	zurück.
	. . . folglich	hat	ein artiger Knabe	einem Reisenden gestern im Walde den Weg	gezeigt.

Примѣшка. а) Въ речéню съ порядкомъ переставленымъ перше мѣсце займáе однó зъ близшихъ поясненій присудка абó глагóла, на котрій часто кладéмо бôльшу вагу (натискъ); вôдтакъ слѣдуе глагóлъ а по нѣмъ заразъ пôдметъ. Н. пр. Вчéра (а не нынѣ, анѣ позáвчера) повернувъ бáтько зъ Вѣлúчки. Gestern kehrte der Vater aus Wieliczka zurück, и т. н.

Такúми речéнями (якъ перше въ повысшôй табличцѣ) мóжемо запытовати. Тогды въ устнôй бесѣдѣ въ мѣсци одвѣтнôмъ натискáемо гóлосомъ, въ бесѣдѣ же письмéнной вôддаемó сю рôжницю одвѣтнымъ знакóмъ писáрскимъ, с. е. знакóмъ пытаня. Н. пр. Gestern kehrte der Vater aus Wieliczka zurück? Чи вчéра бáтько повернувъ зъ Вѣлúчки?

б) Въ речéняхъ пытáючихъ кладéмо звычáйно тôлько самъ глагóлъ абó зô слôвцéмъ пытáючимъ (Warum? Wann? Wem? Weshalb? Wozu? Wen? Was? и т. н.) на мѣсци пéршôмъ; пôдметъ займáе мѣсце друге (якъ высше).

в) Речéня головнû, стоячû по речéню пôдряднôмъ, мáють порядокъ переставленый.

Въ рускôмъ языцѣ не придéржуемо ся тыхъ правúлъ, якû вôдносять ся до порядку слôвъ нѣмéцкихъ; рускû словá укладáемо дуже свобôдно, ставляючи словá управляючû и управлюванû въ порядку вôдворôтнôмъ и такъ вôдсуненû вôдъ себе, о скôлько лишé на те зрозумѣлôсть речéня позвôлити мóже.

Въ языцѣ нѣмéцкôмъ мусить бути глагóлъ передъ пôдметомъ, якъ повысшû примѣры въ табличцѣ показують, а не такъ н. пр.:

Речéня такû, якъ н. пр.	*не перекладáють ся пóсля порядку руского, н. пр. такъ:*
Вчéра бáтько повернувъ зъ Вѣлúчки.	Gestern der Vater kehrte von Wieliczka zurück.
Зъ Вѣлúчки бáтько повернувъ вчéра.	Von Wieliczka der Vater zurückkehrte gestern.
Чи бáтько повернувъ вчéра зъ Вѣлúчки?	Ob der Vater kehrte gestern von Wieliczka zurück?
Чи бáтько вчéра повернувъ зъ Вѣлúчки?	Der Vater gestern kehrte von Wieliczka zurück?
Повернувъ бáтько вчéра зъ Вѣлúчки?	Zurückkehrte der Vater gestern von Wieliczka? и т. н.

Чи въ тыхъ пятёхъ повысшихъ речéняхъ нѣмéцкихъ порядокъ есть дóбрый? Де суть пóхибки? За-для чóго? Чи въ порядку переставленôмъ мóже бути пôдметъ передъ глагóломъ? и т. н.

Die Wohltat[1].

(Fabel)

Hast du wol einen größeren Wohltäter[2]) unter den Tieren als mich? fragte die Biene den Menschen. Allerdings[3]), erwiederte[4]) dieser. Und wen? — Das Schaf, denn seine Wolle ist mir notwendig, dein Honig ist mir nur angenehm.

[1]) добродѣйство. [2]) добродѣй. [3]) чомужь бы нѣ? [4]) вôдповѣсти.

140.

Рéченя зложенû.

Порядокъ словъ въ рéченяхъ побôчныхъ.

Порядокъ сполучаючій (verbindende Wortfolge).

I.	III. V.	IV.	VI. **II.**
Als / Sobald / ~ **der Vater**	gestern von Wieliczka . . .	. .	**zurückkehrte,** (so) II. I. erzählte er uns von den berühmten Salzbergwerken (н т. н. рéченя головнû).
Es ist lobenswert, daß ein **Knabe**	einem Reisenden gestern im Walde	den Weg	**gezeigt hat.**
Der Herr, **welcher**	heute mit der Post	. .	**abreist,** ist ein großer Schulfreund (н т. н. рéченя головнû).
Der Vater, / **dessen Sohn**	krank	. .	**ist,** ist sehr traurig (н т. н. рéченя головнû).
Die Feder, **womit ich**	dieses Bild . .	. .	**gezeichnet habe,** ist sehr gut (н т. ч. рéченя головнû).

Примѣтка. Рéченя побôчнû зачинáють ся звычáйно вôдъ союзôвъ (глядп тáблицю стѣнну и тáбличку союзôвъ) абó вôдъ займенника взглядного, абó въ-прóчѣмъ вôдъ úнышихъ словъ взглядныхъ, якъ н. пр. wovon,

wozu, womit и т. и.; вôдтакъ слѣдуе пôдметъ, коли нимъ не есть займенникъ взглядный, дальше идуть иншій поясненя присудка, на самôмъ же кôнци реченя кладе ся глаголъ, а въ часахъ зложеныхъ слово помôчне по причастнику або видѣ неозначенôмъ. Приставки, даючи ся вôдлучити вôдъ глагола, якъ an, auf, ab, aus (глядй табличку стѣнну ч. III.), не вôдлучають ся вôдъ него.

Перекладаючи нѣмецкій реченя побôчнѣ, можемо въ нихъ свободно укладати:

слова рускії, н. пр.:	*въ языцѣ нѣмецкôмъ мусить бути порядокъ слѣдуючій:*
Якъ (скоро) вчера батько повернувъ зъ Велички, **Якъ вчера зъ Велички батько повернувъ,** **Скоро батько вчера зъ Велички повернувъ, и т. и.** **и т. и.**	I.*) Als оу Sobald { der Vater geſtern von Wieliczka (або von Wieliczka geſtern) **zurückkehrte** (реченє побôчнє), II. I. ſo erzählte er uns von den berühmten Salzbergwerken (реченє головнє).

Примѣтка. Реченя головнй, слѣдуючй по реченю побôчнôмъ, мають порядокъ переставленый (якъ высше: ſo (II.) erzählte er (I.) uns von и т. д.); порядокъ же переставленый або простый, коли ихъ кладемо передъ реченями побôчными, н. пр.

реченя головнй въ порядку простôмъ:	*реченя побôчнй:*
Der (II.) Vater erzählte (I.) uns von den berühmten Salzbergwerken,	als (або ſobald) er geſtern von Wieliczka zurückkehrte.
въ порядку переставленôмъ:	
Von den berühmten Salzbergwerken erzählte (II.) uns der (I.) Vater,	ſobald er geſtern von Wieliczka zurückkehrte.

*) Числа I. II. означають мѣсце пôдмету и присудка. (Глядй табличку въ §. 140.)

реченє побôчнє въ порядку сполучаючôмъ:	*реченє головнє:*
Ob der Vater morgen von Wieliczka zurückkehren wird (**чи батько завтра поверне зъ Великчи**),	II. I. das kann ich ihnen nicht mit Bestimmtheit sagen (**сего Вамъ не можу съ певностію сказати**).

Примѣтка. Союзъ **ob** въ реченю пôдряднômъ перекладає ся слôвцемъ **чи**.

Союзы мають дуже велику вагу въ нѣмецкôмъ языцѣ, бо управляють порядкомъ слôвъ въ реченю, котре союзомъ зачинає ся, чого въ рускôмъ языцѣ нема, н. пр.:

реченя головнѝ:	*реченя головнѝ:*
II. I. **Endlich** kehrte der Vater gestern von Wieliczka zurück,	**und** (er) erzählte uns von den berühmten Salzbergwerken.
Zwar kehrte der Vater gestern von Wieliczka zurück,	**aber** er erzählte uns noch nichts von den berühmten Salzbergwerken.
реченя побôчнѝ:	
Weil der Vater gestern von Wieliczka zurückkehrte,	**so** (**доложѝ реченя головнѝ, вôдповѣдно до сихъ реченій пôдрядныхъ** . . . .
Als der Vater uns von den berühmten Salzbergwerken erzählte,	**so** . . . .
Ehe der Vater von Wieliczka zurückkehrte,	**so** . . . .

и т. и.

Якій порядокъ має реченє головнє, слѣдуюче по реченю побôчнôмъ? Чимъ рôжнить ся порядокъ пытаючій вôдъ переставленого? Въ чѣмъ есть порядокъ простый похожій на сполучаючій? Якій порядокъ мають реченя головнѝ? (простый, пытаючій и переставленый.) Якого порядку уживаємо въ реченяхъ побôчныхъ? — Чи по самôмъ союзѣ можна спôзнати реченє побôчнє? (Можна.) Чи реченя головнѝ не могуть зачи-

нати ся вôдъ союзôвъ? (Могу́ть; тôлько суть и́нші союзы для речені́й головны́хъ, а и́нші для побôчны́хъ.) — Чи мо́жна замѣни́ти рече́нє головне́ на побôчне́ або́ на-вôдворо́тъ? Яки́мъ спо́собомъ? и т. и.

Чита́й ку́сникъ . . . . съ кни́жки . . . . и уклада́й ре́ченя нѣме́цкі во̂ всѣхъ чотыре́хъ поря́дкахъ. Ко́жде рече́нє переклада́й во̂дта́къ на языкъ ру́скій, тôлько такъ свобôдно, якъ повы́сші при́мѣры пока́зують. Мо́жешь споглядáти на та́бличку стѣнну́ (Союзъ и поря́докъ, та́блиця VIII. и та́бличка союзôвъ) и т. и.

Der blaue Himmel[1]) und die Wolken[2]).

Ein Bauernkind[3]) verachtete[4]) die Wolken und sagte zum Vater: Wenn sie doch nur den schönen blauen Himmel nie mehr bedeckten[5])! Der Vater antwortete ihm: Armes Kind! Was hast[6]) du vom[7]) schönen blauen Himmel? Die grauen[8]) Wolken sind für uns der segnende Himmel!

[1]) си́нє (голубе́) не́бо. [2]) хма́ры. [3]) хло́пець сѣльскій. [4]) горду́вати (кимсь). [5]) покрыва́ти. [6]) що тобѣ́? [7]) по. [8]) си́вый.

Якій поря́докъ ма́є рече́нє пе́рше? Котре́ рече́нє ма́є поря́докъ сполуча́ючій? а котре́ пыта́ючій? За-для чо́го? и т. и.

Rätsel[1]).

Wer es macht, der braucht es nicht[2]); wer es kauft, der will es nicht[3]); wer es braucht, der weiß es nicht[4]).

[1]) за́гадка. [2]) не потребу́є сего. [3]) не хо́че то́го. [4]) не зна́є объ тôмъ.